

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ 4432
ISSN: 1108-7315

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΔΡ. ΦΥΛ. 165, ΧΡΟΝΟΣ 35ος, ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

- Οι αγοραπωλησίες ακινήτων στο Ελληνικό και Κινέζικο Δίκαιο
- Κοινές και μη, δικαιοκές αρχές, μεταξύ εννόμων τάξεων
- Ψηφιακή κάρτα εργασίας

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ Δ.Σ.Π.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ & ΚΡΑΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ (άρθρο 90 ΚτΔ)

Υπεύθυνος: Παναγιώτης Σαπουντζάκης - **Αναπληρωτής:** Ευάγγελος Αναγνώστου

Μέλη: Ιωάννης Καρδαράς, Στρατής Σημαντήρης, Ηλίας Ιωάννου, Ιωάννα Θεοδωράτου, Μάρθα Κάσση

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ (άρθρο 14 ΚτΔ)

Υπεύθυνος: Ηλίας Κηάππας

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΕΩΝ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

Υπεύθυνοι: Βασίλειος Πεταλής, Ηλίας Ποληλάλης - **Αναπληρωτές:** Νικόλαος Μπιλέρης, Αθηνά Σταμελιάκη

Μέλη: Αντώνης Κεπεσίδης, Έφη Μαχαίρα, Παναγιώτης Σταματογιάννης, Κωνσταντίνος Φλέγκας, Μελίνα Λαυρεντιάδου, Μαρία Δελαγραμμάτικα

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΜΜΙΣΘΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

Υπεύθυνος: Κίμων Γκιουλιαστάνης - **Αναπληρωτές:** Μαρία Σταματογιάννη, Ευάγγελος Αναγνώστου

Συντονιστής: Μιητιάδης Κηαπαδάκης

Μέλη: Νικόλαος Κωνσταντινίδης, Αλεξάνδρα Τσάμη, Στέφανος Μυλωνάς, Μαρία Καραγκιοζοπούλου, Τερψιχόρη Κοκκινάκη, Γρηγόρης Καθαποθαράκος, Όλγα Σαββίδου, Μαρινίκη Κατσαλήρα, Θεodώρα Αρβανιτάκη

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

Υπεύθυνη: Αθηνά Σταμελιάκη

Μέλη: Πολυχρόνης Περιβολάρης, Βασίλειος Πεταλής, Ηλίας Ποληλάλης, Μαρία Σταματογιάννη

Εκπροσώπηση Δ.Σ.Π. στο ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ

Υπεύθυνος: Γεώργιος Σταματογιάννης - **Αναπληρωτής:** Γεώργιος Καραμιζάρης

Εκπροσώπηση Δ.Σ.Π. στο ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ (C.C.B.E.)

Υπεύθυνη: Μαρία Σταματογιάννη - **Αναπληρωτής:** Ηλίας Ποληλάλης

Μέλη: Ισμήνη Ζώρζου, Μαρία Φηλωροπούλου-Μακρή, Ιωάννης Μανουσάκης

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Υπεύθυνος: Νικόλαος Μπιλέρης - **Αναπληρωτές:** Γεώργιος Καρατζάς, Αθηνά Σταμελιάκη

Μέλη: Νικόλαος Κάσσης, Μαργαρίτα Ανδρουλή

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΟΜΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

Υπεύθυνος: Γεώργιος Καρατζάς - **Αναπληρωτής:** Χρήστος Πλ. Ηλιάδης

Μέλη: Λίζα Πετρίδη, Ειρήνη Κραβαρίτη

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑΣ ΚΑΙ ΙΑΤΡΕΙΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Υπεύθυνος: Χρήστος Πλ. Ηλιάδης - **Αναπληρωτής:** Νικόλαος Μπιλέρης

Συντονιστής για Ιατρείο: Στρατής Σημαντήρης

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Υπεύθυνος: Ηλίας Κηάππας - **Αναπληρωτής:** Πολυχρόνης Περιβολάρης

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

Υπεύθυνη: Ισμήνη Ζώρζου - **Αναπληρωτές:** Ιωάννης Βούτας, Παναγιώτα Μπουρλιετίδου, Βασίλειος Πεταλής

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Υπεύθυνος: Ιωάννης Βούτας - **Αναπληρωτής:** Διονύσιος Πλέσσας

Συντονίστρια: Ιωάννα Μέρμηγκα

Μέλη: Βασιλεία Βαθιλιάνου, Ήρα Γκαβέρα, Σταυρούλα Δημητριάδη, Παναγιώτα Κουτουλάκου, Νικόλαος Μαθιόπουλος, Παναγιώτης Σγούρας

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ-ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Υπεύθυνος: Στυλιανός Φαζάκης - **Αναπληρωτής:** Ιωάννης Βούτας

Υποεπιτροπή ασφαλιστικών θεμάτων: Αρχοντούλα Βουδιγάρη, Μάνθος Τριαντάφυλλος, Πέτρος Βαρελάς-Κοκοιογιάννης,

Υποεπιτροπή φορολογικών θεμάτων: Γεωργία Φλωράτου, Ειρήνη Κραβαρίτη, Ιωάννης Σαράντου

Εξώφυλλο: Λεπτομέρεια από τον πίνακα “Κύματα” (λάδι σε καμβά)

της Παναγιώτας Βαγενά, Δικηγόρου Πειραιά

EDITORIAL

Ο κόσμος αλλάζει ραγδαία

Πέρασαν ήδη έξι μήνες από τον ερχομό του 2025 και όπως όλα δείχνουν διανύουμε μια ακόμη κακή χρονιά για την ανθρωπότητα. Οι κλαγγές των όπλων αντί, όπως ελπίζαμε, να σιγήσουν, πληθαίνουν και δυναμώνουν. Πύραυλοι, ολοένα και μεγαλύτερου βεληνεκούς ταξιδεύουν χιλιάδες χιλιόμετρα για να σκοτώσουν και να καταστρέψουν, γιγαντιαία αεροπλάνα μεταφέρουν βόμβες μεγατόνων από τη μια άκρη της γης στην άλλη, «ηγέτες»-ανθρωπάκια δίχως ανθρωπιά καθορίζουν τις ζωές μας χωρίς να τις υπολογίζουν, λες και η ανθρωπότητα δεν είναι παρά ένα σύνολο από απρόσωπους αριθμούς που έχουν αξία μόνο ως στατιστικές και πρωτίστως ως κέρδη. Κι εμείς; Τι άλλο κάνουμε –οι περισσότεροι– εκτός από το να καθόμαστε αναπαυτικά μπροστά στις τηλεοράσεις μας και να παρακολουθούμε τον θάνατο, την πείνα και τη δυστυχία των άλλων, αδιάφοροι κι αμέριμνοι, σαν να πρόκειται για ένα ακόμη show;

«Ο κόσμος αλλάζει ραγδαία», όπως γράφει στο άρθρο του ο **Δημήτρης Σταθακόπουλος**, πάντα πρόθυμος να μας βοηθήσει με την οξυδέρκεια, τις γνώσεις και την εμπειρία του, να κατανοήσουμε όλα τα τρομακτικά που συμβαίνουν από τις ΗΠΑ μέχρι την Κίνα και τη Ρωσία, από την Ουκρανία, μέχρι το Ισραήλ, το Ιράν, τη Γάζα. Τη Γάζα όπου οι αποκλεισμένοι άνθρωποι εκτός από τους βομβαρδισμούς, έχουν να αντιμετωπίσουν την πείνα και τις αρρώστιες. Ο **Παναγιώτης Καλαβάνος-Πετρόγιαννης**, ένας από εκείνους που συμμετείχαν στο караβάνι αλληλεγγύης προς τη Γάζα, μας μεταφέρει τις εμπειρίες του από την ανθρωπιστική αυτή προσπάθεια, που όμως δεν μπόρεσε να φτάσει στον προορισμό της.

Το Δίκαιο δεν δοκιμάζεται μόνο στις εμπόλεμες ζώνες. Οι δικηγόροι, παραδοσιακά υπερασπιστές του Κράτους Δικαίου, οφείλουμε να βρισκόμαστε πάντα σε εγρήγορση και να στεκόμαστε απέναντι σε κάθε προσπάθεια που επιχειρεί να πλήξει την ορθή απονομή της Δικαιοσύνης. Όπως η πρόσφατη πρακτική της Ολομέλειας του ΣτΕ να γνωστοποιεί αποφάσεις του σε σημαντικότερα ζητήματα με ανακοίνωση του Προέδρου του, χωρίς αιτιολογία και χωρίς την άποψη της μειοψηφίας, όπως επισημαίνει ο Πρόεδρος του ΔΣΠ **Ηλίας Κλάππας** με σχετική του δήλωση που αναδημοσιεύει το περιοδικό μας. Και, μια και ο λόγος για την έννοια του Κράτους Δικαίου ανά τον κόσμο, αξίζει να διαβαστεί το πολύ ενδιαφέρον και εμπειριστατωμένο άρθρο του **Αθανασίου Καβούκα**, στο οποίο επιχειρείται μια συγκριτική επισκόπηση του κωδικοποιημένου ελληνικού δικαίου με το δίκαιο των αγγλοσαξωνικών κρατών.

Οι δικηγόροι, με τη διαχρονικά αταλάντευτη επιμονή μας για Δικαιοσύνη, πάντα ενοχλούσαμε την εξουσία, η οποία ανέκαθεν αναζητούσε τρόπους να μας φιμώνει. Όπως ακριβώς επιχειρήθηκε πρόσφατα στην Τουρκία, με την καθαίρεση του προέδρου και του Δ.Σ. του δικηγορικού συλλόγου Κωνσταντινούπολης. Το ιστορικό της πρωτοφανούς αυτής υπόθεσης, μας εκθέτει η **Λίλη Αποστολίδου**. Δεν είναι τυχαία και η πρόσφατη ανακοίνωση της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων, με την οποία ζητείται να παρασχεθεί νομοθετικά η δυνατότητα στο δικαστήριο να απομακρύνει δικηγόρο από το ακροατήριο και να τον αποβάλει από την υπόθεση! Για το σημαντικότερο αυτό ζήτημα, που ανέκυψε πρόσφατα, θα αναφερθούμε εκτενώς στο επόμενο

τεύχος του περιοδικού.

Πολύ λόγος γίνεται για τις αγοραπωλησίες ακινήτων για την απόκτηση της λεγόμενης “GOLDEN VISA”, κυρίως από κινέζους αγοραστές. Για το σχετικό νομικό πλαίσιο αλλά και για το αντίστοιχο κινεζικό δίκαιο, μας ενημερώνει ο **Γρηγόρης Γαϊτανάρος**, στο εξαιρετικά πρωτότυπο και ενδιαφέρον άρθρο του. Ο **Γιώργος Σαπουντζάκης** μας συστήνει και αξιολογεί τον, για πολλούς από εμάς, άγνωστο ακόμη θεσμό της ψηφιακής κάρτας εργασίας.

Ολοένα και περισσότερο εμείς οι άνθρωποι ενοχλούμαστε όταν γίνεται λόγος για τα ελαττώματά μας. Όμως, όπως έγραφε ο Μακρυγιάννης «όταν λέγονται τα λάθη μας, τότε κάνουν λιγώτερα οι μεταγενέστεροι και γινόμαστε κ’

θυμόμαστε και να εφαρμόζουμε στην καθημερινότητά μας.

Δυστυχώς, και αυτή τη φορά δεν λείπουν οι απώλειες των δικών μας ανθρώπων: του καλού συναδέλφου **Κυριάκου Πάλλα**, που το όνομά του ήταν άρρηκτα δεμένο με το Κτηματολόγιο, αλλά και με το αγαπημένο του νησί της Σαλαμίνας και του **Μάνου Συρμαλάκη**, του συνεργάτη και φίλου μας, του ήπιου και ευγενή ανθρώπου, που επί δεκαετίες κρατούσε το λογιστήριο του Συλλόγου, πάντα πρόθυμος να συνδράμει τους δικηγόρους. Και από τη θέση αυτή, εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Σε λίγες μέρες τα γραφεία μας θα αδειάσουν και θα έχουμε επιτέλους τον χρόνο να αφοσιω-

εμείς έθνος». Ο **Δημήτρης Πιστικός** γράφει για τα «αμίμητα και μοναδικά», όπως τα χαρακτηρίζει, κείμενα του σπουδαίου εκείνου Έλληνα, «δια βίου επαναστάτη και ενεργού πολίτη». Η **Ιωάννα Γεωργούλια**, μας εισάγει στη σκέψη ενός από τους μεγαλύτερους φιλοσόφους όλων των εποχών, του Επίκουρου, που οι απόψεις του επηρέασαν και επηρεάζουν τη ζωή και τη σκέψη εκατομμυρίων ανθρώπων σε όλο τον κόσμο. «Είναι αδύνατον να ζεις ευχάριστα χωρίς να ζεις σοφά, έντιμα και δίκαια», είναι μια από τις γνωστές ρήσεις του, που θα έπρεπε όλοι να

θούμε στους αγαπημένους μας, αλλά και στο παιδί που κρύβουμε μέσα μας. Ας ξεχάσουμε έστω και για λίγο όσα έχουν συμβεί, αλλά και όσα μας περιμένουν από τον Σεπτέμβρη, ας απελευθερώσουμε το μυαλό μας από τις έγνοιες της σκληρής μας δουλειάς και ας απολαύσουμε όσο το δυνατόν περισσότερες ημέρες ξενοιασιάς και ανεμελιάς. Καλό Καλοκαίρι σε όλους μας!

Ηλίας Τζιτζικάκης
Υπεύθυνος Σ.Ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ / 165 / ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ

ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ
ISSN: 1108-7315
ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 47, ΠΕΙΡΑΙΑΣ
ΤΗΛ.: 210-4176.251
<http://www.dspeir.gr>
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ
ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:

ΗΛΙΑΣ ΚΛΑΠΠΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.Π.

ΗΛΙΑΣ ΤΖΙΤΖΙΚΑΚΗΣ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
itzitzikakis@gmail.com

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΛΙΛΗ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ
apostev@gmail.com
ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΚΟΥΤΣΗΣ
lakoutsis.p@gmail.com

ΜΕΛΗ ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:
Αβραμίδης Γιάννης
Αλειφεροπούλου Μαρίνα
Αποστολίδου Λίλη
Βλάχος Μιχάλης
Βούτας Ιωάννης
Γαϊτανάρος Γρηγόρης
Γεωργούλια Ιωάννα
Θεοδωράτου Ιωάννα
Καρυδάς Κυριάκος
Λακούτσας Πέτρος
Μιχαλακάκος Θεόδωρος
Πιστικός Δημήτριος
Σαπουντζάκης Γιώργος
Σαρρής Θεόδωρος
Στυλιανού Αριάννα
Τσαγκαράκη - Μπαϊζου Κική
Τσελέντης Διονύσης
Τσουρούλης Ευάγγελος
Φλωροπούλου - Μακρή Μαίρη

*Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται

*Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν προσωπικές απόψεις

*Επιτρέπεται η αναδημοσίευση κειμένου υπό
τον όρο να αναγραφεί η πηγή

Τυπογραφείο
Καραγιάννη

Νοταρά 92, Πειραιάς 185 35 | τηλ.: 210 4136 322 - 210 4170 479
e-mail: info@typokaragianni.gr | site: typokaragianni.gr

σελ. 5

σελ. 18

σελ. 29

σελ. 38

Editorial: Ο κόσμος αλλάζει ραγδαία

σελ. 1

Γνωστοποίηση αποφάσεων
της Ολομέλειας του Σ.τ.Ε. χωρίς αιτιολογία
και χωρίς μειοψηφία - Δήλωση
του Προέδρου του ΔΣΠ Ηλία Κλάππα.

σελ. 4

Οι αγοραπωλησίες ακινήτων
στο Ελληνικό και Κινέζικο Δίκαιο

σελ. 5

Ψηφιακή κάρτα εργασίας

σελ. 13

Συμπεράσματα από τη συμμετοχή
στο march to Gaza

σελ. 15

Ημέρες θάλασσας - Ζωγραφίζοντας
το λιμάνι - Δήμος Πειραιά-ΔΣΠ

σελ. 17

Ιστορικός περίπατος στην Καστέλλα
και στο Μικρολίμανο

σελ. 18

Μελέτες - Μεθοδολογία Συγκριτικού
Δικαίου - Ζητήματα Κράτους Δικαίου
μεταξύ κρατών, ηπείρων και ενόμων
τάξεων

σελ. 20

Αφίσα της παράστασης της ερασιτεχνικής
θεατρικής ομάδας του Δ.Σ.Π.

σελ. 23

Στη δίκη του ΔΣ του Δικηγορικού Συλλόγου
Κωνσταντινουπόλεως

σελ. 24

11ος Εθνικός διαγωνισμός Εικονικής
δίκης-ELSA GREECE Ναυτικό Δίκαιο

σελ. 26

Γεωπολιτικές πιθανολογήσεις

σελ. 27

Γιάννης Μακρυγιάννης, ο δια βίου
επαναστάτης και ενεργός πολίτης

σελ. 29

Επετειακή εκδήλωση ΔΣΠ-
45 χρόνια Πειραική Νομολογία

σελ. 34

Ημερίδα στον ΔΣΠ για
την παραβατικότητα των ανηλίκων

σελ. 36

Μια γρήγορη ματιά στο βιβλίο
της Γεωργίας Ν. Βραχνή
«Ο Ιατρός στο Σύνταγμα»

σελ. 37

Εκμίσθωση ακινήτου του ΔΣΠ
στο Ν.Σ.Κ- γραφείο Πειραιά

σελ. 38

Τα εγχειρίδια προσέγγισης
της ευτυχίας - Η τεχνολογία
του εαυτού μας - Ιστορικά
γεγονότα - Μέρος II

σελ. 39

εις μνήμην (IN MEMORIAM)
Μάνος Συρμαλάκης - Κυριάκος Πάλλας

σελ. 46

ΣΚΑΚΙ

σελ. 47

ΤΟ ΓΚΕΤΟ ΤΗΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ -
Λίλης Αποστολίδου

σελ. 48

Του **Ηλία Κλάππα**
Προέδρου Δ.Σ.Π.

Γνωστοποίηση αποφάσεων της Ολομέλειας του Σ.τ.Ε. χωρίς αιτιολογία και χωρίς μειοψηφία

Δήλωση του Προέδρου του Δ.Σ.Π. Ηλία Κλάππα

Εκφράζω την έντονη ανησυχία μου για την πρακτική της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας να γνωστοποιεί αποφάσεις και, μάλιστα, σε σημαντικότερα ζητήματα που αφορούν την τήρηση του Συντάγματος, με ανακοίνωση του Προέδρου του, στην οποία περιλαμβάνεται μόνο το κριθέν ζήτημα, το διατακτικό της απόφασης και η γνώμη της πλειοψηφίας, αποσιωπώντας παντελώς τη γνώμη της μειοψηφίας.

Εκφράζω τον προβληματισμό μου κατά πόσο η πρακτική αυτή είναι σύμφωνη τόσο με το νομοθετικό της έρεισμα (ν. 4786/2021), το οποίο αναφέρεται στη δημοσίευση του περιεχομένου της απόφασης, αναγκαίο στοιχείο της οποίας είναι η αιτιολογία και η μειοψηφία, όσο, κυρίως, με τη ρητή διάταξη του άρθρου 93 παρ. 3 Συντάγματος που απαιτεί «κάθε απόφαση να είναι ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένη και να απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση» και, επιπλέον, απαιτεί «η γνώμη της μειοψηφίας να δημοσιεύεται υποχρεωτικά».

Αναρωτιέμαι πώς είναι δυνατόν να διατυπώνεται και να δημοσιεύεται το διατακτικό μιας απόφασης όταν δεν έχει διατυπωθεί πλήρως, ειδικά και εμπεριστατωμένα, η αιτιολογία της, η οποία αναμένεται να διατυπωθεί και να δημοσι-

ευθεί σε μεταγενέστερο χρόνο, αφού πρώτα θα έχει γίνει αντικείμενο δημόσιας αντιπαράθεσης.

Εκφράζω δημόσια τον προβληματισμό πώς είναι δυνατόν να προηγείται το διατακτικό της αιτιολογίας και πώς είναι δυνατόν να διαμορφώνεται πλειοψηφία όταν ο δικαστής που καλείται να αποφασίσει δεν έχει ενώπιόν του πλήρως, ειδικά και εμπεριστατωμένα διατυπωμένο, τον δικανικό συλλογισμό επί του οποίου καλείται να κρίνει.

Η δικαστική απόφαση είναι ένα ενιαίο σύνολο που περιλαμβάνει την μείζονα και ελάχισσωνα πρόταση του δικανικού συλλογισμού και το συμπέρασμά του και, βεβαίως, περιλαμβάνει υποχρεωτικά τη γνώμη της μειοψηφίας. Η δικαστική απόφαση δεν μπορεί να τεμαχίζεται και να δημοσιεύεται επιλεκτικά και τμηματικά δίνοντας την αίσθηση ότι αυτό που ενδιαφέρει είναι η επικοινωνιακή διαχείριση της απόφασης.

Το Σύνταγμα έχει συγκεκριμένες απαιτήσεις και καμία πρακτική δεν μπορεί να υπερισχύσει των προβλέψεων του, μέχρι αυτές να αναθεωρηθούν αποκλειστικά και μόνο, τιμώντας τη δημοκρατική αρχή, με τη διαδικασία που προβλέπει ο Θεμελιώδης Νόμος του ελληνικού Κράτους.

Του Γρηγόρη Γαϊτανάρου
Δικηγόρου Πειραιά

Οι αγοραπωλησίες ακινήτων στο Ελληνικό και Κινέζικο Δίκαιο

Εισαγωγή

Το παρόν άρθρο θα επιχειρήσει να παρουσιάσει μια συγκριτική επισκόπηση αναφορικά με τις αγοραπωλησίες ακινήτων στο ελληνικό και κινεζικό δίκαιο, με αφορμή την εισαγωγή Αστικού Κώδικα στην έννομη τάξη της Κίνας το έτος 2020. Ο τρόπος με τον οποίο θα παρουσιαστεί το άνω θέμα βασίζεται στην τρίπτυχη δομή, ήτοι στη σύντομη αρχικά παρουσίαση του ελληνικού νομικού πλαισίου, έπειτα του κινεζικού νομικού πλαισίου και τέλος στη σύγκριση των δύο, με άξονα τις διαφορές και τυχόν ομοιότητες που δύναται να εντοπιστούν. Η μελέτη αυτή, δεδομένου του ενδιαφέροντος των Κινέζων επενδυτών για την ελληνική αγορά ακινήτων στο πλαίσιο του προγράμματος της Golden Visa¹, σκοπό αφενός έχει να παραθέσει τα βασικά σημεία του ελληνικού νομικού πλαι-

σίου ως προς το δίκαιο ακινήτων που πρέπει να γνωρίζει ένας ξένος επενδυτής, αφετέρου να ενημερώσει το ελληνικό κοινό για το κινεζικό νομικό πλαίσιο στο εν λόγω δίκαιο, ώστε να διευκολυνθεί η επικοινωνία μεταξύ πωλητών και αγοραστών ή μεταξύ επαγγελματιών (Κινέζων και Ελλήνων), μέσα από την κατανόηση της νομικής κουλτούρας από την οποία προέρχεται ο/η καθένας/μία.

Επισκόπηση του ελληνικού νομικού πλαισίου

Στην Ελλάδα, η αγοραπωλησία ακινήτων βασίζεται στον ελληνικό Αστικό Κώδικα², σε νομοθεσία σχετική με τη λειτουργία των Κτηματολογικών Γραφείων³, των Υπηρεσιών Ελέγχου Δόμησης⁴, την οροφοκτησία⁵, την δασοπροστασία⁶ και σε ειδικότερους νόμους.

1. Νόμος 5038/2023, Άρθρο 100.

2. Ελληνικός Αστικός Κώδικας. Υπουργείο Δικαιοσύνης, <https://www.ministryofjustice.gr/wp-content/uploads/2019/10/Αστικός-Κώδικας.pdf>. (πρόσβαση 16 Ιανουαρίου 2025).

3. Νόμος 2664/1998 και Νόμος 2308/1995.

4. Νόμος 4495/2017.

5. Νόμος 3741/1929.

6. Νόμος 3208/2003.

Κατά τον Ελληνικό Αστικό Κώδικα⁷, ως πώληση ορίζεται η σύμβαση με την οποία δύο μέρη συμφωνούν ότι το ένα από αυτά (ο πωλητής) έχει την υποχρέωση να μεταβιβάσει την κυριότητα ενός πράγματος⁸ ή δικαιώματος (εν προκειμένω ενός ακινήτου) στο άλλο μέρος (τον αγοραστή), έναντι τιμήματος.

Ουσιώδη στοιχεία της σύμβασης πώλησης ακίνητης ιδιοκτησίας, είναι η δικαιοπρακτική ικανότητα των συμβαλλόμενων μερών, ο ακριβής προσδιορισμός του αντικειμένου της σύμβασης και η καταβολή του τιμήματος με έναν από τους αποδεκτούς κατά τον νόμο τρόπους. Ως προς την δικαιοπρακτική ικανότητα των συμβαλλόμενων μερών, αξίζει να σημειωθεί ότι τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να είναι άνω των δεκαοκτώ (18) ετών⁹ και πλήρως ικανά για τη σύναψη της εν θέματι σύμβασης, ωστόσο και οι ανήλικοι μπορούν να προβούν στις ανωτέρω συμβάσεις πώλησης, μέσω των γονέων ή κηδεμόνων τους, με γνώμονα πάντα το συμφέρον τους. Ο προσδιορισμός του αντικειμένου της σύμβασης, αφορά σε κάθε είδους ακίνητη ιδιοκτησία¹⁰ που υπάρχει ή θα υπάρξει στο μέλλον, η οποία πρέπει να περιγράφεται αναλυτικά και με ακρίβεια. Αναφορικά με την καταβολή του τιμήματος, τούτη πρέπει να γίνεται αποκλειστικά

με τραπεζικά μέσα (μεταφορά, POS, επιταγή), καθότι από τον Δεκέμβριο του έτους 2023, τα μετρητά απαγορεύονται για την πληρωμή συμβολαιογραφικών πράξεων μεταβίβασης ακινήτων¹¹. Αν παρ' όλα αυτά συναφθεί σύμβαση πώλησης με έστω μερική εξόφληση του τιμήματος σε μετρητά, είναι αυτοδικαίως άκυρη και δεν δύναται να καταχωριστεί στο αρμόδιο Κτηματολόγιο.

Τυπικά στοιχεία της σύμβασης πώλησης ακίνητης ιδιοκτησίας, είναι αφενός ο έγγραφος τύπος της σύμβασης¹², αφετέρου η συμβολαιογραφική περιβολή του έγγραφου αυτού τύπου¹³ και φυσικά η μεταγραφή της σύμβασης πώλησης στο κατά τόπο αρμόδιο Κτηματολογικό Γραφείο¹⁴, χωρίς την οποία δεν επέρχεται η μεταβίβαση της κυριότητας του ακινήτου¹⁵. Στην προκειμένη περίπτωση ισχύει η αρχή της χρονικής προτεραιότητας. Αυτό σημαίνει ότι αν υποβληθούν για καταχώριση περισσότερες πράξεις που αφορούν σε δικαιώματα πάνω στο ίδιο ακίνητο, επικρατεί εκείνη που υποβλήθηκε σε χρόνο προγενέστερο - *prior in tempore potior in jure*¹⁶. Για τις δε κτηματολογικές εγγραφές της ίδιας ημέρας, προτιμάται εκείνη που στηρίζεται στον έστω και κατ' ελάχιστο χρόνο αρχαιότερο τίτλο¹⁷.

7. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 513.

8. «Πράγμα είναι κάθε ενσώματο, απρόσωπο και αυθύπαρκτο αντικείμενο που επιδέχεται εξουσίαση από τον άνθρωπο». Γεωργιάδης Α, Εμπράγματο Δίκαιο Ι (Εκδόσεις Σάκκουλα 1991) σελ. 78.

9. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 127.

10. Οικόπεδο, αγροτεμάχιο, διαμέρισμα, χώρος στάθμευσης, δικαίωμα υψούν, κτίριο κλπ.

11. Νόμος 5073/2023, Άρθρο 3.

12. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 160.

13. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 369.

14. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 1033.

15. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 1198.

16. Νόμος 2664/1998, Άρθρο 15.

17. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 1206.

Οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών διαφέρουν ανάλογα με το αν είναι αγοραστές ή πωλητές της ακίνητης περιουσίας. Ο πωλητής έχει την υποχρέωση να παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες για το ακίνητο και να παραδώσει στον αγοραστή κάθε σχετικό έγγραφο βάσει του οποίου διατηρεί το εμπράγματο δικαίωμά του¹⁸, να παραδώσει το ακίνητο ελεύθερο νομικών¹⁹ και πραγματικών²⁰ ελαττωμάτων, και να διατηρήσει το ακίνητο στην κατάσταση που ήταν όταν συμφωνήθηκε η πώληση μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών. Ο αγοραστής από την άλλη, οφείλει να καταβάλει το τίμημα και να παραλάβει το ακίνητο μετά την υπογραφή της συμβολαιογραφικής πράξης, με εξαίρεση τις περιπτώσεις παράδοσης της νομής κατά το στάδιο του συμβολαιογραφικού προσυμφώνου.

Εν μέσω των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη σύμβασης, τα συμβαλλόμενα μέρη οφείλουν αμοιβαία να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, διαφορετικά όποιο εκ των δύο προξενήσει υπαίτια ζημία στο άλλο έχει την υποχρέωση να το αποζημιώσει²¹. Σε περίπτωση καταβολής αρραβώνα²² δυνάμει συμβολαιογραφικού προσυμφώνου (αρραβωνική σύμβαση), ο υπαίτιος για τη μη εκτέλεση της σύμβασης χάνει τον αρρα-

βώνα που έδωσε ή αποδίδει διπλάσιο αυτόν που έλαβε²³. Αν όμως καταβλήθηκε μέρος του τιμήματος ως προκαταβολή δυνάμει ιδιωτικού συμφωνητικού - το οποίο είναι άκυρο, διότι η παρεπόμενη της κύριας σύμβασης υποβάλλεται στον ίδιο συστατικό τύπο με την κύρια²⁴, το καταβληθέν σε περίπτωση μη κατάρτισης της σύμβασης αναζητείται από τον δότη σύμφωνα με τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, καθόσον ο λήπτης κατέστη πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία²⁵.

Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στον νομικό και τεχνικό έλεγχο του ακινήτου από μεριάς του αγοραστή, μέσω εξειδικευμένων δικηγόρων και μηχανικών, δεδομένου ότι σε περίπτωση ύπαρξης βαρών αυτά θα πρέπει να εντοπιστούν και να εξαλειφθούν προ της σύμβασης πώλησης (στην πράξη ο αρραβώνας ή η προκαταβολή που καταβάλλεται στον πωλητή τείνει να καλύψει τυχόν τέτοιες ανάγκες), και σε περίπτωση ύπαρξης αυθαιρεσιών, αυτές οφείλουν να εντοπιστούν και να τακτοποιηθούν, ώστε να εκδοθεί ορθά η ηλεκτρονική ταυτότητα του κτιρίου, το πιστοποιητικό πληρότητας της οποίας προσαρτάται υποχρεωτικά στο συμβόλαιο της αγοραπωλησίας²⁶.

Ο φόρος μεταβίβασης υπολογίζεται στο 3%

18. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 519.

19. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 514.

20. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 535.

21. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρα 197-198.

22. Χρηματικό ποσό που καταβάλλεται κατά την κατάρτιση σύμβασης και αποσκοπεί στην κάλυψη της ζημίας σε περίπτωση μη εκτέλεσης της σύμβασης.

23. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρα 402-403.

24. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 166.

25. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 904.

26. Νόμος 4495/2017, Άρθρα 52-61 και Άρθρο 83.

επί της φορολογητέας αξίας του ακινήτου²⁷ και βαρύνει τον αγοραστή, όπως και τα συμβολαιογραφικά έξοδα, καθώς και τα έξοδα καταχώρισης του τίτλου ιδιοκτησίας στο οικείο Κτηματολογικό Γραφείο. Η νομική εκπροσώπηση των συμβαλλόμενων μερών κατά την υπογραφή της σύμβασης πώλησης δεν είναι πλέον υποχρεωτική²⁸, ωστόσο συνίσταται αυστηρά, διότι τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να καταλήξουν σε έναν συμβιβασμό που θα είναι αμφότερα αποδεκτός, ώστε να αποφευχθούν πιθανές μελλοντικές αξιώσεις του ενός εναντίον του άλλου. Τούτη συνεπώς εστί η πρακτική του συμβουλευτικού δικαίου με λίγα λόγια: Να κρατήσει κανείς τις δικαστικές διαμάχες μακριά από τις εμπορικές συναλλαγές. Η προσέγγιση αυτή είναι ακόμη πιο κρίσιμη, αν αναλογιστεί κανείς ότι την τελευταία δεκαετία η συντριπτική πλειονότητα των αγοραστών είναι πολίτες άλλων κρατών, κυρίως επενδυτές. Και ως γνωστόν, οι δικαστικές διαφορές βλάπτουν σοβαρά τις επενδύσεις.

Επισκόπηση του κινεζικού νομικού πλαισίου

Σε συνέχεια του Νόμου περί Ιδιοκτησίας του 2007²⁹, η Κίνα εισήγαγε στην έννομη τάξη της τον Μάιο του 2020 Αστικό Κώδικα³⁰, η ισχύς του

οποίου ενεργοποιήθηκε την 1η.1.2021.

Ως γνωστόν, το ιδιοκτησιακό καθεστώς της Κίνας διέπεται από τις αρχές του σοσιαλιστικού οικονομικού συστήματος³¹, όπως τούτο εφαρμόζεται συγκεκριμένα εκεί, γεγονός που σημαίνει ότι η γη στις πόλεις ανήκει στο κράτος, και η γη στην ύπαιθρο ανήκει είτε στις κολεκτίβες, είτε στο κράτος. Φυσικά, αυτό είναι μια σταθερά για τα κινεζικά δεδομένα που δεν ανατράπηκε από τον κινεζικό Αστικό Κώδικα³², ο οποίος επισφραγίζει τα προβλεπόμενα και στο κινεζικό Σύνταγμα³³. Συγκεκριμένα, η κινεζική νομοθεσία δεν επιτρέπει σε ιδιώτες να κατέχουν άμεσα γη ή φυσικούς πόρους, αλλά παρέχει μόνο δικαιώματα χρήσης της γης, τα οποία είναι ουσιαστικά δικαιώματα επικαρπίας. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι ενώ οι ιδιώτες μπορούν να έχουν στην ιδιοκτησία τους ένα ακίνητο, για παράδειγμα ένα διαμέρισμα³⁴, δεν τους ανήκει το κομμάτι γης στο οποίο βρίσκεται αυτό το διαμέρισμα. Επ' αυτού, το Κρατικό Συμβούλιο της Κίνας έχει καθορίσει τη διάρκεια των δικαιωμάτων χρήσης γης ως εξής³⁵:

- α)** η χρήση της γης για οικιστικούς σκοπούς δεν πρέπει να υπερβαίνει τα εβδομήντα έτη,
- β)** η χρήση της γης για βιομηχανικούς, εκπαι-

27. Νόμος 4223/2013, Άρθρο 11.

28. Νόμος 4093/2012.

29. Εθνική Λαϊκή Συνέλευση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, 'Νόμος περί Ιδιοκτησίας της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας' (2007) http://www.npc.gov.cn/zgrdw/englishnpc/Law/2009-02/20/content_1471118.htm (πρόσβαση 16 Ιανουαρίου 2025).

30. Εθνική Λαϊκή Συνέλευση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, 'Αστικός Κώδικας της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας' (2020), <https://regional.chinadaily.com.cn/pdf/CivilCodeofthePeople'sRepublicofChina.pdf> (πρόσβαση 16 Ιανουαρίου 2025).

31. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 206.

32. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 249.

33. Constitute Project, 'Σύνταγμα της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας' (2018) https://www.constituteproject.org/constitution/China_2018, Άρθρο 10 (πρόσβαση 16 Ιανουαρίου 2025).

34. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 266.

35. Laney Zhang, 'China: Real Property Law' αναθεωρημένη έκδοση (2015) <https://maint.loc.gov/law/help/real-property-law/china-real-property-law.pdf>. Σελ. 4 (πρόσβαση 29 Δεκεμβρίου 2024).

δευτικούς, επιστημονικούς, πολιτισμικούς και αθλητικούς σκοπούς τα πενήντα έτη, ενώ,

γ) η χρήση της γης για εμπορικές, τουριστικές και ψυχαγωγικές χρήσεις έχει διάρκεια σαράντα ετών.

Έτσι, κατά τη μεταβίβαση ακινήτων, τα δικαιώματα χρήσης γης και η κυριότητα των αυτοτελών ιδιοκτησιών μεταβιβάζονται ταυτόχρονα. Κατά τη λήξη της περιόδου χρήσης γης για οικιστικούς σκοπούς, το δικαίωμα χρήσης γης ανανεώνεται, χωρίς να είναι ωστόσο σαφές από τον νόμο εάν το κράτος προχωρεί σε χρέωση ενός επόμενου κύκλου χρήσης γης, καθώς και με ποιον τρόπο υπολογίζεται η χρέωση αυτή³⁶.

Δέον να σημειωθεί, ότι ο κινεζικός Αστικός Κώδικας προσφέρει ένα συστηματικό πλαίσιο για τα δικαιώματα ιδιοκτησίας και τις συναλλαγές, ιδίως σε διοικητικά θέματα, ήτοι σε ζητήματα που αφορούν στην καταχώριση των δικαιωμάτων από τις αντίστοιχες διοικητικές αρχές, καθώς και στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τούτων των αρχών³⁷. Ωστόσο, αυτός ο τομέας είναι πολύ ευρύς και καλύπτει θέματα που θα μπορούσαν να ρυθμιστούν σε ξεχωριστούς τομείς δικαίου, όπως για παράδειγμα το διοικητικό δίκαιο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την προσθήκη πολλών λεπτομερών ρυθμίσεων,

οι οποίες δεν ανταποκρίνονται επακριβώς στις αρχές του ουσιαστικού αστικού δικαίου³⁸. Στο Βιβλίο Δύο, Κεφάλαιο Τρία³⁹ του κινεζικού Αστικού Κώδικα προβλέπονται ρυθμίσεις για την προστασία των εμπράγματων δικαιωμάτων, στο Κεφάλαιο Τέσσερα⁴⁰ παρατίθενται οι γενικοί κανόνες ως προς το δικαίωμα της κυριότητας, στο Κεφάλαιο Πέντε⁴¹, προσδιορίζεται η κρατική, η συλλογική και η ιδιωτική ιδιοκτησία, στο Κεφάλαιο Εννιά⁴², ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα απόκτησης κυριότητας και στο Τρίτο Μέρος του παραπάνω Βιβλίου⁴³, περιγράφονται τα δικαιώματα επικαρπίας, τα οποία είναι το δικαίωμα διαχείρισης της γης μέσω σύμβασης, το δικαίωμα χρήσης της γης για κατασκευαστικούς σκοπούς, το δικαίωμα χρήσης οικιστικής γης, το δικαίωμα κατοίκησης, και το δικαίωμα δουλείας.

Σχετικά με τον φόρο μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας, τούτος κινείται μεταξύ 3%-5% επί του τιμήματος πώλησης και βαρύνει τον αγοραστή⁴⁴. Αναφορικά δε με τον τύπο της σύμβασης πώλησης ακινήτων, δέον είναι να υπογραμμιστεί ότι ο κινεζικός Αστικός Κώδικας, συνεχίζει να διατηρεί κατ' ακολουθίαν του κινεζικού Δικαίου των Συμβάσεων⁴⁵, την αρχή της ελευθερίας των συμβαλλόμενων μερών ως προς την επιλογή του συμβατικού τύπου⁴⁶. Εκτός λοιπόν από ορι-

36. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 359

37. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρα 209-223.

38. Le Thi Ngoc Mai, 'Real Property in Chinese Civil Law-The Process of Developing Property Legislation' (2022) <https://intapi.sciendo.com/pdf/10.2478/vjls-2022-0005> Σελ. 110-112 (πρόσβαση 03 Ιανουαρίου 2025).

39. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρα 233-239.

40. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρα 240-245.

41. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρα 246-270.

42. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρα 311-322.

43. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρα 323-385.

44. China Briefing, 'China's New Deed Tax Law: What Does It Mean for Businesses?' (2021) <https://www.china-briefing.com/news/chinas-new-deed-tax-law-what-does-it-mean-for-businesses/> (πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2025).

45. Κινεζικό Δίκαιο Συμβάσεων 1999.

46. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 469.

σμένες κατηγορίες συμβάσεων που ορίζεται ως υποχρεωτικός ο γραπτός τύπος⁴⁷, όχι όμως και ο συμβολαιογραφικός, στις λοιπές, μεταξύ αυτών και η πώληση, εκτός από τη δυνατότητα των συμβαλλόμενων μερών να επιλέξουν μεταξύ προφορικού, γραπτού, συμβολαιογραφικού και ψηφιακού τύπου, δίνεται ακόμα και η δυνατότητα να δημιουργήσουν νέους συμβατικούς τύπους που δεν μνημονεύονται ρητά. Η συζήτηση δε για το αν είναι η υποχρεωτική η τήρηση του γραπτού τύπου ως προϋπόθεση για τη δικαστική προστασία των εναγόντων-συμβαλλόμενων μερών, είναι ακόμα ανοιχτή, καθώς είναι ένα από τα ζητήματα που παρέμειναν αδιευκρίνιστα από τον κινεζικό Αστικό Κώδικα, δεδομένης και της αντιφατικής νομολογίας των κινεζικών δικαστηρίων επί του θέματος⁴⁸.

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι παρότι οι Κινέζοι επενδυτές είναι η κορυφαία εθνικότητα με ισχύουσα αρχική άδεια διαμονής και ανανεώσεων αδειών διαμονής μόνιμου επενδυτή στην Ελλάδα⁴⁹, εντός των τειχών τους, η αγορά ακινήτων βρίσκεται σε κρίση από το 2021 και μετά, και παρά τα κυβερνητικά μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί, δεν δείχνει ακόμα σημάδια ανάκαμψης⁵⁰.

Συγκριτική επισκόπηση

Παρακάτω θα επιχειρηθεί η συγκριτική επισκόπηση του ελληνικού και κινεζικού νομικού πλαισίου αναφορικά με τις αγοραπωλησίες ακινήτων, η οποία, ξεκινώντας από το ειδικό (micro-comparison) θα αποπειραθεί να καταλήξει στο γενικό (macro-comparison).

Η βασική διαφορά των δύο παραπάνω νομικών συστημάτων, συνίσταται στην αντιμετώπιση του δικαιώματος κυριότητας επί της γης. Στο ελληνικό νομικό σύστημα, εκτός από το γεγονός ότι τα γεωτεμάχια είναι καθεαυτά δεκτικά συναλλαγών, κάθε οριζόντια ή κάθετη ιδιοκτησία ανταποκρίνεται σε ένα ποσοστό επί του οικοπέδου στο οποίο έχει αυτή συσταθεί⁵¹, ενώ στο κινεζικό νομικό σύστημα, η γη δεν ανήκει στη σφαίρα της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, παρά στο κράτος, αν πρόκειται για αστική γη, ή στις κολεκτίβες και το κράτος αν πρόκειται για αγροτική γη ή περιοχές των προαστείων. Πρόκειται λοιπόν για μια θεμελιώδη διαφορά, τέτοια που ταξινομεί τα δύο αυτά νομικά συστήματα σε δύο διαφορετικά νομικά σύμπαντα, άλλως ειπείν σε δύο διαφορετικές νομικές οικογένειες⁵², καθώς από τη μία έχουμε το ελληνικό νομικό σύστημα,

47. Συμβάσεις δουλείας, μισθώσεως άνω των έξι μηνών, δανείων, εγγυήσεων, υποθηκών, παραχώρησης δικαιώματος χρήσης γης για κατασκευαστικούς σκοπούς, κατασκευής.

48. Wei Wen. 'Formality, Freedom of Contract and China's New Civil Code: A Legal Reform Recommendation for Land Sale Contracts'. <https://scholarship.law.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1084&context=alr>. (2022) Σελ.343, 349-350. (πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2025).

49. Ενημερωτικό Σημείωμα Β Νοέμβριος 2024. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2024/12/Noέμβριος-2024_YMA-GR-Ενημερωτικό-Νοέμβριος-Β-Νόμιμη-Μετανάστευση_NEA-EKΔΟΣΗ.pdf. Σελ.12-13 (πρόσβαση 16 Ιανουαρίου 2025).

50. Goldman Sachs. 'Has China's property market reached the bottom?'. (2024) <https://www.goldmansachs.com/insights/articles/has-chinas-property-market-reached-the-bottom> (πρόσβαση 17 Ιανουαρίου 2025).

51. Νόμος 3147/1929, Άρθρο 2.

52. David, R., Jauffret-Spinosi, C., and Goré, M., Les grands systèmes de droit contemporains (12η έκδοση, Dalloz 2016).

το οποίο ανήκει στο ρωμαϊκό-γερμανικό δίκαιο, και από την άλλη έχουμε το κινεζικό νομικό σύστημα, το οποίο ανήκει στο σοσιαλιστικό δίκαιο.

Σημαντική επίσης διαφορά ανάμεσα στο κινεζικό και ελληνικό εμπράγματο δίκαιο, είναι το γεγονός ότι κατά το κινεζικό εμπράγματο δίκαιο δεν απαιτείται ο συμβολαιογραφικός τύπος της σύμβασης πώλησης ακινήτου, παρά μόνο ζητείται ανά περίπτωση από τα συμβαλλόμενα μέρη (συνήθως από κατασκευαστές ακινήτων)⁵³, τη στιγμή που κατά το ελληνικό εμπράγματο δίκαιο ο συμβολαιογραφικός τύπος της σύμβασης για τη μεταβίβαση της κυριότητας ακινήτου είναι απαραίτητη προϋπόθεση της εγκυρότητάς της και της δυνατότητας εγγραφής της στο Κτηματολόγιο⁵⁴.

Επόμενη διαφορά που αξίζει να αναφερθεί, είναι η διαφορετική προσέγγιση του ελληνικού Αστικού Κώδικα σε νομικο-τεχνικό επίπεδο, υπό την έννοια ότι, ενώ στο ελληνικό δίκαιο δίνεται ιδιαίτερη σημασία στον επακριβή καθορισμό των νομικών εννοιών και σε λοιπές προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για να οδηγήσουν στην εφαρμογή των σχετικών διατάξεων στις οποίες προβλέπονται αυτές, στο κινεζικό

δίκαιο δεν παρέχονται διασαφηνίσεις ή σαφή όρια μεταξύ των σχετικών εννοιών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το άρθρο 115 του κινεζικού Αστικού Κώδικα, το οποίο ορίζει ως ιδιοκτησία την ακίνητη, κινητή ή το δικαίωμα, όταν κάτι τέτοιο προβλέπεται από τον νόμο⁵⁵. Δεν δίνονται ορισμοί περί του τι θεωρείται δηλαδή ακίνητο ή κινητό, όπως συμβαίνει λόγου χάρη στον ελληνικό Αστικό Κώδικα⁵⁶.

Κλείνοντας την ενότητα των διαφορών, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί το εξής: Ενώ η Ελλάδα είναι η χώρα με ένα από τα πιο διαδεδομένα προγράμματα της Golden Visa στην Ευρώπη⁵⁷, πρόγραμμα που βασίζεται στην απόκτηση ακίνητης περιουσίας από μη Ευρωπαίους πολίτες υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, πράγμα που σημαίνει ότι ενθαρρύνεται από την Πολιτεία συστηματικά η προσέλευση ξένων επενδυτών στην ελληνική αγορά ακινήτων, η Κίνα έχει την ακριβώς αντίθετη στάση, δεδομένου ότι από το έτος 2006 και μετά εφαρμόζονται αντικίνητρα ως προς την απόκτηση ακίνητης περιουσίας από ξένα φυσικά και νομικά πρόσωπα, ώστε να δοθεί προτεραιότητα στον εγχώριο πληθυσμό της⁵⁸.

53. Henry Liao. 'Contracts, negotiation and enforcement in China: overview'. (2017) <http://www.schinderslaw.com/uploads/uploads/file/2020/01/21/c91a4bd82186b4ca98de92cd083bfc38.pdf>, (πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2025).

54. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρα 1033, 159, 180.

55. «Η περιουσία αποτελείται από ακίνητη και κινητή. Όταν ο νόμος προβλέπει ότι ένα δικαίωμα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ακίνητο επί του οποίου υφίσταται εμπράγματο δικαίωμα, οι διατάξεις αυτές πρέπει να ακολουθούνται».

56. Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Βιβλίο Τρίτο, Κεφάλαιο Πρώτο.

57. Investopedia. 'Golden Visa Countries' <https://www.investopedia.com/golden-visa-countries-8356287> (πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2025).

58. Baker McKenzie. 'Real Estate Law. Can foreigners own real property? Are there nationality restrictions on land ownership?'. Global Corporate Real Estate Guide: Asia Pacific. <https://resourcehub.bakermckenzie.com/en/resources/global-corporate-real-estate-guide/asia-pacific/china/topics/real-estate-law> (πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2025).

Στον αντίποδα, οι ομοιότητες των δύο παραπάνω νομικών συστημάτων εντοπίζονται αφενός στο ότι αμφότερα δίνουν ιδιαίτερη σημασία στη διαδικασία της μεταγραφής των συμβάσεων πώλησης ακίνητης περιουσίας, το μεν ελληνικό σύστημα στο Κτηματολόγιο, το δε κινεζικό στις αρμόδιες αρχές καταχώρισης, εφαρμόζοντας την αρχή της ισχύος εκάστης σύμβασης από τη μεταγραφή της και ύστερα⁵⁹, αφετέρου σε φορολογικό επίπεδο, αν λάβουμε υπόψη ότι και τα δύο ως άνω νομικά συστήματα έχουν ως κοινή φορολογική βάση μεταβίβασης ακινήτων το ποσοστό του 3%, σε βάρος του αγοραστή, με μικρές αποκλίσεις του κινεζικού φορολογικού πλαισίου ανά περιοχή, οι οποίες όμως δεν ξε-

περνούν κατά περίπτωση τις δύο ποσοστιαίες μονάδες.

Συνοψίζοντας, θα μπορούσαμε να πούμε ότι πέρα από το αμιγώς νομικό σκέλος, η παραπάνω σύγκριση αντανακλά τις διαφορές και ομοιότητες μεταξύ Ανατολής και Δύσης, μεταξύ του ευρωπαϊκού καπιταλιστικού συστήματος και του κινεζικού κομμουνιστικού (όπως νοούνται αυτά τα οικονομικο-πολιτικά συστήματα στην ευρωπαϊκή Ελλάδα και την Κίνα σήμερα), μεταξύ δύο αρχαίων πολιτισμών, του ελληνικού και του κινεζικού, που ενώ μπορεί να τους χωρίζουν πολλά, φέρουν αμφότεροι βαθιές ρίζες κι έχουν από κοινού συμβάλλει σημαντικά στην παγκόσμια ιστορία, έκαστος με την κληρονομιά του.

59. Κινεζικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 214 και Ελληνικός Αστικός Κώδικας, Άρθρο 1198.

Του Γιώργου Σαπουντζάκη
Δικηγόρου Πειραιά

Ψηφιακή κάρτα εργασίας

Η ψηφιακή κάρτα εργασίας είχε προβλεφθεί από το άρθρο 26 Ν.3996/2011, αλλά δεν εφαρμόστηκε, γιατί οι προβλεπόμενες υπουργικές αποφάσεις δεν είχαν εκδοθεί. Εν τω μεταξύ εκδόθηκε η υπ' αρ. C-35/2018 απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που με έμμεσο τρόπο κατέστησε αναγκαία την υποχρέωση τήρησης κάρτας εργασίας, στην οποία καταγράφεται ο συνολικός χρόνος εργασίας προκειμένου να αναστραφεί το βάρος της απόδειξης. Με την καθιέρωση της ηλεκτρονικής κάρτας εργασίας το βάρος της απόδειξης για το χρόνο εργασίας ανήκει στον εργαζόμενο. Η καθιέρωση της ως άνω υποχρέωσης θέσπισης ψηφιακής κάρτας εργασίας για να υλοποιηθεί απαιτούσε ειδική νομοθετική ρύθμιση στην οποία και προέβη ο νέος νόμος 4808/2021 με το Άρθρο 74. Βασική προϋπόθεση, προκειμένου να είναι δυνατή η επίκλησή της από τον εργοδότη, είναι η διασφάλιση της αντικειμενικότητας και συνεχούς ενεργοποίησή της.

Σύμφωνα με το Άρθρο 74 κάθε εργοδότης υποχρεούται να τηρεί ψηφιακή κάρτα εργασίας. Ως ψηφιακή κάρτα νοείται « η διάθεση και η λειτουργία ηλεκτρονικού συστήματος μέτρησης του χρόνου εργασίας των εργαζομένων, άμεσα συνδεδεμένο και διαλειτουργικό, σε πραγμα-

τικό χρόνο με το ΠΣ ΕΡΓΑΝΗ II». Αυτό σημαίνει μέτρηση του συνολικού χρόνου εργασίας (πραγματικού) και όχι μόνο της τυχόν υπέρβασης του κανονικού χρόνου εργασίας. Ουσιαστικά, όπως ρητά ορίζεται, καταγράφεται σε πραγματικό χρόνο στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ κάθε μεταβολή στην πράξη του χρόνου εργασίας. Ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να την ενεργοποιεί για κάθε μεταβολή του χρόνου εργασίας που προκύπτει κατά την εκτέλεση της εργασίας, όπως έλευση, λήξη εργασίας, διαλείμματα, υπέρβαση νόμιμου χρόνου εργασίας. Ακόμη ο νόμος αναφέρεται ειδικά στην καταγραφή κάθε είδους άδειας (Άρθρ. 74 παρ. 2) Το ηλεκτρονικό αυτό σύστημα είναι συνδεδεμένο υποχρεωτικά με το σύστημα ΠΣ ΕΡΓΑΝΗ II.

Παράλληλα επιβάλλεται η υποχρέωση διασταύρωσης των στοιχείων καταγραφής στην κάρτα που αναγράφονται στην Αναλυτική Περιοδική Δήλωση (Α.Π.Δ. άρθρ. 74 παρ. 3), την οποία επίσης υποχρεούται ο εργοδότης να υποβάλλει στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ.

Για λόγους διευκόλυνσης προβλέπεται η δυνατότητα αυτοματοποιημένης συμπλήρωσης της Α.Π.Δ. από το ίδιο το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ, με βάση τα στοιχεία που έχει τροφοδοτηθεί. Με την πρόβλεψη αυτή ο έλεγχος από το ΣΕΠΕ

(άρθρ. 74 παρ. 4) για την ακριβή καταγραφή καθίσταται αποτελεσματικός γιατί με την άμεση τροφοδοσία της κάρτας επιδιώκεται η συνεχής και άμεση καταγραφή του χρόνου εργασίας και αποδυναμώνεται η προσφυγή στην αδήλωτη εργασία. Εύλογα λοιπόν προβλέπονται διοικητικές κυρώσεις με πρόστιμο, όταν η ψηφιακή κάρτα δεν ενεργοποιείται,, που υπολογίζεται χωριστά για κάθε μη ενεργοποίηση της κάρτας ενός συγκεκριμένου εργαζομένου. Η επανάληψη της παράβασης σε τρεις διαδοχικούς ελέγχους εντός του έτους, επισύρει και την ποινή της προσωρινής διακοπής της επιχείρησης για χρονικό διάστημα δεκαπέντε ημερών (άρθρ. 74 παρ. 4). Και για την εφαρμογή των ρυθμίσεων για την κάρτα εργασίας προβλέπονται εξουσιοδοτήσεις. Κατά πρώτο και κύριο λόγο η εφαρμογή της ψηφιακής κάρτας εργασίας δεν προβλέφθηκε να είναι καθολική και άμεση. Ειδικότερα με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Άρθρ. 79 παρ. 5γ) θα ορίζονται οι κλάδοι, το μέγεθος και το είδος των επιχειρήσεων στις οποίες εφαρμόζεται το σύστημα της ψηφιακής κάρτας εργασίας και οι οποίες εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας ρύθμισης, οι όροι, οι προϋποθέσεις, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της. Περαιτέρω προβλέπονται Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης με τις οποίες μπορεί να ρυθμίζεται κάθε τεχνικό ζήτημα και αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με την ψηφιακή κάρτα εργασίας (Άρθρ. 79 παρ. 3). Ακόμη με τις ίδιες αποφάσεις μπορούν να ρυθμίζονται τεχνικά ζητήματα σχετικά με την πιστοποίηση των χρηστών καθώς και την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Άρθρο 79 παρ. 3). Επίσης με απόφαση του

Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ρυθμίζεται η δυνατότητα αυτοματοποιημένης προσυμπλήρωσης της Αναλυτικής Περιοδικής Δήλωσης (Α.Π.Δ.) βάσει των καταχωρήσεων που γίνονται με χρήση της Ψηφιακής Κάρτας Εργασίας (Άρθρο 79 παρ. 5δ)

Η Ψηφιακή Κάρτα Εργασίας εφαρμόστηκε την 1η Ιουλίου 2022 στο σύνολο των τραπεζών της χώρας και τις επιχειρήσεις σούπερ μάρκετ με περισσότερους από 250 εργαζόμενους, και σταδιακά, θα επεκταθεί σε όλες τις επιχειρήσεις της χώρας, ανεξαρτήτως μεγέθους και κλάδου δραστηριότητας.

Όσο παρά τις αδιαμφισβήτητα θετικές διατάξεις των Άρθρων 74 και 79 του Ν. 4808/2021, υπάρχει και αντίθετη άποψη που συνίσταται στο κατά πόσον δηλώνεται και καταγράφεται στο ΕΡΓΑΝΗ ο πραγματικός χρόνος εργασίας των εργαζομένων. Όπως επιβεβαιώνει και η πρόσφατη έρευνα του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ, το 65% των εργαζομένων συμμετεχόντων στην έρευνα να δηλώνει ότι δεν αμείβεται καθόλου (49%) ή αμείβεται μερικώς (16%) για την τελεσθείσα υπερεργασία /υπερωρία του!

Επίσης, παρά την «καταγραφή», τελικά το 57% των εργαζομένων δηλώνει ότι δεν είχε καμία αύξηση στο ύψος του μισθού του μέσα στο 2024. Δηλαδή οι εργαζόμενοι δεν αμείφθηκαν επιπλέον για τον επιπλέον χρόνο εργασίας που υποτίθεται ότι «καταγράφηκε» Το 52% δηλώνει ότι εργάζεται επιπλέον ώρες από αυτές που ορίζει η σύμβαση εργασίας του, το 56% εργάζεται είτε πάνω από δύο Σαββατοκύριακα τον μήνα (41%) είτε μία φορά τον μήνα (15%). Πρόκειται δηλαδή για χιλιάδες παραπάνω ώρες εργασίας, που δείχνουν και την «ποικιλία» στις μορφές διευθέτησης του χρόνου εργασίας.

Του Παναγιώτη Καλαβάνου – Πετρόγιαννη
Δικηγόρου Πειραιά

Συμπεράσματα από τη συμμετοχή στο **march to Gaza**

Η απόφασή μου να συμμετάσχω στην διεθνή πρωτοβουλία march to Gaza, προέκυψε ως ανάγκη συμβολής στο μεγάλο κίνημα αλληλεγγύης προς τον παλαιστινιακό λαό, που δοκιμάζεται και αγωνίζεται όλα αυτά τα χρόνια απέναντι στις ενορχηστρωμένες πολεμικές επιχειρήσεις του Ισραήλ και των συμμάχων του στη Δύση. Τους τελευταίους μήνες, οι καθημερινοί βομβαρδισμοί της πολύπαθης Γάζας και ο αποκλεισμός των διόδων ανθρωπιστικής βοήθειας από το Ισραήλ, έχουν δημιουργήσει ένα πρωτοφανές ανθρωπιστικό ζήτημα στην περιοχή με περίπου 2 εκατομμύρια ανθρώπους να κινδυνεύουν από την πείνα και τις ασθένειες.

Μπροστά σε αυτές τις συνθήκες η επιλογή έμπρακτων και συμβολικών δράσεων αλληλεγγύης, (χρειάζεται να) αποτελούν βασικό μέλημα για κάθε άνθρωπο που δεν θέλει και δεν πρέπει να συνηθίσει στη βαρβαρότητα της εποχής μας. Υπό αυτό το πρίσμα, όσοι και όσες συμμετείχαμε στο march to Gaza προσπαθήσαμε από κοινού με τον στόλο ελευθερίας και το αραβικό καραβάνι Σουμουντ, να στείλουμε διεθνώς το μήνυμα ότι οι λαοί τάσσονται με τη σωστή πλευρά της ιστορίας, στο πλευρό του περήφανου κι αγωνιζόμενου λαού της Παλαιστίνης.

Βρέθηκα στην Αίγυπτο από τις 13 έως τις 16 Ιουνίου, ως μέλος της ελληνικής αποστολής που αριθμούσε 205 άτομα. Φτάνοντας στο Κάιρο τα ξημερώματα στις 13.6 η πρώτη ενημέρωση που είχα ήταν για την έναρξη των βομβαρδισμών του Ισραήλ στο Ιράν, καταλαβαίνοντας έτσι ότι η υλοποίηση του σχεδίου της διεθνούς αποστολής για προσέγγιση της Ράφα γινόταν ακόμα πιο δύσκολη. Λίγες ώρες μετά γνωρίζαμε ότι η κατάσταση είχε γίνει ακόμα πιο περίπλοκη, με προληπτικούς ελέγχους στο κέντρο της πόλης και συζήτηση για το τι έπρεπε να κάνουμε. Αποφασίσαμε να μεταβούμε στην Ισμαηλία, πόλη στην κατεύθυνση προς το Αλ Ραίς και τη Ράφα, γνωρίζοντας καλά ότι η μαζική μετάβασή μας εκεί, προφανώς και δεν θα περνούσε απαρατήρητη από τις Αρχές της Αιγύπτου.

Η πλειοψηφία των TAXI με τα οποία κινούμαστε προς τα εκεί, ακινητοποιήθηκε στο δεύτερο σημείο ελέγχου, περίπου 100 χιλιόμετρα από το Κάιρο, όπου συγκεντρώθηκαν εκατοντάδες μέλη των διεθνών αποστολών, μην μπορώντας ούτε να προχωρήσουμε ούτε και να γυρίσουμε πίσω άμεσα. Εκεί ζήσαμε συγκλονιστικές στιγμές, όπου τα συνθήματα και οι εκδηλώσεις αλληλεγγύης προς τον παλαιστινιακό λαό, έγιναν

δεκτά με θετικό τρόπο από τον ντόπιο πληθυσμό που περνούσε από το σημείο.

Προφανώς μια τέτοια εικόνα και κατάσταση δεν άρεσε στο αιγυπτιακό καθεστώς, το οποίο λίγες ώρες μετά εκκένωσε την περιοχή, με τη χρήση βίας και την αξιοποίηση παρακρατικών στοιχείων παρά τις προσπάθειες διαπραγματεύσεων που πραγματοποιούνταν από νομικούς και ανθρώπους με διπλωματικά διαβατήρια. Στο σημείο αυτό, αξίζει να τονιστεί, ότι στόχος της καταστολής ήταν κυρίως αποστολές με εντονότερο αραβικό στοιχείο, ικανό και «επικίνδυνο» για το καθεστώς να αλληλοεπιδράσει ευκολότερα με τον ντόπιο πληθυσμό και ότι σε κάθε περίπτωση τα μέλη της ελληνικής αποστολής συζητούσαμε, ότι στην Ελλάδα έχουμε ζήσει και στιγμές πολύ σκληρότερης καταστολής..

Στην πραγματικότητα καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής μας στην Αίγυπτο ήταν σαφής η αντίθεση ανάμεσα στον λαό της χώρας που στέκεται αλληλέγγυος στην Παλαιστίνη χωρίς να μπορεί να το εκδηλώσει άμεσα – σε μια χώρα που οι συγκεντρώσεις απαγορεύονται και στο δικτατορικό καθεστώς Σίσι, στρατηγικού συμμάχου του Ισραήλ αλλά και της Ελλάδας. Αυτή η συνθήκη διαμόρφωνε σε μεγάλο βαθμό και τη δυνατότητα της αποστολής march to Gaza να συνεχίσει τη δράση και τους στόχους της. Ενδεικτικό ότι αγωνιστές και αγωνίστριες από την Αίγυπτο μας ζήτησαν να μην επιχειρήσουμε οποιαδήποτε άλλη κινητοποίηση στο Κάιρο τις επόμενες ημέρες, αναφέροντάς μας ότι θα είχαν οι ίδιοι πολύ σοβαρά προβλήματα καταστολής μετά. . Η διεθνής αποστολή άλλωστε είχε εξ αρχής διαμηνύσει ότι στόχος μας δεν ήταν η οποιαδήποτε αντιπαράθεση με τις Αρχές της Αιγύπτου ούτε η στηλίτευση του καθεστώτος, αλλά η ανάδειξη της αλληλεγγύης στην Παλαιστίνη

και η καταδίκη της γενοκτονίας του λαού της από το Ισραήλ

Βλέποντας τις διεθνείς γεωπολιτικές εξελίξεις, είναι μάλλον βέβαιο ότι η κλιμάκωση των πολεμικών συρράξεων ακόμα και με όρους γενικευμένων συγκρούσεων θα κάνει τα σύννεφα του πολέμου να πυκνώνουν όλο και περισσότερο. Για αυτό και χρειάζονται διευρυμένες και πολύπλευρες αντιπολεμικές πρωτοβουλίες υπεράσπισης όχι μόνο της ειρήνης σε αφηρημένο επίπεδο αλλά της ουσιαστικής ειρηνικής συνύπαρξης των λαών και των ανθρώπων.

Στην κατεύθυνση αυτή χρειάζεται και μπορούν να συμβάλουν οι Δικηγορικοί Σύλλογοι της χώρας από τη δική τους σκοπιά, αναδεικνύοντας την κατάφορη παραβίαση των Διεθνών Συνθηκών και των αποφάσεων Διεθνών Οργανισμών και του ίδιου του Διεθνούς Δικαίου, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με την περίπτωση του Ισραήλ. Πιέζοντας παράλληλα για την ουσιαστική ανάδειξη του ζητήματος σε πανεθνική εμβέλεια. Αν θεμέλιο του πνεύματος της Δικαιοσύνης αποτελεί η υπεράσπιση του Δικαίου και του δίκιου του αδυνάμου, τότε χρειάζεται να εντείνουμε τις προσπάθειές μας.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Δ.Σ.Π

Ημέρες Θάλασσας "Ζωγραφίζοντας το Λιμάνι"

Δήμος Πειραιά - Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά

Στις 4.6.2025 ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά συμμετείχε στην εκδήλωση του Δήμου Πειραιά **«Ημέρες Θάλασσας-Ζωγραφίζοντας το λιμάνι»** με τη Χορωδία του και με Έκθεση εικαστικών έργων δικηγόρων - μελών του. Η εκδήλωση έλαβε χώρα στην Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά. Στο χώρο της Δημοτικής Πινακοθήκης είχαν εκτεθεί κατά την διάρκεια της εκδήλωσης έργα δικηγόρων Πειραιά με θέματα από την θάλασσα. Την εκδήλωση χαιρέτισε εκ μέρους του ΔΣΠ ο πρόεδρος **Ηλίας Κλάπας**. Σ' αυτήν τη Βραδιά πολιτισμού στη Δημοτική Πινακοθήκη

Πειραιά ακούστηκαν τραγούδια με τη Χορωδία του ΔΣΠ υπό την διεύθυνση του μαέστρου της δικηγόρου **Μάριου Καζά**. Επίσης συμμετείχαν και τα μουσικά σύνολα του Πρότυπου Μουσικού Κέντρου Πειραιά υπό τη διεύθυνση της **Σταυρούλας Μέντη** και του **Βασίλη Μαστοράκη**. Στην Έκθεση Ζωγραφικής συμμετείχαν με τους πίνακές τους οι δικηγόροι Πειραιά **Νίκος Χαραλαμπίδης, Παναγιώτα Βαγενά, Δημήτρης Πιστικός, Κυριακή Τσαγκαράκη και Κώστας Γκαβέρας**.

Στιγμιότυπα από την εκδήλωση Ημέρες θάλασσας - Ζωγραφίζοντας το λιμάνι

Της **Φυλλίνας Σαράντη**
Δικηγόρου Πειραιά, LL.M.
Διαμεσολαβήτριας
Υποψήφιας Δ.Ν.

Ιστορικός περίπατος στην Καστέλλα και στο Μικρολίμανο

Πραγματοποιήθηκε το πρωινό της 17ης Μαΐου 2025, ημέρα Σάββατο, ιστορικός περίπατος στις γειτονιές της Καστέλλας, που διοργανώθηκε από τον **Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιά** σε συνεργασία με το **Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος ΕΜΠ**. Στον περίπατο παρευρίσκετο και ο Πρόεδρος του ΔΣΠ **Ηλίας Κλάμπας** με μέλη του Δ.Σ. καθώς και πληθώρα συμμετεχόντων, συναδέλφων δικηγόρων και μη. Οδηγοί μας καθ' όλη τη διάρκεια του περιπάτου ήταν δύο ιστορικοί της πόλης του Πειραιά, ο καθηγητής ΕΜΠ **Νίκος Μπελαβίλας** και η διευθύντρια πολιτισμού του Δήμου Πειραιά **Ευαγγελία Μπαφούνη**, οι οποίοι γέμισαν το πρωινό μας με ενδιαφέρουσες πληροφορίες για την πόλη του Πειραιά και όχι μόνο, ενώ μας κατέστησαν, ομολογουμένως, πνευματικά και γνωσιακά πλουσιότερους.

Η ξενάγηση μας ξεκίνησε από την ιστορική πλατεία Αλεξάνδρας, η διαμόρφωση της οποίας ξεκίνησε από τον αρχιτέκτονα Ερνέστο Τοίλλερ και διήρκησε έως τις μέρες μας. Εκεί πήραμε μια πρώτη γεύση της ιστορίας, έχοντας μπροστά μας το μνημείο Γενοκτονίας των Ποντίων και απέναντι στον δρόμο πίσω από τον ναό της Αγίας Αικατερίνης, ό,τι έχει σήμερα απομείνει από το κτίριο που κάποτε αποτελούσε την κατοικία του

ιδίου ως άνω αρχιτέκτονα, κατόπιν μετασκευής ενός εργοστασίου υαλουργίας.

Το να ακούς για τα περιστατικά που διαδραματίστηκαν σε εποχές παρελθούσες, αλλά που έχουν αφήσει έντονα και ηχηρά τα σημάδια τους κατά το πέρασ του χρόνου, εβρισκόμενος συγχρόνως στο τόπο, όπου έλαβαν χώρα, εί-

ναι πραγματικά μια εμπειρία μοναδική, αφού η ιστορία παύει να είναι μια περιγραφή σε μια κόλλα χαρτί και ζωντανεύει μπροστά στα μάτια σου, παίρνει ουσία.

Ο καιρός εκείνη την ημέρα μας ευνόησε, προσφέροντάς μας μια ημέρα ηλιόλουστη, αναδεικνύοντας τον όμορφο Πειραιά και την αρχι-

τεκτονική του, έχοντας δίπλα μας καθ' όλη τη διάρκεια της ξενάγησης μια θάλασσα να λαμπυρίζει. Θέαμα απλό και σύνηθες στην Ελλάδα, αλλά συγχρόνως πάντοτε γαλήνιο και απολαυ-

στικό! Περπατήσαμε κατά μήκος του πεζόδρομου πάνω από την παραλία «Βοτσαλάκια» στην περιοχή της Καστέλλας, στην κάποτε «Συνοικία των Επαύλεων», ελάχιστα απομεινάρια των οποίων διασώζονται μέχρι και σήμερα. Εκεί όπου κάποτε φιλοξενήθηκε στην οικία Οριγώνη, ο Βασιλιάς Καραγιώργης της Σερβίας. Και πιο πέρα στην περιοχή του Προφήτη Ηλία, η άλλοτε «Συνοικία των Μανιατών».

Κατά τη διάρκεια του περιπάτου κάναμε κάποιες ευχάριστες στάσεις για ξεκούραση, καθώς και για να μας δώσουν οι Ιστορικοί περισσότερες πληροφορίες για όσα βλέπαμε. Μπορούσε κανείς να προσέξει για πρώτη φορά λεπτομέρειες, που βρίσκονται καθημερινά μπροστά στα μάτια του,

αλλά που η δύναμη της συνήθειας τον κάνει να τις προσπερνά. Για αυτό και πρόκειται για μια εμπειρία διαφωτιστική και αναζωογονητική.

Καταλήξαμε στην περιοχή του σημερινού Μικρολίκμανου: Ένα μέρος, τρεις ονομασίες, τεράστια ιστορία! Από «Λιμάνι Μουνιχίας» κατά την αρχαιότητα, σε «Τουρκολίκμανο» και έπειτα σε «Μικρολίκμανο», καρδιά κάποτε μίας προσφυγικής γειτονιάς, όπου συναντάς μέχρι και σήμερα μία διαφορετική αρχιτεκτονική μορφολογία που δεν υπάρχει σε άλλες περιοχές του Πειραιά και πλέον φιλοξενεί όμορφα καφέ και ουζερί.

Συνολικά, διανύσαμε μια διαδρομή πραγματική και ιστορική, μέσα από την πλούσια παρουσία των Οδηγών μας. Από τις επαύλεις και τα λουτρά της Βασίλισσας Όλγας στα προσφυγικά παραπήγματα - εμπειρίες διαφορετικές - από τον πλούτο και την άνεση στην φτώχεια και τον πόνο, ο οποίος μέσα από τις στάχτες έγινε ελπίδα και ανάπτυξη. Μία περιοχή, μία πόλη, πλείστα στρώματα ιστορίας!

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Piraeus Bar AssociationΓια τη συνεργασία
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Από τη Συνοικία Τσίλλερ ως τα Προσφυγικά του Τουρκολίκμανου

Ιστορικός Περίπατος

Σάββατο 17 Μαΐου 2025, 9.45 π.μ.

Του Αθανασίου Καβούκα
Δικηγόρου Πειραιά

Μελέτες - Μεθοδολογία Συγκριτικού Δικαίου

**ΖΗΤΗΜΑΤΑ «ΚΡΑΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ»
ΜΕΤΑΞΥ ΚΡΑΤΩΝ, ΗΠΕΙΡΩΝ ΚΑΙ...
ΕΝΝΟΜΩΝ ΤΑΞΕΩΝ
ΚΟΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΗ, ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ,
ΜΕΤΑΞΥ ΕΝΝΟΜΩΝ ΤΑΞΕΩΝ**

Ανεξάρτητα από προσωπικές προτιμήσεις και από τη μεθοδολογία (ή μήπως...επιστήμη (;!)) της σύγκρισης δικαιοκτών συστημάτων μεταξύ δυτικών κρατών με διαφορετικές έννομες τάξεις και νοοτροπία, η συγκριτική επισκόπηση μου ήταν ανέκαθεν ελκυστική. Το δικό μας, κωδικοποιημένο ελληνικό δίκαιο, το οποίο αποτελεί μετεξέλιξη του βυζαντινορωμαϊκού δικαίου, με επιρροές από Γερμανία, Γαλλία κλπ- διαφέρει παρασάγγας από τα μη κωδικοποιημένα συστηματικά (για αιώνες) δίκαια αγγλοσαξονικών κρατών (Αγγλία και Ουαλία, ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία κλπ). Είναι γνωστό πως, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν έχει κωδικοποιημένο Σύνταγμα (UK Constitution, partly written and wholly uncodified), μέχρι και σήμερα. Είναι όμως ακριβώς έτσι, ή μήπως αυτό αποτελεί υπερβολή; Κάιτοι οι διαφορές είναι πλείστες, υπάρχουν και αρκετές ομοιότητες.

Ομοιότητες, όπως:

1) Ασφάλεια δικαίου, η ναυαρχίδα του κράτους δικαίου-η πρόταξη της θεμελιώδους δικαιοκτικής αρχής μιας ευνομούμενης πολιτείας και κράτους δικαίου στην έννομη τάξη μας ταυτίζεται με την αντίστοιχη έννοια "legal certainty", δηλ την ασφάλεια δικαίου στα- διέποντα από το το αγγλοσαξονικό σύστημα δικαίου-κράτη. Ο νόμος πρέπει να διέπεται από προβλεψιμότητα (predictability) και να έχει επαρκή χρονική διάρκεια ισχύος (consistency) ώστε να μην αιφνιδιάζεται ο διοικούμενος από πολλές και ξαφνικές αλλαγές, οι οποίες δύνανται να προκαλέσουν αίσθημα ανασφάλειας και αβεβαιότητας. Σαφώς και το φαινόμενο της πολυνομίας, επιτείνει αυτό το αίσθημα-τόσο στη χώρα μας όσο και στις χώρες του αγγλοσαξονικού κόσμου, όμως έχουν γίνει (και συνεχίζουν να γίνονται) τομές για την βελτίωση της παθογένειας αυτής.

Πρόσφορο εν προκειμένω να αναφερθεί, ειρήσθω εν παρόδω, η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου (legitimate expectations), η οποία πρέπει να συμβολίζει την πίστη του πολίτη πως η νομιμότητα θα τηρηθεί με κάθε πρόσφορο μέσον και τρόπο και πως δε θα παρουσιαστούν φαινόμενα κρατικής αυθαι-

ρεσίας. Εγγύς είναι η αρχή της νομιμότητας (Rule of Law) και

Υποκατηγορία της αρχής ασφάλειας δικαίου και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του δικουμένου, είναι και η απαγόρευση-ρητή και μη-της αναδρομικής ισχύος του νόμου-πλην εξαιρετικών περιπτώσεων είτε για λόγους επείκειας (ποινικό-nullum crimen nulla poena sine lege) είτε λόγω αντικειμένου (ερμηνεία προυπάρχοντος νόμου). Στο αγγλοσαξονικό σύστημα, επίσης προτάσσεται ότι “law applies to future actions”, με την ύπαρξη νομικού τεκμηρίου (presumption) υπέρ της μη αναδρομικής εφαρμογής νόμου, μια αρχή που κάμπτεται εξαιρετικά και σπάνια. Περίπτωση κάμψης, είναι ο νόμος περί «εγκλημάτων πολέμου» (War Crimes Act 1991), ο οποίος ορίζεται ρητά ως έχων retrospective effect, δηλ αναδρομική ισχύ και αφορά υπόπτους για την τέλεση ειδεχθών εγκλημάτων (“acts of atrocity”) κατά τη διάρκεια του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου.

Μείζονες αρχές ενυπάρχουν, όπως η αρχή της διάκρισης των εξουσιών/ λειτουργιών (Separation of Powers), η οποία αποτρέπει την (υπερβολική) συγκέντρωση εξουσίας σε έναν θεσμό, δημιουργώντας μανδύα αυτοελέγχου - αυτορύθμισης του Κράτους Δικαίου, όπου ουδείς είναι ανέλεγκτος νομικά (Rule of Law).

Πολλές και κομβικής σημασίας όμως, διαφορές, καθιστούν διακριτές τις διακρίσεις/διαφοροποιήσεις του δικού μας (ηπειρωτικού) δικαίου, σε σχέση με το common law των αγγλοσαξόνων:

1) Η ύπαρξη του θεσμού του Στέμματος (Βασιλεία) είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη νοστοπία των κατοίκων της Μ. Βρετανίας, η ύπαρξη τίτλων ευγενείας (Λόρδοι-Lords) κ.ά, καθώς και η ύπαρξη του Κοινοβουλίου-οι 2 Βουλές (των Λόρδων (House of Lords) και των «κοι-

νών»-commoners, που δεν κατέχουν τίτλο ευγενείας), οι οποίες συνυπάρχουν αρμονικά-το House of Lords (Βουλή των Λόρδων) μάλιστα, είχε και δικαιοδοτικές αρμοδιότητες έως τις 30 Ιουλίου 2009, καθώς ήταν το Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου (the highest Appeal Court in the UK), καθώς εκδίκασε τις εφέσεις επί των αποφάσεων των εφετείων. Έπειτα, το ρόλο του Ανωτάτου Δικαστηρίου ανέλαβε το Supreme Court, το οποίο δικάζει αποφάσεις εφετείων “on points of law”, δηλ για νομικά σφάλματα.

2) Η ύπαρξη ενός 2ου, παράλληλου συστήματος κανόνων δικαίου του law of equity (“equity is equality”)-(δίκαιο της επείκειας, της ισότητας) έρχεται να αμβλύνει τις (εν πολλοίς) άκαμπτες (rigid) και αυστηρές (strict) αρχές του common law, προσφέροντας λύσεις.

3) Μείζων διαφορά, η γένεση-δημιουργία δικαίου από τον ίδιο τον δικάζοντα δικαστή-το common law βασίζεται εν πολλοίς στο precedent, δηλ στο δικαστικό προηγούμενο, το οποίο έχει δεσμευτικό χαρακτήρα και όχι απλά συμβουλευτικό-ενδεικτικό. Είναι πρόδηλη συνεπώς μια «νομολογία-νόμος», υπάρχουσα ώστε να αντιμετωπίζονται με όμοιο τρόπο οι ομοειδείς υποθέσεις και με ανόμοιοι οι ανόμοιοι. Δηλαδή δίκαια.

Η ανθρωποκτονία (murder) μάλιστα, τελεσθείσα με δόλο (malice aforethought), ένα από τα βαρύτερα εγκλήματα που τιμωρείται με ισόβια κάθειρξη (life imprisonment), δεν αναφέρεται ρητά σε νόμο ψηφισθέντα από το Κοινοβούλιο (Act of Parliament), αλλά βασίζεται σε δικαστική υπόθεση δεσμευτικού χαρακτήρα-case law-common law και ο ορισμός του εν λόγω εγκλήματος δίδεται το 1797 από τον διαπρεπή Δικαστή Coke (Lord Coke). Αν και υφίστανται πλείστες αποφάσεις-αστικού και ποινικού-που είναι νόμος εν ισχύ, τις τελευταίες

δεκαετίες γίνεται προσπάθεια στροφής προς τους ψηθισθέντες εκ του αγγλικού Κοινοβουλίου νόμους- οι αγγλοσαξονικές χώρες τείνουν να προκρίνουν τους νόμους εκ του Κοινοβουλίου (statutes created by Parliament), παράλληλα με τις (ήδη υπάρχουσες) δεσμευτικές δικαστηριακές αποφάσεις.

Ως εκ τούτου, προκύπτει πως ο δικανικός συλλογισμός στις χώρες της πρώην Κοινοπολιτείας είναι επαγωγικός, ενώ στο δικό μας δικαίκο σύστημα είναι παραγωγικός.

4) Η ύπαρξη θεσμών, οι οποίοι έχουν εξέχουσα θέση στο νομικό, οικονομικό και κοινωνικό γίνεσθαι των Βρετανών, όπως τα Trusts, ως διαχείριση κεφαλαίων (περιουσίας). Ο εν λόγω-ευρύτατα διαδεδομένος στο αγγλοσαξονικό δίκαιο-θεσμός, δεν υπάρχει στη χώρα μας. Το (κληρονομικό) καταπίστευμα, το καταπίστευμα του υπολοίπου (περιλιμπανόμενο) και η εν γένει έννοια του καταπιστεύματος (που υπάρχει άτυπα στις αστικές συναλλαγές μέσω καταπιστευτικής εκχώρησης απαιτήσεως και καταπιστευτικής πώλησης) ως μετεξέλιξη της ρωμαϊκής “fiducia cum creditore”, παρασάγγας απέχουν από τον αγγλοσαξονικό θεσμό διαχείρισης κεφαλαίων.

5) Στο αγγλικό σύστημα δικαίου, δεν υπάρχει ρητή διάκριση μεταξύ του εμπόρου και του ιδιώτη. Εν ολίγοις, η ιδιότητα του εμπόρου δεν υφίσταται ρητά, σχετίζεται με τα συναλλακτικά ήθη και τις τυπικές εθιμικές εμπορικές πρακτικές. Το commercial law (ή business law-mercantile law) δεν αποτελεί ειδικό δίκαιο για τους εμπόρους ή τις εμπορικές συναλλαγές τους-το γενικό δίκαιο εφαρμόζεται-με εξέχουσα θέση του δικαίου των συμβάσεων (contract law-το δικό μας ενοχικό δίκαιο του ΑΚ)-όπως και για τους ιδιώτες. Υφίστανται όμως, εξειδικευμένοι μακροσκελείς νόμοι για τα νομικά πρόσωπα (Legal entities), τη διαδικασία πτωχεύσεως (insolvency procedures)

και για άλλα ζητήματα.

Αντιθέτως, στη χώρα μας η ιδιότητα του εμπόρου έχει πιο απτή, αντικειμενική χροιά-αφορά όσους την έχουν ελέω του τυπικού κριτηρίου και όσους κάνουν εμπορικές πράξεις ως σύνθητες επάγγελμα-σε κάθε περίπτωση εδώ η αξιολόγηση (και δικαστηριακά) του εμπόρου και του ιδιώτη διαφέρουν-με ειδικές παραγραφές κλπ. Αυτό δεν προβλέπεται από το common law.

Στις ΗΠΑ, η ψήφιση του Uniform Commercial Code, ήτοι Ενιαίου Εμπορικού Κώδικα, περιλαμβάνει πλείστα ζητήματα εμπορικού περιεχομένου-την έννοια good faith (καλή πίστη), ζητήματα περί πιστωτικών τίτλων (negotiable instruments), ενέγγυες πιστώσεις (letters of credit) κ.ά. ο εν λόγω Κώδικας, έχει αναθεωρηθεί πολλές φορές και έχει γίνει αποδεκτός από όλες τις ομόσπονδες πολιτείες των ΗΠΑ.

6) Η ποινική τιμωρία νομικών προσώπων, καθώς και η ύπαρξη εγκλημάτων που διώκονται ποινικά, χωρίς την ύπαρξη υποκειμενικής υπόστασης (mens rea) του ενόχου, (mens rea=guilty mind)-κάτι σαν «γνήσια αντικειμενική ευθύνη» (strict liability) ποινικού τύπου θα φαινόταν ακραίο, επαχθές και ανοίκειο στη χώρα μας. Δεν υφίστανται αυτές οι κατηγορίες καταλογισμού στην ελληνική έννομη τάξη-δεσπόζουν όμως στην αγγλοσαξονική, προτάσσοντας ζητήματα δημοσίου συμφέροντος (Public Policy) στον ΥΨΙΣΤΟ ΒΑΘΜΟ.

Συνοψίζοντας, είναι εύκολα αντιληπτή η ύπαρξη ομοιοτήτων αλλά και μεγάλων διαφορών μεταξύ των 2 δικαϊκών συστημάτων-γεγονός που καθιστά τη μελέτη και τη σύγκρισή τους απαιτητική αφ'ενός και εξαιρετικά ενδιαφέρουσα αφ'ετέρου. Διαφορές πολιτισμικής φύσεως, κουλτούρας και νοοτροπίας αναμφίβολα συνετέλεσαν στην τελική τους μορφή.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ

Η Ερασιτεχνική Θεατρική Ομάδα
του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά
παρουσιάζει την παράσταση

ΡΑ ΟΣ Σ

Ερμηνεύουν:

Δημήτρης Παπακυριάκης
Ελένη Πατρίκοπούλου
Σταμάτης Σουρμελής
Κέλλυ Σταματογιάννη
Γιώτα Τσουνάκα
Ελένη Μπαγιονέτα
Έφη Κριθαρίδου
Κωνσταντίνος Βαλμάς

Κείμενο: Μιχάλης Ρέππας – Θανάσης Παπαθανασίου
Σκηνοθεσία: Γιώργος Ρούφας
Βοηθός σκηνοθέτη- Ενδυματολόγος: Στελλίνα Ανεμά
Installation-video art: Mark Vos

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

Τετάρτη 9 Ιουλίου ώρα: 21:00 **2025**
Πέμπτη 10 Ιουλίου ώρα: 21:00

S | L | B dalon
care & beauty
SERAFIM LABORATORIES SMPG

Στη δίκη του ΔΣ του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης

Επιμέλεια **Λίλης Αποστολίδου**
Δικηγόρου Πειραιά

«...Σε συμμόρφωση με το άρθρο 76 του Κώδικα περί Δικηγόρων ο Δικηγορικός Σύλλογος Κωνσταντινούπολης σε εκπλήρωση των καθηκόντων του και των υποχρεώσεών του έχει υπερασπιστεί το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία της έκφρασης, το δικαίωμα του κοινού στη ενημέρωση, και το καθήκον της υπεράσπισης και έχει υπενθυμίσει στον

κόσμο τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η στάση του αυτή δεν μπορεί να υπόκειται σε αβάσιμες κατηγορίες από την Γενική Εισαγγελία ή οποιαδήποτε άλλη αρχή. Η διεθνής νομοθεσία που μνημονεύεται στην ανακοίνωση, η οποία είναι αντικείμενο ελέγχου, αναφέρεται στα θεμελιώδη κείμενα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και που προστατεύουν το δικαίωμα στη ζωή των πολιτών σε περιοχές συγκρούσεων. Η υπεράσπιση του δικαιώματος του κάθε ανθρώπου στη ζωή ως νομική αξία είναι πρωταρχικό χρέος των δικηγορικών Συλλόγων και των δικηγόρων»¹

Το παραπάνω κείμενο ανήκει στον διακεκριμένο νομικό και καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου, κ. Ιμπραήμ Καμπόγλου, Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης και αποτελεί απόσπασμα από την εναρκτήρια δήλωσή του ενώπιον του Ποινικού Δικαστηρίου της Κωνσταντινούπολης κατά την διεξαγόμενη δίκη εις βάρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης στις 28 Μαΐου 2025.

Τα γεγονότα έχουν ως εξής:

-Τον Δεκέμβριο 2024 ο Δικηγορικός Σύλλογος

Κωνσταντινούπολης εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία καταδίκασε τουρκική αεροπορική επιδρομή με drone που είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο δύο Κούρδων δημοσιογράφων στη Συρία. Ο Σύλλογος χαρακτήρισε το περιστατικό ως έγκλημα πολέμου.

-Η Γενική Εισαγγελία της Κωνσταντινούπολης κατόπιν της παραπάνω ανακοινώσεως κατηγόρησε το ΔΣ του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης «για προπαγάνδα υπέρ της τρομοκρατίας» και «δημόσια διάδοση παραπλανητικών πληροφοριών». Επίσης ζήτησε την αποπομπή του.

-Στις 21 Μαρτίου 2025 το Β Τμήμα του Πρωτοδικείου Κωνσταντινούπολης αποφάσισε την καθαίρεση του Προέδρου του Συλλόγου και του δεκαμελούς διοικητικού συμβουλίου και την διεξαγωγή εκλογών για τον διορισμό νέας διοίκησης.

Κατόπιν της απόφασης αυτής στις 25 Μαρτίου 2025 πενήντα πέντε δικηγορικοί Σύλλογοι της Τουρκίας υπέγραψαν κείμενο στήριξης προς τον Δικηγορικό Σύλλογο Κωνσταντινούπολης και εξέφρασαν την ανησυχία τους για την πορεία του Κράτους Δικαίου στη χώρα.

Να σημειωθεί εδώ ότι η απόφαση της καθαίρεσης του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης καταδικάστηκε από τη Συντονιστική Επιτροπή της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδας καθώς και από Δικηγορικούς Συλλόγους στην Ελλάδα όπως ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά. Επίσης τον Απρίλιο 2025 το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων Ευρώπης (CCBE) εξέδωσε ανακοίνωση στήριξης και αλληλεγγύης προς τον Δικηγορικό Σύλλογο Κωνσταντινούπολης.

Την παραμονή της ποινικής δίκης τους λοιπόν ο Πρόεδρος και τα μέλη του ΔΣ, με ιδιαίτερα αποθέματα θάρρους και ψυχικού σθένους, διοργάνωσαν επιστημονική εκδήλωση σε μια κατάμεστη αίθουσα στο κτίριο του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνστα-

Ιμπραήμ Καμπόγλου

¹Μετάφραση από το αγγλικό κείμενο

ντινούπολης με θέμα την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία του Δικηγορικού Επαγγέλματος.

Έτσι η προσφάτως αυτή υιοθετηθείσα από 13 κράτη -μέλη της Ε.Ε. Σύμβαση για την προστασία του Δικηγορικού Επαγγέλματος, αποτέλεσε το θέμα και την προμετωπίδα μιας εκδήλωσης, που έγινε σε μια χρονική συγκυρία που όπως επισημαίνει η Πρόεδρος του ΔΣ Ορεστιάδας, κα Άννα Μεμετζή, τα δικαιώματα, η ανεξαρτησία, και η ελευθερία της έκφρασης των οργανωτών δικηγόρων έχουν ήδη καταπατηθεί βάνανυσα και ανά πάσα στιγμή ελλοχεύει ο κίνδυνος της φυλάκισής τους γιατί ακριβώς επιτέλεσαν στο ακέραιο τα καθήκοντά τους. Και είναι μεν άγνωστο εάν και πότε η Τουρκία θα υπογράψει/κυρώσει τη Σύμβαση ωστόσο, όπως τονίζει η κα Μεμετζή, «το διεθνές αυτό νομικό κείμενο αποτελεί πλέον ένα σημαντικό όπλο στη φαρέτρα όχι μόνο των Τούρκων συναδέλφων, αλλά και όλων των δικηγόρων ανά την υφήλιο που υφίστανται διώξεις ως υπερασπιστές των δικαιωμάτων των πολιτών. Είναι «The defense for the Defense» όπως ειπώθηκε μέσα στον Δικηγορικό Σύλλογο Κωνσταντινούπολης. Οι δεκάδες πάνοπλοι αστυνομικοί που συναντήσαμε εισερχόμενοι στο Μέγαρο του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης υπογράμμιζαν πόσο απαραίτητη είναι η Σύμβαση αυτή και πόσο εύθραυστη η ελευθερία που απολαμβάνουμε κατά την άσκηση του επαγγέλματος μας»

Η δίκη διεξήχθη σε ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα στις φυλακές της Σηλυβρίας. Ξεκίνησε με τις εναρκτήριες δηλώσεις των κατηγορουμένων, διήρκεσε δύο μέρες και αναβλήθηκε εν συνεχεία για μεταγενέστερη δικάσιμο. Ανάμεσα στους κατηγορουμένους ήταν και ο κ. Firat Eposdemir -Κουρδικής καταγωγής, γνωστός υπερασπιστής ανθρωπίνων δικαιωμάτων- και μέλος του ΔΣ του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης ο οποίος ήταν ήδη προφυλακισμένος για άλλη υπόθεση καθώς η επικοινωνία του με εντολές του τον καθιστούσαν και αυτόν ύποπτο. Και όπως αναφέρει η κα Μεμετζή: «Όταν λοιπόν εισήλθε στην δικαστική αίθουσα κατευθείαν από τα υπόγεια κρατητήρια και καθώς βάδιζε για να πάρει την θέση του στο εδώλιο των κατηγορουμένων, όλοι οι συνάδελφοι από τα έδρανα, εκατοντάδες Τούρκοι και ξένοι, όρθιοι τον χειροκρότησαν δυνατά και παρατεταμένα σε ένδειξη συμπαράστασης όχι μόνο στον Firat Eposdemir αλλά και σε κάθε συνάδελφο που διώκεται γιατί απλώς εκπλήρωσε στο ακέραιο το καθήκον του.».

Τη δίκη παρακολούθησαν εκατοντάδες Τούρκοι δικηγόροι, ενώ επίσης παρευρέθηκαν αντιπροσωπείες από πολλούς δικηγορικούς Συλλόγους ανά την Ευρώπη με πολυπληθέστερη εκείνη της γαλλικής αποστολής καθώς και δικηγόροι διεθνών ανθρωπιστικών οργανώσεων. Από την Ελλάδα παρευρέθηκε αντιπροσωπεία της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων αποτελούμενη από τις Προέδρους του ΔΣ Ορεστιάδας και Θήβας κκ. Άννα Μεμετζή και Σωτηρία Μανάρ-Μαυράκη μαζί με τους δικηγόρους Αθηνών κ. Θεόδωρο Μαντά (τ. Αντιπρόεδρο του ΔΣΑ και μέλος του ΔΣ του ΔΣΑ) και κ. Θεμιστοκλή Σοφό (πρ. Αντιπρόεδρο του ΔΣΑ) οι οποίοι ανταποκρινόμενοι στη πρόσκληση του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης έσπευσαν να εκφράσουν την υποστήριξη και αλληλεγγύη του ελληνικού δικηγορικού σώματος στους διωκόμενους συναδέλφους του.

Η Ελληνική Αντιπροσωπεία

Η δίωξη του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης, το οποίο όπως δήλωσε «εκπλήρωσε τα καθήκοντά του και τις ευθύνες του σύμφωνα με το Σύνταγμα, τη Δημοκρατία και τον Νόμο» επέβαλε και επιβάλλει την αλληλεγγύη και την ενεργή και διαρκή υποστήριξη της διεθνούς νομικής κοινότητας. Γιατί χωρίς την ανεξαρτησία του δικηγορικού επαγγέλματος το Κράτος Δικαίου είναι ανοχύρωτο.

Η ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ ευχαριστεί την Πρόεδρο του ΔΣ Ορεστιάδας, κα Άννα Μεμετζή για τις πληροφορίες και το υλικό που της παρείχε για τη συγγραφή αυτού του άρθρου

Της **Μαρίνας Αλειφεροπούλου**
Δικηγόρου Πειραιά, LL.M.
Διαμεσολαβήτριας
Υποψήφιας Δ.Ν.

11ος Εθνικός Διαγωνισμός Εικονικής Δίκης-ELSA GREECE Ναυτικό Δίκαιο

Στις 17 και 18 Μαΐου 2025 διενεργήθηκε ο διαγωνισμός εικονικής δίκης ναυτικού δικαίου της Elsa Greece στο Εφετείο Αθηνών. Υπεύθυνες της διοργάνωσης ήταν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου Elsa: Χριστίνα Σωτηρίου (Πρόεδρος), Μαρκέλλα Παπαθεοδώρου Παπαδημητρίου (Ταμίας), Μαρία Κιοσσέ (Γενική Γραμματέας), Μαρία Τσόπρα (Αντιπρόεδρος marketing), Αδαμαντία Λώρα (Αντιπρόεδρος σεμιναρίων/συνεδρίων), Ευαγγελία Παπαδάτου (Αντιπρόεδρος εικονικών δικών και επικεφαλής 11ου ΕΔΕΔ). Επιβλέπουσα, η αξιότιμη καθηγήτρια της Νομικής Σχολής Αθηνών κα Λία Αθανασίου. Την κριτική επιτροπή του διαγωνισμού αποτέλεσαν η αξιότιμη καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αιγαίου κα Βικτωρία Αθανασοπούλου, οι διδάκτορες της Νομικής Σχολής Αθηνών κ. Μανώλης Κωνσταντινίδης, κ. Λουκάς Ζυγούρος, κα Φωτεινή Πορτοκάλη, η υποψήφια διδάκτορας κα Μαρίνα Αλειφεροπούλου, οι ναυτιλιακοί δικηγόροι κ. Ιωάννης Δόμβρος, κα Μαρία Μοσχοπούλου, κα Ε. Λέντη, καθώς και δικαστές. Νικήτρια ομάδα (winning team)

οι φοιτητές: Άννα Μαργαρίτα Δρίμη, Μελίνα Μυλωνογιάννη, Κωνσταντίνος Αντωνίου και 2η ομάδα (εξίσου δυνατή) οι φοιτητές: Σοφία Ζωή Βάγια, Κωνσταντίνος Τσαλαβούτας, Ραφαέλα Τσότρα. Το θέμα του διαγωνισμού ήταν σύνθετο, αφορούσε προσάραξη, σύγκρουση πλοίων, θαλάσσια αρωγή και διάσωση, ρύπανση στα ελληνικά χωρικά ύδατα· η νομική βάση των απαιτήσεων ήταν οι δηλώσεις περιορισμού της ευθύνης και η εφαρμογή του νέου ΚΙΝΔ, της διεθνούς σύμβασης Βρυξελλών 1910 περί συγκρούσεως πλοίων, της διεθνούς σύμβασης για την επιθαλάσσια αρωγή 1989 και της διεθνούς σύμβασης Bunkers 2001 για τη ρύπανση από πετρέλαιο κίνησης.

Θερμά συγχαρητήρια σε όλους!

Του **Δημήτρη Σταθακόπουλου**,
Δρα Παντείου Πανεπιστημίου,
Δικηγόρου Πειραιά

Γεωπολιτικές πιθανολογήσεις

Ο κόσμος αλλάζει ραγδαία, όχι πάντα με πολέμους και μάχες, αλλά με συμφωνίες στο παρασκήνιο, τεχνολογικές εξελίξεις και σιωπηλές μετακινήσεις ισχύος.

Τα παρακάτω σενάρια προσπαθούν να αποτυπώσουν πιθανές γεωπολιτικές εξελίξεις σε βασικές περιοχές του πλανήτη.

Δεν είναι προβλέψεις, αλλά ρεαλιστικές εκτιμήσεις για το πού μπορεί να πηγαίνουν τα πράγματα, αν διαβάσουμε σωστά τα σημάδια.

1. ΗΠΑ – Ρωσία (Ουκρανία):

Συμβιβασμός εν όψει;

Υπάρχουν σημάδια κόπωσης στη Δύση ως προς τη στήριξη στην Ουκρανία, και ίσως προετοιμάζεται ένα "παγωμένο μέτωπο" τύπου Κορέας.

Μια σιωπηρή κατανόηση μπορεί να αφήνει τη Ρωσία με κάποια εδαφικά κέρδη, έναντι γεωπολιτικής "ηρεμίας".

Είναι ρεαλιστικό; Ναι, ως συμβιβαστική έξοδος από έναν μακροχρόνιο πόλεμο φθοράς.

2. ΗΠΑ – Κίνα (Ταϊβάν):

Σιωπηρός συμβιβασμός;

Οι ΗΠΑ ίσως έχουν εξασφαλίσει από την Κίνα ότι δεν θα εισβάλει στην Ταϊβάν άμεσα, με αντάλλαγμα οικονομικά ή τεχνολογικά ανταλλάγματα. Η σχετική ηρεμία στην περιοχή δείχνει μια τακτική "status quo" που βολεύει όλους.

Είναι ρεαλιστικό;

Επί του παρόντος, ναι. Η Κίνα "παίζει μακροπρόθεσμα".

3. Ρωσία – Κίνα "ποιούν τη νήσσαν" για το Ιράν;

Η Μόσχα και το Πεκίνο κρατούν αποστάσεις από το Ιράν μετά τα χτυπήματα που έχει δεχτεί, φοβούμενοι περαιτέρω εμπλοκή και κυρώσεις. Προτιμούν να μείνουν "θεατές", διατηρώντας τα δικά τους συμφέροντα αλώβητα.

Είναι ρεαλιστικό; Απόλυτα. Η σιωπή τους λέει πολλά.

4. Αλλαγή καθεστώτος στο Ιράν;

Το Ιράν αντιμετωπίζει σοβαρές εσωτερικές πιέσεις. Σενάρια για "νέο Ιράν" με δυτικόστροφα στοιχεία και φιλοαμερικανικές ελίτ έχουν βάση, ειδικά αν το Ιερατείο πέσει.

Όχι άμεσα ρεαλιστικό, αλλά η φθορά του καθεστώτος είναι εμφανής και η Δύση προετοιμάζεται.

5. Ινδία – Πακιστάν – Ιράν

Η Ινδία έχει συμφέρον να μην επιτρέψει στον αντίπαλο Πακιστάν να ενισχύσει το Ιράν, ειδικά εάν αυτό επηρεάζει το εμπόριο ή τη διασύνδεση Ινδία–Μέση Ανατολή–Ευρώπη. Αν υπάρξει υπογεια στήριξη του Πακιστάν στο Ιράν, μπορεί να υπάρξει αντίδραση.

Υπό προϋποθέσεις ρεαλιστικό. Ειδικά αν μπλεχτεί το Κασμίρ ή η διαδρομή του λιμανιού Τσαμπαχάρ.

6. Ισραήλ – Παλαιστίνη: "Τελική λύση";

Το σενάριο μιλά για πλήρη εκκαθάριση και αφομοίωση του παλαιστινιακού πληθυσμού, με απουσία ανεξάρτητου κράτους και παροχή ισραηλινού διαβατηρίου σε λίγους.

Είναι αυτό που επιδιώκει η σκληροπυρηνική ισραηλινή δεξιά. Όμως θα είχε τεράστιες διεθνείς επιπτώσεις.

Αν γίνει, θα γίνει σταδιακά, όχι άμεσα.

7. Υπερδιάδρομος Ινδίας – Ιράν – Ισραήλ – Ελλάδα – ΕΕ

Πρόκειται για τον "India-Middle East-Europe Economic Corridor" (IMEC) που υπογράφηκε το 2023 στη G20 και παρακάμπτει τα στενά του Ορμούζ και τη διώρυγα του Σουέζ. Αν πέσει το καθεστώς του Ιράν, τότε ο διάδρομος αυτός γίνεται εφικτός και στρατηγικά και ενεργειακά.

Ρεαλιστικό; Αν αλλάξει το καθεστώς στο Ιράν, αυτός ο άξονας είναι ο νέος Silk Road, όπως τον παρουσίασε ο Νετανιάχου στον ΟΗΕ, λίγες μέρες πριν το αψυχολόγητο χτύπημα της Χαμάς στο φεστιβάλ ειρήνης νέων τον Οκτώβριο του 2023.

Η Ελλάδα θα είναι ο τελικός κόμβος, σε ένα τέτοιο σενάριο.

8. Bellum Informaticus και όχι θερμός πόλεμος:

Οι μάχες πλέον γίνονται με κυρώσεις, πληροφορίες, ψυχολογικές επιχειρήσεις και Α.Ι.. Ο κυβερνοπόλεμος έχει αντικαταστήσει τον θερμό πόλεμο σε πολλά μέτωπα.

Είναι Ρεαλιστικό; Το βλέπουμε ήδη να συμβαίνει. Χτυπήματα με drone, hacking, data leaks, όχι τάφοι.

Follow the money: Ερμηνευτικό κλειδί

Όποιος ακολουθεί τη μυρωδιά του χρήματος, καταλαβαίνει τα πάντα. Οι αγωγοί, τα logistics,

οι ναυτιλιακές διαδρομές και οι αγορές ενέργειας και τεχνητής νοημοσύνης είναι το νέο πεδίο μάχης.

Και η Τουρκία;

Ετοιμασία για την μεταErdoğan εποχή, όπως όταν έπεσε η Οθωμανική αυτοκρατορία, η σύμμαχοι τα βρήκαν αμέσως με τον Κεμάλ (συμφωνία Άγκυρας 1921).

Ποιος θα είναι ο επόμενος; Ο Imamoğlu, όχι γιατί θα κερδίσει το CHP, αλλά γιατί το βαθύ κράτος/ derin devlet, δηλαδή ακόμα και το σύστημα Erdoğan, θα τον στηρίξει, υπο τον όρο της "αγιοποίησης" του νυν Προέδρου.

Μην ξεχνάμε πως Erdoğan - Imamoğlu έχουν κοινό πολιτικό δάσκαλο τον Erbakan και όμοια πολιτική πορεία με Ποντιακή καταγωγή.

Συμπέρασμα:

Αν όλα γίνουν όπως περιγράφονται παραπάνω:

Ο κόσμος θα έχει χωριστεί σε οικονομικούς διαδρόμους αντί για στρατόπεδα.

Η Δύση θα επαναβεβαιώσει την παγκόσμια πρωτοκαθεδρία της με "ήσυχες" νίκες.

Η Μ. Ανατολή θα αλλάξει πρόσωπο, και ο χάρτης θα ξανασχεδιαστεί χωρίς τανκς αλλά με δίκτυα και data centers.

Ακούγεται σχεδόν συνωμοσιολογικό, αλλά... δεν είναι.

Είναι ένα πολύ πιθανό μέλλον.

Του Δημήτρη
Πιστικού

Γιάννης
Μακρυγιάννης,
ο δια βίου
επαναστάτης
και ενεργός
πολίτης

■ ΣΤΙΞΕΙΣ

«1829 Φλεβαρίου 26 Άργος. Είμαι διορισμένος από την Κυβέρνηση του Κυβερνήτη Καποδίστρια Γενικός Αρχηγός τής Εκτελεστικής Δύναμης της Πελοποννήσου και της Σπάρτης. Ο σταθμός μου είναι εδώ εις Άργος. Κάθομαι και αγρικιώμαι με την Κυβέρνηση και παντού εις τις επαρχίες μ' αρχές κι αξιωματικούς και όποτε κάνει χρεία, φέρνω και γύρα σε όλα τα μέρη αυτά δια την γενική ησυχία και ξακολουθώ τα χρέη μου καθήμενος τον περισσότερον καιρόν εδώ. Και για να μην τρέχω εις τους καφενέδες και σε άλλα τοιαύτα και δεν τα συνηθώ (ήξερα ολίγον γράψιμον, ότι δεν είχα πάγει εις δάσκαλον από τα αίτια που θα ξηγηθώ, μην έχοντας τους τρόπους) περικαλούσα τον έναν φίλον και τον άλλον και μ' έμαθαν κάτι περισσότερον εδώ εις το Άργος, όπου κάθομαι άνεργος. Αφού λοιπόν καταγίνηκα ένα δυο μήνες να μάθω ετούτα τα γράμματα οπού βλέπετε, εφαντάστηκα να γράψω τον βίον μου, όσα έπραξα εις την μικρή μου ηλικία και όσα εις την κοινωνία, όταν ήρθα σε ηλικία, και όσα δια την πατρίδα μου, οπού μπήκα εις της Εταιρείας το μυστήριον δια τον Αγώνα, και σε όσα κατά δύναμη συμμεθεξα κ' εγώ κ' έκαμα το χρέος μου, εκείνο οπού μπορούσα» (σελ. 7).

Έτσι αρχίζουν τα «Απομνημονεύματα» του Μακρυγιάννη. Το κείμενο άρχισε να γράφεται στις 26 Φεβρουαρίου 1829 και το χειρόγραφο διαβαζόταν από τον Βλαχογιάννη επί δεκαεπτά μήνες (σελ. λθ'), δηλαδή, από τον Ιούλιο του 1901 έως τέλος 1902. Η περιπέτεια της γραφής και της εν συνεχεία τύχης του εν συντομία είναι η εξής: Το 1850 γράφει τον πρόλογο και αντικαθιστά τα τρία πρώτα φύλλα που είχαν σαπίσει από την υγρασία, το 1851 αρχίζει να γράφει το έργο «Οράματα και Θάματα» το 1901 βρέθηκαν τα χειρόγραφα από το γιο του Κίτσο Μακρυγιάννη μετά από επιμονή τού Βλαχογιάννη, το 1904 αρχίζει η δημοσίευση σε συνέχειες στην εφημερίδα «Ακρόπολις» του Γαβριηλίδη (28 Ιουνίου 1904), το 1907 δημοσιεύεται από τον Βλαχογιάννη δίτομο το αρχείο τού Μακρυγιάννη (έγγραφα κ.λπ). Τα «Απομνημονεύματα» του Μακρυγιάννη δεν κίνησαν

το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του τότε αναγνωστικού κοινού και δεν απορροφήθηκαν αφού έμειναν απούλητες πολλές σειρές. Το 1947 έγινε δεύτερη έκδοση (Βαγιονάκη) και έκτοτε έγιναν κι άλλες εκδόσεις.

Στο τέταρτο κεφάλαιο (σελ. 346) ο Μακρυγιάννης γράφει ότι έδωσε το χειρόγραφο σ' ένα κουμπάρο του να το φυλάξει και καταλήγει: «Κι ως με συχωρέσουνε οι αναγνώστες, οπού θα τους βαρύνει η αμάθειά μου· και να με συχωρέσουνε κ' εκείνοι οπού τους λέγω τα κουσούρια τους. Έχουν το δικαίωμα να ειπούνε κι αυτοίνοι τα δικά μου, ό,τι έκαμα. Κι όταν λέγονται τα λάθη μας, τότε κάνουν λιγώτερα οι μεταγενέστεροι και γινόμαστε κ' εμείς έθνος».

Τα αμίμητα και μοναδικά κείμενα του Μακρυγιάννη («Απομνημονεύματα» και «Οράματα και Θάματα», δημοσιευμένα το 1904 και 1985 αντίστοιχα) υπερέβησαν τις προθέσεις του.

Τι γύρευε ο αγράμματος Μακρυγιάννης σε κάποια ηλικία όταν έγραφε τα αξεπέραστα και διαχρονικής αξίας κείμενά του; Φυσικά δεν αποσκοπούσε σε δάφνες ιστορικού, λογοτέχνη ή γλωσσολόγου. Τις αλήθειες και τους καημούς του ήθελε να αποτυπώσει στο χαρτί. Είχε συνείδηση του χρέους του να πει την αλήθεια και να επικοινωνήσει με τους σύγχρονους και τους μεταγενέστερους. Το θαυμαστό είναι ότι το πάμφτωχο και άσημο χωριατόπουλο από τη Ρούμελη μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία, μπήκε στο στρόβιλο της επανάστασης, αναδείχτηκε ως πολεμιστής, λαβώθηκε και κάποτε (όταν κατακτήθηκε η πολυαίμακτη ελευθερία), αποφάσισε να γράψει τα όσα είδε, άκουσε ή έπραξε στις ημέρες του προς διατήρηση της μνήμης. Έτσι χωρίς να έχει καμιά φιλοδοξία συγγραφέα διέσωσε τη μνήμη, το ήθος και τη γλώσσα του. Για πρώτη, ίσως, φορά έχουμε αυτή την ταύτιση της ζωντανής προφορικής γλώσσας με τη γραπτή γλώσσα. Ο Μακρυγιάννης μάς μιλάει ολοζώντανα γράφοντας. Δεν παίρνει πόζα, γράφει αυθόρμητα, Μοιάζει να απομαγνητοφωνεί αυτόματα την μητρική εσωτερική του γλώσσα. Η γλώσσα του είναι πλούσια, χυμώδης, με στοιχεία ρεαλισμού

και λυρισμού και με στοιχεία λαϊκής προφορικότητας. Είναι η ρουμελιώτικη γλώσσα με κάποιες λόγιες προσμίξεις και εφημεριδογραφικές επιδράσεις. Η γλώσσα δεν προτείνεται από τον Μακρυγιάννη προς μίμηση ούτε προς διδαχή. Το ύφος του άλλωστε είναι ανεπανάληπτο και δεν έχει καμιά απολύτως βαρύγδουπη συγγραφική σκοπιμότητα. Το ήθος αυτής της γλώσσας είναι μοναδικό. Κατά τη γνώμη μου εκείνο που προκύπτει από την ανάγνωση ως αποτέλεσμα είναι πρωτίστως ο τρόπος τού να σκεπτόμαστε, να μαθαίνουμε και να αισθανόμαστε και δευτερευόντως να γράφουμε. Προέχει η γλώσσα τής σκέψης, τουτέστιν η προφορικότητα και ο λόγος και έπεται η γλώσσα τής γραφής. Ο Βλαχογιάννης έφερε στο φως και ο Σεφέρης ανέβασε περισσότερο τον Μακρυγιάννη με το κύρος και τη σοβαρότητα των «Δοκιμών» του και βεβαίως τον εισήγαγε στο χώρο των διανοουμένων τής γενιάς του. Ακολούθησαν πολλοί άλλοι.

Εντούτοις υπήρξαν ορισμένοι λόγιοι που φθόνησαν και φθονούν τη δόξα του και αμφισβητούν την αξία και την προσωπικότητά του. Οι ψευδοδιανοούμενοι το πράττουν επειδή

πρόλαβε και τους άρπαξε τη λεία ο Σεφέρης. Καθυστερημένα, μην έχοντας να προσθέσουν κάτι πρωτότυπο επιχειρούν να αποκαθλώσουν τον Μακρυγιάννη και όσους με μέτρο ή κάποτε άκριτα και υπερβολικά υπερτονίζουν την αξία του. Από καιρού σε καιρό εμφανίζεται και κάποιος αταβισμός κληρονομικών εμπαιγμών ορισμένων νεοαριστοκρατών με τη νοοτροπία των ψευτοδιδασκάλων και αναθεωρητών που δεν αισθάνονται συγγενικά, ομόθηρα, ομόγλωσσα και όμαιμα με τον χωριάτη στρατηγό που μπήκε με την αξία του στα ανάκτορα, στα σαλόνια τού νέου κράτους και στις λαμπρές σελίδες τής ιστορίας του και πασχίζουν να τον αποκαθλώσουν. Προσπαθούν να γκρεμίσουν μαζί με πολλά άλλα έναν αγωνιστή αντιολιγαρχικό, ζυμωμένο με ιδέες συνταγματικές, έναν δια βίου ταγμένον επαναστάτη. Γιατί εκείνο που χαρακτηρίζει την ζωή τού Μακρυγιάννη είναι η διαρκής επανάσταση, η εξέγερση και η ανυπακοή σε ό,τι θεωρούσε άδικο, αντιπατριωτικό, απάνθρωπο, αντιχριστιανικό, δυτικόφερτο, πράγματα δηλαδή που τρομάζουν κάθε πραγματικά συντηρητικό αστό ή ξινίζουν κάθε ανεργάτιστο και φυγοκεντρικό ταραξία.

Οι αρνητές τής αξίας των έργων (και του προσώπου τού Μακρυγιάννη) μαζί με τους σνομπ και ακατάδεχτους που σερβίρουν στις παρέες τους θεωρίες υψηλής τάχα διανόησης και αισθητικής, προσπαθούν κατά καιρούς να υποβαθμίσουν την αξία τους, στηριγμένοι σε κάποιες επιλογές τού στρατηγού, επιλογές που με τη σύγχρονη αντίληψη θεωρούνται λαθεμένες όπως για παράδειγμα η θέση του για τους αυτόχθονες και ετερόχθονες. **Οι αβροδίαιτοι αυτοί ξεχνούν ότι ο Μακρυγιάννης δεν ήταν ένας πορφυρογέννητος πρίγκιπας ούτε σπουδαγμένος «εις τας Ευρώπας» λόγιος αλλά ένας φλογερός επαναστάτης και πολεμιστής που πάλεψε αρχικά για την ελευθερία του από έναν σκληρό κατακτητή τεσσάρων αιώνων και κατόπιν για να κυβερνηθεί ο τόπος του με δικαιοσύνη.** Η φωνή τού Μακρυγιάννη είναι η απήχηση της φωνής μεγάλου μέρους τού ελληνικού λαού ο οποίος μάτωσε για την ελευθερία

του και είδε την κρατική αστοργία και περιφρόνηση, τις μεγάλες ευρωπαϊκές «προστάτιδες» δυνάμεις να διαπλέκονται με πρόθυμους αυτόχθονες ή ετερόχθονες υπηρέτες, άκαπνους, ανίκανους και ραδιούργους πολιτικάντηδες να τον κυβερνούν και (κατά τον εθνικό μας ποιητή Διονύσιο Σολωμό) σοφολογιώτατους που πλάκωσαν να του αλλάξουν ακόμα και τη γλώσσα. Αυτό είναι κατά βάθος το πρόβλημα των αναθεωρητών τής ιστορίας και των αιρετικών διανοουμένων «των μετρημένων ορθολογιστών που τα θέλουν όλα νηφάλια και νερωμένα επί τέλους, μα χωρίς τίποτε από κρασί», όπως έγραφε το 1935 ο Κωστής Παλαμάς σε γράμμα του προς τον Γ. Κατσιμπαλή (Κωστή Παλαμά «Αλληλογραφία», 3ος τόμος, σελ. 1981, έκδοση Ιδρύματος Κ. Παλαμά). Όλοι αυτοί μου θυμίζουν πάντα εκείνο το σοφό: αυτοί που δεν κάνουν τίποτε κατηγορούν όλους εκείνους που δεν τα έκαναν όλα και μάλιστα σωστά όπως ορίζει η ευγενία τους! Όμως ο Μακρυγιάννης δεν είναι για τους καφενέδες, ούτε για τα φιλολογικά σαλόνια των χασομέρηδων μήτε για τους «καπνισμένους τής οδού Φειδίου» που διανοούνται μεταξύ τυρού και χταποδίου, περί παντός επιστητού. Ολόκληρη η ζωή του κινήθηκε ανάμεσα στο ίδιο και το δήμιον όπου ξεδιπλώθηκε το τρίπτυχο Πολιτεία, Θρησκεία, Οικογένεια, με λίγα λόγια μέσα στην ελληνική κοινωνία τής εποχής. Θα τον ονόμαζα πολιτικό εάν η έννοια και η έγνοια τού πολίτη δεν επισκίαζε την πολιτική του φυσιογνωμία. Ο Μακρυγιάννης διέθετε καθαρή στρατιωτική, ιστορική, πολιτική και κοινωνική ματιά.

Θεωρώ ευτύχημα το γεγονός ότι ο Μακρυγιάννης δεν σπούδασε σε σχολεία (κρυφά ή φανερά) γιατί στην καλύτερη περίπτωση θα είχαμε έναν ακόμη Σούτσο, έναν Ραγκαβή ίσως κι έναν Κασομούλη. Χρήσιμοι όλοι ως έναν βαθμό με τον τρόπο τους αλλά κανείς δεν έχει τη μοναδικότητα και πρωτοτυπία του. Μονάχα ο καλλιεργημένος αριστοκράτης Σολωμός πρώτα («Γυναίκα τής Ζάκυθος», «Διάλογος», «Στοχασμοί τού ποιητή» στους «Ελεύθερους Πολιορκημένους» κ.λπ) κι έπειτα ο Μακρυγιάννης διαθέτουν την σφραγίδα τής μεγάλης δωρεάς. Συνηθίζουμε να λέμε

τη λέξη «αγράμματος» και είναι αλήθεια ότι είχε όπως είπαμε ανεπαρκή γραμματική κατάρτιση. Ήταν όμως αυτοδίδακτος δια βίου, φιλομαθής και αγαπούσε τα γράμματα. Μπορεί να μην είχε διαβάσει ιστορικά βιβλία, όμως είχε ζωηρή την αίσθηση της ιστορίας, δεν την είχε παπαγαλίσει για να πάρει βαθμό στα κολλέγια, όπως οι επικριτές του. Μέσα του ζούσαν λαμπρές αρχαίες ημέρες, ελληνιστικές, μεσαιωνικές, βυζαντινές, γνώριζε για την προέλαση των μουσουλμάνων ως τη Βιέννη, για τον Ναπολέοντα, την διπλωματική κίνηση των χρόνων του, την διαπλοκή των μεγάλων Δυνάμεων και του Σουλτάνου. Διακρίνουμε ακόμα το ζωντανό πνεύμα τής Γαλλικής Επανάστασης και των ιδεών τού Ρήγα Βελαστινλή, όπως μπόρεσε μέσα στην ανεμοθύελλα των καιρών του να τις αφομοιώσει. Ο Μακρυγιάννης τελείωσε το μεγάλο σχολείο τής ζωής κι ακόμα περισσότερο της επανάστασης παρατηρητικός και χαρισματικός συνθετικός χαρακτήρας όπως ήταν.

Δεν ήταν λίγος. Με τον Μακρυγιάννη δεν μπορεί να είναι κανείς συγ-καταβατικός αλλά συν-αναβατικός. Μιλούσε άνετα και χωρίς συμπλέγματα με περίφημες δημηγορίες, ακόμα και με βασιλιάδες (Όθων), αντιβασιλείς, υπουργούς, βουλευτές, ιερωμένους, προκρίτους, ξένους διπλωμάτες και στρατιωτικούς. Οξυδερκής και ανοιχτόμυαλος, διέκρινε τους κίβδηλους τυχοδιώχτες και μεροληπτικούς «ιστορικούς» και δεν χαριζόταν σε κανέναν: «ήταν ένας Σουρμελής λογιώτατος· ήρθε τότε απόξω οπού σπούδαζε· μπερμπάντης, κακής διαγωγής» (σελ. 84).

Τον Μακρυγιάννη δεν πρέπει να τον προσεγγίζουμε με τα σύνεργα του Προκρούστη και τη νοοτροπία του υπερόπτη διανοούμενου. Ο Μακρυγιάννης δεν καταδέχεται μεγαλοπιάσματα και ειδωλοποίηση αλλά και δεν ανέχεται μικρόψυχες αξιολογήσεις που εκπορεύονται από φθονερούς κονδυλοφόρους οι οποίοι δεν είναι άξιοι του χαρτιού και του μελανιού που ξοδεύουν.

Το ενδιαφέρον των γενεών δεν φαίνεται να έχει ατονήσει ποτέ ιδίως μετά την φωτεινή

προσέγγιση του Σεφέρη και της Γενιάς τού Τριάντα. Δεν πρόκειται για «μόδα Μακρυγιάννη» όπως γράφτηκε από τον Νίκο Σβορώνο ούτε για «δεύτερη ανακάλυψη» κατά τον Γ. Π. Σαββίδη και πολύ περισσότερο για «Τρίτη ανακάλυψη» όπως βλέπει ο Γ. Μπαμπινιώτης που έγινε, τάχα, μετά το 1974 (Γ. Μπαμπινιώτης «Ελληνική γλώσσα- Παρελθόν, παρόν, μέλλον», «Το Βήμα», 2015, σελ. 129). Λες και ότι μετά την πραγματική ανακάλυψη του Βλαχογιάννη που παρέδωσε το έργο του στο λαό και στην ελίτ των πνευματικών ανθρώπων τής Γενιάς τού Σεφέρη, χάθηκε ο Μακρυγιάννης και χρειάζονται Γραμματικοί και Φαρισαίοι να ξαναεμφανιστεί. Η «μόδα» που κρατάει έναν αιώνα και συνεχίζεται ακόμα δεν είναι μόδα αλλά διαχρονική καταξίωση και καθιέρωση. Η γνώμη μου είναι πως ο Μακρυγιάννης είναι ένας στέρεος κρίκος που συνεχίζει την παράδοση και δημιουργεί μια ολόκληρη χώρα συλλογικής συνείδησης, όπου μπορεί να κατοικήσουν στρατιωτικοί, πολιτικοί, λογοτέχνες, καλλιτέχνες, κοινωνιολόγοι, ιστορικοί, φιλόλογοι, γλωσσολόγοι, φιλαναγνώστες κ.λπ.

Ο Μακρυγιάννης είναι ένας γνήσιος ιθαγενής και συνάμα λαϊκός ευπατρίδης (όσο κι αν αυτά φαίνονται ως αντιφατικά). Τα αυθόρμητα, αυθεντικά, απροσποίητα και χαριτωμένα στοιχεία τής προσωπικότητάς του, προσδίδουν συνάμα στο πορτραίτο του και το φωτοστέφανο της οικουμενικότητας. Αρχοντικός και ιδεαλιστής δημιουργεί σταθερούς φίλους και συμπαθούντες αλλά και σφοδρά αντίπαλα αισθήματα σε όσους κρύβουν μέσα τους έναν μισοπεθαμένο γραικυλισμό και μια μισοσβησμένη ταυτότητα που υποβοηθούνται από μια τάση ευρωπαϊκού αφομοιωτισμού και κοσμοπολίτικης δουλοπρέπειας. Είναι ένας γνήσιος λαϊκός αγωνιστής, με πολλές περγαμηνές που κέρδισε επάξια με τους αγώνες του στη ζωή και στον πόλεμο. Χαρισματικός αγορητής, λαϊκός φιλόσοφος, και ιστοριογράφος με βαθιά ψυχολογική ικανότητα ανάλυσης προσώπων και καταστάσεων, σταθερός στις ιδέες του και στις αρχές του, ο Μακρυγιάννης συνιστά ένα πρότυπο του ιδανικού Έλληνα της εποχής του. Συχνά παρουσιάζεται επικριτικός και αυστηρός

αλλά δίκαιος, δεν παραλείπει όμως να είναι και επαινετικός και επιεικής, ευπροσήγορος και δοτικός. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου καταδικάζει ορισμένες συμπεριφορές αλλά αναγνωρίζει και επιδοκιμάζει και επαινεί άλλες ακόμα και του ίδιου προσώπου. Παθιασμένος με την αλήθεια, όπως την αντιλαμβάνεται κατακρίνει τους ψεύτες ιστορικούς, τους τυχάρπαστους και τους ξενόδουλους. Εξομολογητικός, εθνοκεντρικός και συνάμα με τον τρόπο του οικουμενικός, σαφής, εκφραστικός, δωρικός και ενίοτε λυρικός. Στα «Οράματα και Θάματα» είναι οραματιστής, μυστικιστής, αλληγορικός, λαϊκός θεολόγος και θρησκευόμενος.

Στα κείμενα του Μακρυγιάννη απουσιάζουν τόνοι, πνεύματα και σημεία στίξης, κεφάλαια, παράγραφοι, δίφθογγοι, δεν νοιάζεται για τον χωρισμό των λέξεων και προτάσεων, όμως η γραφή του είναι σταθερή και καθαρή με σπανιότατες διαγραφές και διορθώσεις. Για τον γραφικό χαρακτήρα του ο Λίνος Πολίτης γράφει: «Θα έλεγα πως ο γραφικός "χαρακτήρας" του Μακρυγιάννη είναι "ντόμπρος" και αποσχημάτιστος, όπως ήταν και ο ίδιος.» (Πρόλογος στα «Οράματα και Θάματα», σελ. 13). Αξιοσημείωτο είναι ότι αυτά τα λαμπρά κείμενα, μνημεία της ελληνικής γραμματείας, είναι γραμμένα από άνθρωπο που δεν ήξερε γραμματική και συντακτικό. Οι επιμελητές προσαρμόζουν την φωνητική ορθογραφία στην ιστορική. Τον κατακρίνουν ως θρησκόληπτο. Όμως η αγαθότητα του Μακρυγιάννη εκφράζεται και με την ανεξιθρησκεία του «όποιας θρησκείας και αν είναι» (σελ. 210). Ο Μακρυγιάννης είναι βαθύτατα θρησκευτική και ηθική φύση. Συχνά αναφέρεται στην ανθρωπότητα και στο φυσικό δίκαιο με φιλοσοφική διάθεση και απλότητα. Γλαφυρός και τρυφερός αυτός ο σκληροτράχηλος πολεμιστής μου θυμίζει τους στίχους του Ελύτη «από τι σίδερο, αίμα και φωτιά είμαστε καμωμένοι κι ας μας φωνάζουν αεροβάτες». Η εσωτερική πραότητα, δείγμα μιας συγκροτημένης ανθρωπιστικής φύσης αποδεικνύεται και από τη συμμετοχή του στο αναίμακτο και συγκροτημένο κίνημα της «3ης Σεπτεμβρίου» κατά το οποίο δεν υπήρξε κανένα

θύμα «ότ' είναι δώρον τού Θεού δι' αυτό δεν μάτωσε μύτη κανενού» («Οράματα και Θάματα», σελ. 174)..

Τέλος, κατά την ακροτελεύτια διάταξη του άρθρου 120 του Συντάγματος παράγραφος 4 «Η τήρηση του Συντάγματος επαφίεται στον πατριωτισμό των Ελλήνων, που δικαιούνται και υποχρεούνται να αντιστέκονται με κάθε μέσο εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει με τη βία». Κάνω μια σκέψη: Συντάγματα έχουμε από την απελευθέρωση και μετά και ιδίως μετά την επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 όταν ο λαός και ο στρατός επαναστατώντας με μπροστάρη τον Μακρυγιάννη και τον Καλλέργη αξίωσαν από τον Όθωνα και πέτυχαν το πρώτο Σύνταγμα του ελληνικού κράτους. Αυτή την τόλμη ο Μακρυγιάννης την πλήρωσε με την καταδίκη του σε θάνατο, που ευτυχώς δεν εκτελέστηκε αλλά τον εξόντωσαν ουσιαστικά με ατιμωτική και απάνθρωπη φυλάκιση.

Για τη σχέση του με το κίνημα της «3ης Σεπτεμβρίου» γράφει: «Δεν ήθελα χρήματα και βιο, ήθελα σύνταμα δια την πατρίδα μου, να κυβερνηθώ με νόμο κι όχι με το έτζι θέλω» (σελ. 283) και «ούθεν πέρασαν συνταματικοί άνθρωποι δεν πείραξαν μίαν τρίχα, αλλά νηστικοί, ξυπόλητοι, νόμους έλεγαν να γίνουν» (σελ. 285). Για τον Καλλέργη και όσους πρωτοστάτησαν στο κίνημα γράφει ότι στην πορεία χρηματίστηκε από την κυβέρνηση και «γύρισε με τους ξένους κι αστόχησε την Τρίτη Σεπτεμβρίου» (σελ. 397). Στα «Οράματα και Θάματα» γράφει «Όποιον κόμμα είναι τής πατρίδος μου και της θρησκείας μου μ' εκείνο είμαι και με το Σύνταμα, το ευαγγέλιο του Θεού» (σελ. 51).

Σήμερα έχουμε το Σύνταγμα του 1975, διατάξεις τού οποίου υποβλέπονται και υπονομεύονται παντοιοτρόπως. Μακρυγιάννηδες έχουμε; Πατριώτες έχουμε; Και ποια είναι άραγε σήμερα η έννοια του πατριωτισμού, μέσα στον χυλό της παγκοσμιοποίησης και της ευρωπαϊκής χοάνης; Αλλά για το Μακρυγιάννη θα χρειαστεί να επανέλθω και σε επόμενα τεύχη.

Επετειακή Εκδήλωση ΔΣΠ - 45 Χρόνια Πειραϊκή Νομολογία

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά γιόρτασε και τίμησε τα 45 χρόνια αδιάλειπτης, τριμηνιαίας έκδοσης του νομικού περιοδικού του Συλλόγου «Πειραϊκή Νομολογία» με μια αντάξια της μακράς και επιτυχημένης πορείας του περιοδικού επετειακή εκδήλωση, η οποία πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 30 Απριλίου 2025 στον εξαιρετικό χώρο εκδηλώσεων του Ναυτικού Μουσείου Πειραιά που μας παραχώρησε ευγενικά η Διοίκηση και η Πρόεδρος του κα.Α-ναστασία Αναγνωστοπούλου – Παλούμπη.

Το πρώτο μέρος της εκδήλωσης περιλάμβανε επιστημονική Ημερίδα στην οποία προέδρευσε η Δικηγόρος Πειραιά και Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ κα. **Λία Αθανασίου**. Η Ημερίδα περιλάμβανε ευρεία θεματολογία αντίστοιχη με τη θεματολογία του νομικού περιοδικού «Πειραϊκή Νομολογία» και, συγκεκριμένα, υπήρξαν εισηγήσεις για το Αστικό, Ναυτικό, Διοικητικό και Ποινικό Δίκαιο. Εισηγητές ήταν ο **κ.Νικόλαος Κουτρούμπας, Εφέτης Πειραιά**, ο **κ.Κυριάκος Οικονόμου, Αρεοπαγίτης ε.τ.**, ο **κ.Παναγιώτης**

Πετρόπουλος, Δικηγόρος Πειραιά, πρ.Αντιπρόεδρος ΔΣΠ και ο κ.Πολυχρόνης Τσιρίδης, Δ.Ν. Δικηγόρος Πειραιά.

Στο δεύτερο μέρος της εκδήλωσης τιμήθηκαν για την προσφορά τους συντελεστές και στελέχη του περιοδικού, από την έναρξη της κυκλοφορίας του μέχρι σήμερα, μεταξύ των οποίων ο πρώην Πρόεδρος του Αρείου Πάγου **κ.Ιωσήφ Τσαλαγανίδης** και οι **Δικηγόροι Πειραιά κ. Παναγιώτης Καζής, κ.Πολυχρόνης Τσιρίδης, κ. Ιωάννης Ηρειώτης, κ.Γρηγόριος Τιμαγένης, κ. Νικόλαος Κωνσταντινίδης, κα Στυλιανή Τσάκωνα, κ.Στέφανος Φακής, κ. Παναγιώτης Πετρόπουλος, κ. Ιωάννης Πιτσιρίκος, κ. Κωνσταντίνος Λαμπράκης και κ.Ιωάννης Λυκούρης** και τιμήθηκε η μνήμη δύο παλαιότερων στελεχών του περιοδικού του **Καθηγητή Αντώνη Αντάπαση και του Δικηγόρου Μόσχου Κεφάλα.**

Στον χαιρετισμό του ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά **κ. Ηλίας Κλάμπας**, επισήμανε την αξιοθαύμαστη ανθεκτικότητα στον χρόνο και τη σημασία του περιοδικού για τον νομικό διάλογο, την ανάδειξη της επιστημονικής δραστηριότητας του Συλλόγου και των μελών

του, καθώς και την προβολή της νομολογίας των Πειραιϊκών Δικαστηρίων και της συμβολής της στην ανάπτυξη όλων των τομέων του δικαίου.

Ο υπεύθυνος της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού **κ. Πολυχρόνης Περιβολάρης**, Αντιπρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά, αναφέρθηκε ονομαστικά στα στελέχη του περιοδικού και στα μέλη της Συντακτικής Επιτροπής από το 1979 που ξεκίνησε η έκδοση του περιοδικού μέχρι σήμερα, και στην καθοριστική συμβολή τους στην εκδοτική και επιστημονική επιτυχία του περιοδικού.

Την εκδήλωση χαιρέτισε ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης **κ. Πέλοπας Λάσκος** και η Πρόεδρος του Ναυτικού Μουσείου Ελλάδας **κα. Αναστασία Αναγνωστοπούλου-Παλούμπη**. Επίσης απέστειλε χαιρετιστήριο μήνυμα ο Υφυπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας **κ. Κωνσταντίνος Κατσαφάδος**.

Την εκδήλωση παρουσίασαν η **κα. Γιώτα Μπουρλετίδου**, Γενική Γραμματέας ΔΣΠ, ο **κ. Χρήστος Ηλιάδης**, μέλος Δ.Σ. ΔΣΠ και η **κα. Ήρα Γκαβέρα**, Δικηγόρος Πειραιά.

Ημερίδα στον Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιά για την παραβατικότητα των ανηλίκων

Σημαντικές εισηγήσεις σε ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο, επίκαιρο και πολυσύνθετο θέμα

Στη σύνδεση της παιδικής παραβατικότητας με προϋπάρχουσα παιδική κακοποίηση, όπως και στην ανάγκη λήψης μέτρων προς την κατεύθυνση της αποϊδρυματοποίησης, κυρίως μέσω της θωράκισης και ενίσχυσης του θεσμού της αναδοχής, αναφέρθηκε η προϊσταμένη της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Πειραιά **Βασιλική Παπαδοπούλου**, στην ημερίδα με θέμα “Δικαιώματα παιδιών-παραβατικότητα ανηλίκων, ο ρόλος του δικηγόρου” που διοργάνωσε ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά (ΔΣΠ) σε συνεργασία με τη Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού και την Εισαγγελία Πρωτοδικών Πειραιά.

Επισημάνει επίσης την ανάγκη αγωγής και ειλικρινούς συνεργασίας, μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, ενώ επανέλαβε το αίτημα των δικαστικών λειτουργιών για σύσταση «οικογενειακών δικαστηρίων», ενός θεσμού που υφίσταται ήδη σε πολλά κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Τις εισηγήσεις στο ιδιαίτερα ευαίσθητο, επίκαιρο και πολυσύνθετο αυτό θέμα, που, σύμφωνα με τον ΔΣΠ, έχει κοινωνικές και νομικές διαστάσεις και εμπλέκει την οικογένεια, το σχολείο, την κοινωνία και το νομικό μας σύστημα, έκαναν:

- Η **Θεώνη Κουφονικολάκου**, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Η **Μαργαρίτα Γασπαρινάτου**, Επίκουρη Καθηγήτρια Εγκληματολογίας και Αντεγκληματικής Πολιτικής ΔΠΘ
- Η **Ευγενία – Μαρία Σιδέρη**, Εισαγγελέας Ανηλίκων Πειραιά και
- Η **Μυρσίνη Πυκνή**, Προϊσταμένη Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων Πειραιά.

Ο πρόεδρος του ΔΣΠ **Ηλίας Κλάπας**, στον χαιρετισμό του, υπογράμμισε τη σημασία της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

του 1989 που έχει κυρωθεί από τη χώρα μας ήδη από το 1992 και καθιστά τα παιδιά υποκείμενα δικαιωμάτων, τα οποία οφείλουν να γίνονται σεβαστά από τα κράτη. Τόνισε επίσης το ιδιαίτερα ανησυχητικό γεγονός ότι, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Eurostat, το 1/3 των παιδιών κάτω των 16 ετών στην Ελλάδα στερήθηκε το 2024 βασικά αγαθά και υπηρεσίες που θεωρούνται απαραίτητα για μια αξιοπρεπή διαβίωση. Αναφερόμενος δε στο ζήτημα της παραβατικότητας των ανηλίκων, υπογράμμισε τον σημαντικό ρόλο του δικηγόρου στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών και στην υποστήριξη των ίδιων και των οικογενειών τους κατά την ποινική και σωφρονιστική πορεία των υποθέσεών τους.

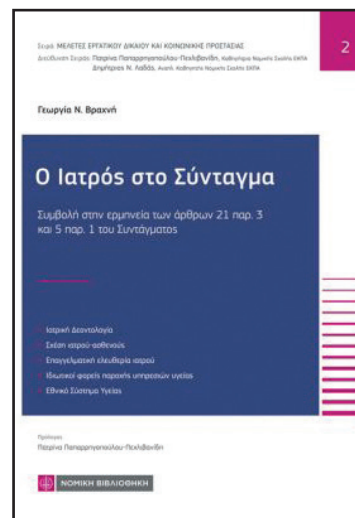
Ως ένα πολυδιάστατο κοινωνικό και νομικό φαινόμενο που βρίσκεται στο επίκεντρο των επιστημών της εγκληματολογίας, της παιδαγωγικής και της ψυχολογίας και, ταυτόχρονα, στο επίκεντρο της νομοθεσίας χαρακτήρισε την παραβατικότητα των ανηλίκων, ο σύμβουλος – ταμίας του ΔΣΠ **Στέλιος Φαζάκης**. Τέλος επισημάνει τη σημαντική υποστελέχωση των δομών και κοινωνικών υπηρεσιών που, όπως σημείωσε, είναι αναγκαίες στο πλαίσιο της σωφρονιστικής πολιτικής για τα παιδιά και τους εφήβους

Της **Αριάννας Στυλιανού**,
Δικηγόρου Πειραιά

Μια γρήγορη ματιά στο βιβλίο της Γεωργίας Ν. Βραχνή "Ο Ιατρός στο Σύνταγμα"

Με το παρόν επιχειρείται μία προσπάθεια παρουσίασης της θεματολογίας του βιβλίου 'Ο Ιατρός στο Σύνταγμα' της Γεωργίας Ν. Βραχνή, Διδάκτορα Νομικής ΕΚΠΑ. (Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη) Πιο συγκεκριμένα, το βιβλίο χωρίζεται σε τρία μέρη: 1) Ο Ιατρός και οι κανόνες δεοντολογίας, 2) Ο Ιατρός ως ελεύθερος επαγγελματίας και 3) Ο Ιατρός ως δημόσιος λειτουργός.

Στο πρώτο μέρος, γίνεται αναφορά στην ιατρική ως λειτουργήμα. Επίσης, η σχέση ιατρού-ασθενούς αναφέρεται ως πεδίο ανάπτυξης δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Ακόμα, αναφέρεται η επιστημονική και επαγγελματική ελευθερία και η διάκρισή τους καθώς και τα κριτήρια επιστημονικής δράσης του ιατρού κατά τον ΚΙΔ. Περαιτέρω, γίνεται αναφορά στους οργανωτικούς/συστημικούς περιορισμούς της επιστημονικής ελευθερίας των ιατρών. Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο εκκρεμές της επικοινωνίας του ιατρού-ασθενούς και η ισορροπία στο μοντέλο της συναπόφασης. Περαιτέρω, γίνεται αναφορά στον ιατρό ενώπιον διλημάτων διαχρονικότητας και επικαιρότητας, καθώς και στην προτεραιοποίηση των ασθενών ως ένα πολυεπίπεδο ζήτημα με τελικό αποδέκτη τον ιατρό.

Στο δεύτερο μέρος, γίνεται αναλυτική αναφορά στο γιατρό ως ελεύθερο επαγγελματία. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ.3 Σ κατά το οποίο το κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών ζήτημα κρατικού μονοπωλίου στις υπηρεσίες υγείας δεν τίθεται. Ακόμα, γίνεται αναφορά στον ιδιώτη ιατρό στις υπηρεσίες υγείας, στους περιο-

ρισμούς του ιατρού ελεύθερου επαγγελματία καθώς και στον αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ ιατρών, στην πορεία των τοπικών περιορισμών στο ιατρικό επάγγελμα καθώς και στα επαγγελματικά ασυμβίβαστα και κωλύματα.

Τέλος, στο τρίτο μέρος, γίνεται αναφορά στο γιατρό ως δημόσιο λειτουργό. Αναφέρεται ο γιατρός στο Δημόσιο Σύστημα Υγείας, τα οικονομικά των εμπλεκόμενων με το δημόσιο ιατρών καθώς και η μετάβαση από τον οικογενειακό στον προσωπικό ιατρό. Επίσης, γίνεται αναφορά στη σταδιοδρομία στο ΕΣΥ, όπου αναφέρεται ως ένας δρόμος μετ'εμποδίων, στους ιατρούς ως θύματα της δημοσιονομικής κρίσης καθώς και σε ένα ζήτημα άκρως οικογενειακό ή προσωπικό: Από τον οικογενειακό στον προσωπικό ιατρό.

Συμπερασματικά, θα λέγαμε, ότι είναι ένα πολύ ενδιαφέρον βιβλίο, στόχος του οποίου είναι να μεταφερθεί ο γιατρός στο επίκεντρο της συνταγματικής τάξης, ώστε να ερευνηθούν τα δικά του δικαιώματα και υποχρεώσεις τόσο στο πλαίσιο της δυαδικής σχέσης ιατρού-ασθενούς όσο και κατά την επαγγελματική του δραστηριοποίηση είτε στον ιδιωτικό είτε στο δημόσιο τομέα παροχής υπηρεσιών υγείας. Ειδικότερα αναλύονται ζητήματα, όπως η βία κατά των ιατρών, η αμυντική ιατρική, η ευθανασία, η διαλογή - προτεραιοποίηση των ασθενών, ο υποχρεωτικός εμβολιασμός των υγειονομικών, τα απογευματινά ιατρεία και χειρουργεία, η ιδιωτική δραστηριοποίηση των ιατρών του ΕΣΥ, ο θεσμός του προσωπικού ιατρού κ.ά.

Η εκμίσθωση ακινήτου του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους - γραφείο Πειραιά

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά μέσω ανοικτής διαδικασίας υποβολής προσφορών, προέβη, κατόπιν πολύμηνης προσπάθειας και ομόφωνης απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου του, στην εκμίσθωση του διατηρητέου τριώροφου ακινήτου ιδιοκτησίας του επί της οδού Πραξιτέλους στον Πειραιά, στην Κτηματική Υπηρεσία Πειραιά – Νήσων – Δυτ.Αττικής για τις ανάγκες στέγασης του Γραφείου Πειραιά του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Στο ακίνητο αυτό στεγαζόταν μέχρι πρόσφατα το Κέντρο Διαμεσολάβησης Πειραιά, το οποίο με ενέργειες της Διοίκησης του Συλλόγου και σε συνεργασία με τη Διοίκηση του Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων Πειραιά, μεταστεγάστηκε στον δεύτερο όροφο του κτιρίου όπου βρίσκεται η έδρα του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά.

Με τη μίσθωση επί 12ετία του ιδιόκτητου κτιρίου επί της οδού Πραξιτέλους στην Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου, διασφαλίζεται ένα πολύ σημαντικό περιουσιακό στοιχείο του Συλλόγου και εξασφαλίζονται για τον Σύλλογο, για ικανό χρονικό διάστημα, σημαντικά έσοδα σύμφωνα με την πραγματική εμπορική αξία του ακινήτου.

Στην υπογραφή της μίσθωσης, ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά εκπροσωπήθηκε από τον Πρόεδρό του **Ηλία Κλάππα**, καθώς, επίσης, και τον Σύμβουλο-Ταμία **Στέλιο Φαζάκη** και τον Σύμβουλο **Ηλία Πολλάλη**, η δε Κτηματική Υπηρεσία

εκπροσωπήθηκε από τον Αναπληρωτή Προϊστάμενο **Χρήστο Γεωργίου** και το Γραφείο Πειραιά του Ν.Σ.Κ. από τον Προϊστάμενό του **Σπυρίδωνα Μαυρογιάννη**.

Της Ιωάννας Γεωργούλια
Δικηγόρου Πειραιά

Τα εγχειρίδια προσέγγισης της ευτυχίας Η τεχνολογία του εαυτού μας Ιστορικά γεγονότα Μέρος II

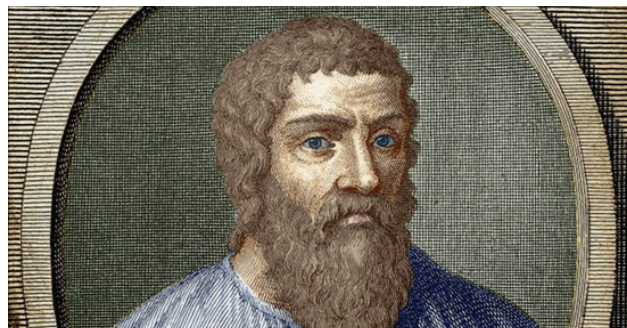
Σε παλαιότερο άρθρο είχα αναφερθεί στους τρεις Έλληνες Φιλοσόφους τον Επίκτητο, τον Επίκουρο και τον Αριστοτέλη, οι οποίοι επιδίωκαν ν' αλλάξουν τον Άνθρωπο, όχι τις κοινωνίες. Ειδικότερα, μέσα στα έργα τους μπορούμε να ανακαλύψουμε το δικό μας χάρτη Ευτυχίας.

Και είχα -κατά το δυνατόν- αναλύσει τις αρχές του Επίκτητου, για την άρνηση των υλικών κοσμικών απολαύσεων, που είναι η συνταγή της ζωής. Για την ελευθερία μέσα από την απλότητα και το ξεκαθάρισμα της ψυχής. Για την έννοια της ταπεινοφροσύνης. « « Σ' ένα κόσμο που δεν είναι αγαθός, αλλ' ούτε λογικός, το «κατ' αρετήν ζην» θεωρείται παρά φύσιν.....» ». Επίκτητος ο "πατέρας" της ρήσης: **"Θεέ μου δώσε μου τη δύναμη να αλλάξω αυτά που μπορώ, την υπομονή να αντέξω αυτά που δεν μπορώ, και την σοφία για να γνωρίζω την διαφορά μεταξύ τους"**. Ενώ είναι σημαντικό να αναφερθεί, πως τις αρχές του Επίκτητου εν μέρει, υιοθέτησε και ο χριστιανισμός. Συναντάμε στις Επιστολές του Απόστολου Παύλου αρχές του Επίκτητου και προτροπές του.

Με το άρθρο αυτό, θα προσπαθήσω να επιτύχω μια προσέγγιση των αρχών του Επίκουρου, γι' αυτό εκ των προτέρων ζητώ την επιείκειά σας. Λαμβανομένου ότι τα κείμενα του «Δάσκαλου του Κήπου» είναι λιγοστά, αλλά προκαλούν δέος, αφού αποκαλύπτεται η μεγαλοφυΐα του

μέσα από αυτά. Είναι δε σημαντική η αναφορά στα ιστορικά γεγονότα της εποχής, μια που υπήρχε μεγάλη αντιπαλότητα μεταξύ αριστοτελικών και του Δασκάλου του Κήπου.

Ο Επίκουρος, ανέπτυξε τις φιλοσοφικές του σκέψεις, υιοθετώντας κατ' αρχήν την ατομική θεωρία του Δημόκριτου και δόμησε τις αξίες των ηθικών αρχών, της φιλίας μεταξύ των ανθρώπων, ανέπτυξε την θεωρία του για την αφοβία στο θάνατο, στους θεούς και στην κάθε μορφής εξουσία. Όμως από ένα ασύλληπτα ελεύθερο πνεύμα σαν του Επίκουρου, δεν μπορούσε να λείψει η θεωρία για την επιδίωξη της ηδονής και ο ορισμός της ως «η απουσία του σωματικού πόνου συναρτήσει της ψυχικής αταραξίας ...»

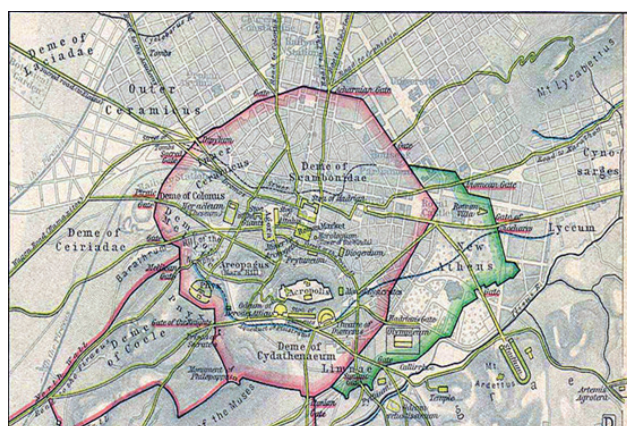
**ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ
ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ.**
Οι ιστορικές συνθήκες της εποχής και πως δι-

αδραμάτισαν το ρόλο τους στη σκιαγράφιση της ζωής και του βίου του.

Ο Επίκουρος (341π.Χ.-270π.Χ.), ενώ σύμφωνα με το νόμο «περί εφηβείας» του Δημοσθένη, δεκαπέντε ετών το 324 π.Χ, πήρε το καράβι από τη Σάμο και έφτασε στην Αθήνα, προκειμένου να εκπληρώσει τη στρατιωτική του θητεία για 2 έτη. Στην Αθήνα συνδέθηκε φιλικά με τον τότε συνομήλικό του Μένανδρο τον εν συνεχεία σπουδαίο κωμωδιογράφο.

Το 323 π.Χ., και ενώ ο Επίκουρος εκπλήρωνε τη θητεία του ως νεοσύλλεκτος, έφτασε η είδηση θανάτου του Μ.Αλέξανδρου στη Βαβυλώνα. Η είδηση του θανάτου του Αλέξανδρου έπαιξε καταλυτικό ρόλο στις αποφάσεις και ενέργειες των Αθηναίων Αντιμακεδόνων. Αρχικά κατηγόρησαν τον φιλόσοφο Αριστοτέλη για ασέβεια χαρακτηρίζοντάς τον υποχείριο των Μακεδόνων και του Θρόνου. Οι Αθηναίοι κήρυξαν τον πόλεμο στους Μακεδόνες. [Λαμιακός Πόλεμος] Και ο Επίκουρος ήταν ένας από τους οπλίτες στον πόλεμο αυτόν. Η Αθηναίοι ηττήθηκαν χάνοντας την πολιτική τους ανεξαρτησία. Τοποθετήθηκε ο Μακεδόνας αντιβασιλιάς Αντίπατρος στο Δήμο Αθηναίων, ο οποίος και κατάργησε το δημοκρατικό πολίτευμα, τοποθετώντας τη μακεδονική φρουρά στο φρούριο της Μουνιχίας. [.....Κατά την αρχαιότητα Μουνιχία ή Μουνυχία λεγόταν ο σημερινός λόφος της Καστέλ(λ)ας του Πειραιά και συγκεκριμένα η κορυφή και η ανατολική πλαγιά με τον προ αυτού όρμο, που αποτελούσε τον λεγόμενο λιμένα Μουνιχίας, το σημερινό Μικρολίμανο. Το τρίτο και μικρότερο λιμάνι, αυτό της Μουνιχίας, διέθετε 82 υπόστεγα για την εναπόθεση πλοίων. Σε έναν χαμηλό λόφο στα νοτιοανατολικά του λιμανιού εκτεινόταν το σημαντικό ιερό της Αρτέμιδος Μουνιχίας, ενώ σε άλλον απόκρημνο λόφο πίσω από το λιμάνι βρισκόταν το φρούριο που επάνδρωσαν οι Μακεδόνες τον 3ο αι. π.Χ.- Ο Πειραιεύς, το κύριο λιμάνι της Αθήνας, σε απόσταση περίπου 6 χιλιομέτρων νοτιοδυτικά της πόλης, κατελάμβανε τον χώρο μιας λοφώδους χερσονήσου με τρία φυσικά λιμάνια (Κάνθαρος, Ζέα, Μουνιχία). Η θέση του επελέγη έπειτα από εισήγηση του Θεμιστοκλέους προς αντικατάσταση του παλαιότερου

λιμένος των Αθηνών στον κόλπο του Φαλήρου νοτιοανατολικά του Πειραιώς. Εξοπλισμένος με τα κατάλληλα κτήρια και άλλες κατασκευές, αποτέλεσε επί μακρόν το κοσμοπολίτικο επίκεντρο της οικονομικής δραστηριότητας των Αθηνών καθώς και την έδρα του πανίσχυρου, αθηναϊκού-ναυτικού.... - «Περαιεύς», που σήμαινε ο «πορθμεύς» (αρχαίο ρήμα: περαιώω), δηλαδή αυτός που αναλάμβανε να περάσει, με πλοιάριο, τους επιβάτες από τη φαληρική ακτή στην απέναντι όχθη της τότε νήσου του Πειραιά...]

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΣ

Ο αντιβασιλιάς Αντίπατρος, ήταν άσπονδος εχθρός της αντιμακεδονικής παράταξης. Μετά την ανάληψη των πολιτικών ηνίων, ο ρήτορας Υπερείδης εκτελέστηκε [ο επικήδειος του για τον χαμό των Αθηναίων πολεμιστών ήταν σπουδαίος] και ο Δημοσθένης αυτοκτόνησε στον Πόρο. Εν συνεχεία, το κέντρο των Μακεδονικών Σπουδών του Αριστοτέλη, επαναλειτούργησε.

Ενώ η εγκατάσταση της μακεδονικής φρουράς στην Μουνι (υ)χία, με αρχηγό τον μετριοπαθή Μένυλλο, εγγυόταν την επιβολή και διατήρηση της νέας τάξης πραγμάτων.

Ωστόσο η πλειοψηφία των Αθηναίων πολιτών

απώλεσε τα πολιτικά της δικαιώματα, εφόσον η περιουσία τους δεν άγγιζε τις 2.000 δραχμές, [Το Αθηναϊκό τετράδραχμο χρησιμοποιούνταν ευρέως στις συναλλαγές κατά την αρχαιότητα, και το χρησιμοποιούσαν ακόμα και πόλεις οι οποίες ήταν εχθρικές προς την Αθήνα

165-42 π.Χ. Αθηνά / Γλαύκη]

Ενώ πολλοί δημοκρατικοί εξορίστηκαν. Υπό το νέο ολιγαρχικό καθεστώς ο Επίκουρος, νέος και φτωχός, έχασε τα πολιτικά του δικαιώματα και έφυγε εξόριστος από την Αθήνα. Χωρίς όμως να μπορεί να επιστρέψει στη Σάμο, αφού με διαταγή του «επιμελητή της βασιλείας» Περδίκκα διώχθηκαν όλοι οι Αθηναίοι κληρούχοι από το νησί. Ο Επίκουρος έσμιξε με την εξόριστη οικογένειά του στην Κολοφώνα της Ιωνίας. Ωστόσο, το 319 π.Χ., ο Επίκουρος αυτοεξόριστος πλέον στην Κολοφώνα, επιβίωσε ως διδάσκαλος και παράλληλα μελετούσε με ζήλο τα φιλοσοφικά κείμενα της εποχής.

Μετά την Κολοφώνα όπου το 319 π.Χ. ο Επίκουρος ήταν εξόριστος και είχε καταφύγει εκεί ως το 311π.Χ. που πήγε στην Λάμψακο και ίδρυσε την 1η Φιλοσοφική Σχολή. Έτσι μέσα από τις μελέτες των φιλοσοφικών κειμένων ανέσκαψε και τη φυσική του Δημόκριτου η οποία είχε ανθίσει το 370 π.Χ. Η φυσική του Δημόκριτου αποτέλεσε τη δομή και το θεμέλιο λίθο της φιλοσοφίας του φιλόσοφου του Κήπου. [Οι Αριστοτελικοί δεν μπορούσαν να ανεχθούν την υλιστική και δημοκρατική διδασκαλία του Επίκουρου].

Λίγα λόγια για την Ελληνιστική Περίοδο: Η Νίκη της Σαμοθράκης θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα αριστουργήματα της ελληνιστικής τέχνης.

Στην κλασική αρχαιότητα, η ελληνιστική περίοδος καλύπτει το χρονικό διάστημα της ελλη-

νικής ιστορίας μετά την αρχαία Ελλάδα, μεταξύ του θανάτου του Μεγάλου Αλεξάνδρου το 323 π.Χ. και του θανάτου της Κλεοπάτρας Ζ' (30 π.Χ.), ακολουθούμενο από την εμφάνιση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, όπως σηματοδοτείται από τη Ναυμαχία του Ακτίου το 31 π.Χ. και την κατάκτηση του Πτολεμαϊκού Βασιλείου τον επόμενο χρόνο. Η αρχαία ελληνική λέξη Έλλάς αναγνωρίστηκε σταδιακά ως η ονομασία της Ελλάδας, από την οποία προήλθε η λέξη ελληνιστική. Ο όρος «ελληνιστικός» διακρίνεται από τον όρο «ελληνικός» στο ότι ο δεύτερος αναφέρεται στην ίδια την Ελλάδα, ενώ ο πρώτος περιλαμβάνει όλα τα αρχαία εδάφη υπό ελληνική επιρροή, ιδίως την Ανατολή μετά τις κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ

Η πτώση του διδακτορικού καθεστώτος του Αθηναίου Δικτάτορα, Δημητρίου Φαληρέα τοποθετημένου το 319 π.Χ. ως Επιμελητή της Πόλεως των Αθηναίων [είχε τοποθετηθεί ως δικτάτορας από το γιό του Μ.Αλέξανδρου τον Κάσσανδρο μετά την ήττα των Αθηναίων στο Λαμιακό πόλεμο] επήλθε το 307 π.Χ. από τον Δημήτριο τον πολιορκητή, γιο του επιφανούς στρατηγού του Αλεξάνδρου, Αντίγονου Μονό-

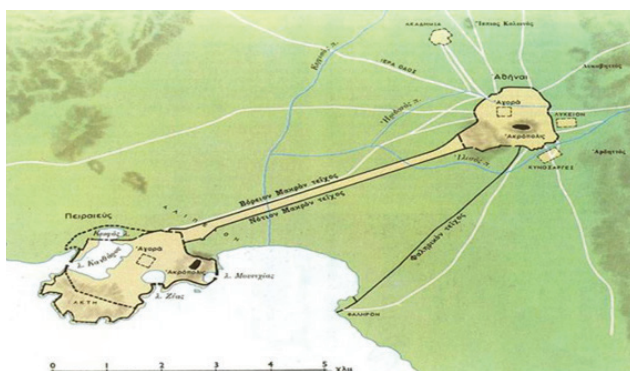

φλαθμου, που εστάλη από τον πατέρα του, για να περιορίσει την δύναμη του Μακεδόνα Κάσσανδρου- γιου του Μ.Αλεξάνδρου-. Ωστόσο, η νίκη του Δημητρίου που εισέβαλε στον Κάνθαρο, τωρινό Κεντρικό Λιμάνι του Πειραιά, επήλθε από παρεξήγηση, αφού η μακεδονική φρουρά της Μουνι(υ) χίας, πίστεψε πως επρόκειτο για Αιγυπτιακό Στόλο, λόγω της φιλίας που υπήρχε, μεταξύ Κάσσανδρου και Πτολεμαίου.

ΔΙΚΤΑΤΟΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΑΛΗΡΕΑΣ

Το 307 π.Χ. ο Δημήτριος έλαβε από τον πατέρα του ισχυρότατο στόλο και στρατεύματα - 250 πλοία και 5.000 ασημένια τάλαντα κατά τον Πλούταρχο - προκειμένου να αποσπάσει την ηπειρωτική Ελλάδα από την επιρροή του Κάσσανδρου και του Πτολεμαίου, άσχετα με το γεγονός ότι η συνθήκη του 311 π.Χ. όριζε ρητά την αυτονομία των ελληνικών πόλεων. Πρώτος στόχος τέθηκε η Αθήνα, στρατιωτικός διοικητής της οποίας ήταν επί μία δεκαετία ο φιλόσοφος και πολιτικός, Δημήτριος ο Φαληρεύς.

ΑΠΟΨΗ ΛΙΜΕΝΑ ΚΑΝΘΑΡΟΥ 307 π.Χ.

Δύο ημέρες μετά την εισβολή του Δημητρίου του πολιορκητή, το οχυρό της Μουνιχίας έπεσε, η φρουρά παραδόθηκε και ο εγκάθετος Δημήτριος Φαληρέας διέφυγε στην Αίγυπτο.

Η ανεξαρτησία της Αθήνας, αναγγέλθηκε από την Δημήτριο τον πολιορκητή στο Λόφο της Πνύκας ενώπιον της Εκκλησίας του Δήμου. καταγγέλθηκε το Λύκειο του Αριστοτέλη αφού θεωρήθηκε ως αγωγός της Μακεδονικής προ-

παγάνδας.

Αυτά όλα, όταν τα πληροφορήθηκε ο Επίκουρος, επέστρεψε στην Αθήνα. Και έτσι ιδρύθηκε η πρώτη δημοκρατική φιλοσοφική σχολή που άνοιξε τις πύλες για φτωχούς και πλούσιους σε αντίθεση με τις ως τότε σχολές του Πλάτωνα και Αριστοτέλη που απευθύνονταν σε εκλεκτούς και πλούσιους μαθητές.

Ο Επίκουρος αγόρασε ένα Κήπο στη Θέση Δίπυλο, δηλαδή εκεί που βρίσκεται ο Κεραμεικός στη γωνία της οδού Πειραιώς με την Ιερά Οδό, κοντά στο Μεταξουργείο.

Ο Επίκουρος ως Αθηναίος πολίτης αγόρασε γη, για τη λειτουργία της φιλοσοφικής του σχολής. Στην διαθήκη του ο Επίκουρος αναφέρει: "Κατά τα επόμενα παραχωρώ τα πάντα που μου ανήκουν στον Αμυνόμαχο του Φιλοκράτους από το Δήμο Βατή και στον Τιμοκράτη Δημητρίου από το Δήμο Ποταμό, σύμφωνα με την αναγεγραμμένη στο μητρώο παροχή στον καθέναν, με την προϋπόθεση ότι θα παρέχουν τον Κήπο και όλα αυτά που αναφέρονται σ' αυτόν, στην φροντίδα του Έρμαρχου του Αγεμόρτου του Μυτιληναίου και σε όσους συμφιλοσοφούν με αυτόν και σε όποιους ο Έρμαρχος αφήσει διαδόχους της φιλοσοφίας, έτσι ώστε να μπορούν να ζουν σύμφωνα με τη φιλοσοφία και για πάντα σε όλους εκείνους που τηρούν τις διδασκαλίες μου, ώστε να μαζί με τον Αμυνόμαχο και τον Τιμοκράτη κατά το δυνατό, να αφήσουν στους κληρονόμους την διδασκαλία στον Κήπο με τρόπο ασφαλέστατο και όπως εκείνοι διατήρησαν τον Κήπο και αυτοί με τη σειρά τους να τον παραδώσουν σε όσους φιλοσοφούν σύμφωνα με εμάς". (Διογένης Λαέρτιος 10.17)

Ο Επίκουρος αγόρασε γη στις παρυφές του Λόφου Νυμφών στο σημερινό Θησείο στην περιοχή της Μελίτης, και κατασκεύασε οικία για να διαμείνει ο ίδιος και οι φίλοι του., για την διαμονή του ιδίου και των στενών του φίλων. Στην διαθήκη του ο Επίκουρος αναφέρει για την οικία του: "Όσο για το σπίτι στη Μελίτη να το παραχωρήσουν ο Αμυνόμαχος και ο Τιμοκράτης να κατοικήσει ο Έρμαρχος, μαζί με όλους που φιλοσοφούν μαζί του, όσο αυτός ζει". (Διογένης

Λαέρτιος 10.17)

Ο Επίκουρος, τον κήπο, όπως αναφέρει ο Διογένης Λαέρτιος (10.14) για 80 μνες δηλαδή, μια μνα ισούται με εκατό αττικές δραχμές, ήτοι οι 80 μνες ισοδυναμούν με 8.000 δραχμές.

Στον Κήπο, που λειτουργεί ως κοινότητα, διδάσκεται η φιλοσοφία του Επίκουρου και διδασκονται και φιλοσοφούν άνθρωποι όλων των ηλικιών, άνδρες και γυναίκες, ελεύθεροι και δούλοι, ακόμη και εταίρες. Ενώ διαμένουν μόνιμα οι φιλόσοφοι που επέλεξαν να συμφιλοσοφήσουν με τον Επίκουρο, όπως οι Λαμψακηνοί Μητρόδωρος (ενκάρδιος φίλος του Επίκουρου), Πολύαινος και Κολώτης, ο Μυτιληνιός Έρμαρχος (πρώτος διάδοχος του Κήπου) και άλλοι που τους παραθέτει ο Διογένης Λαέρτιος.

Ο Επίκουρος, ο Ιδρυτής του "Κήπου" και του Επικουρισμού η διδασκαλία και τα έργα του.

Κύρια έργα: Περί Φύσεως, Κύρια Δόξαι, Προτρεπτικός, Επιστολαί. Η λογοτεχνική παραγωγή του Επίκουρου και των στενών συνεργατών του ήταν τεράστια: 42 έργα του Επίκουρου κυκλοφορούσαν ευρύτατα (μεταξύ τους το μνημειώδες ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ, σε 37 τόμους, απ' το οποίο δεν έχουν σωθεί παρά λίγα αποσπάσματα), καθώς και 12 βιβλία του Μητρόδωρου και 4 του Πολύαινου.

Τα έργα του Επίκουρου έπιασαν 300 τόμους (κυλίνδρους), αριθμός που δεν ξεπεράστηκε από κανένα φιλόσοφο της εποχής του (πάντας υπερβαλλόμενος πλήθει βιβλίων – Διογ. Λαέρτιος):.

Το αληθινό πνεύμα του Κήπου διαφαίνεται σε μία επιγραφή που υπήρχε στην είσοδό του, για να καλωσορίζει όσους έρχονταν: Ω ΞΕΝΕ, ΕΔΩ ΚΑΛΟ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΧΡΟΝΟΤΡΙΒΗΣΕΙΣ, ΕΔΩ ΤΟ ΥΨΗΛΟΤΕΡΟ ΑΓΑΘΟ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ Η ΗΔΟΝΗ.

Ο Επίκουρος και οι μαθητές του συγκεντρώνονταν την 20η ημέρα κάθε μήνα. Γι' αυτό και λεγόταν εικαδιστές. [εικάς: η 20η ημέρα].

Αναφερόταν στις αισθήσεις του ανθρώπινου σώματος. Είχε υιοθετήσει τις πέντε αισθήσεις του ανθρώπινου σώματος, ως αγωγούς επικοινωνίας του σώματος με το περιβάλλον. Δίδασκε πως με τη φυσική θεωρία μπορούμε

να κατανοήσουμε τις εκδοχές προέλευσης του κόσμου, μέσα από τις αισθήσεις μας. Οι αιτίες των φυσικών φαινομένων είναι ποικίλες, γνωστές ή άγνωστες. Θεωρούσε πως δεν υπάρχουν απόλυτες εξηγήσεις για τα διάφορα φαινόμενα, αφού η απολυτότητα, υιοθετείται από αυτούς που προσπαθούν να χειραγωγήσουν τα πλήθη. Ωστόσο, η φιλοσοφία για τον δάσκαλο έπρεπε να ωφελεί και διασφαλίζει την ψυχική υγεία ώστε να αποκτούμε την ωριμότητα των γέρων και να απαλλασσόμαστε από τους φόβους του μέλλοντος.

Θεωρούσε πως ο Θάνατος, το φρικτότερο των κακών, δεν είναι τίποτα, διότι εφόσον υπάρχουμε δεν υπάρχει θάνατος. Αλλά κι όταν επέλθει ο θάνατος τότε δεν θα υπάρχουμε εμείς.

«Ο θάνατος ουδέν προς ημάς· το γαρ διαλυθέν αναισθητεί· το δ' αναισθητούν ουδέν προς ημάς» Ο θάνατος δεν είναι τίποτα για μας, γιατί αυτό που αποσυντίθεται δεν έχει αισθήσεις και ό,τι είναι χωρίς αισθήσεις δεν είναι τίποτα για μας.

Έχει χαρακτηριστεί ως ο «φιλόσοφος της ηδονής» κυρίως εξαιτίας της διάδοσης φημών από σύγχρονους του περί οργίων στον περίφημο Κήπο, όπου στέγαζε τη σχολή του. Εξ ου και η σημερινή αλλοιωμένη χρήση του χαρακτηρισμού «επικούρειος».

«Είναι αδύνατον να ζεις ευχάριστα χωρίς να ζεις σοφά, έντιμα και δίκαια και είναι αδύνατον να ζεις σοφά έντιμα και δίκαια χωρίς να ζεις ευχάριστα».

Δίδασκε πως η σωστή εκτίμηση των επιθυμιών καθοδηγεί και τις επιλογές μας. Άλλες είναι φυσικές και άλλες μάταιες. Άλλες αναγκαίες για την ευτυχία και άλλες για να μην αισθάνεσαι ενοχλήσεις στο σώμα και άλλες απαραίτητες για την επιβίωση. Η απουσία σωματικού πόνου και η αταραξία της ψυχής είναι η «Επικούρεια Ηδονή».

«.....Όταν πεινάμε μία λιτή σούπα παρέχει την ίδια ευχαρίστηση με ένα πλούσιο γεύμα. Λίγο ψωμί και λόγο νερό, ικανοποιούν απόλυτα το αίσθημα της πείνας και της δίψας.....». Αυτό είναι και το μεγάλο δίδαγμα του Επίκουρου.

«...Όταν υποστηρίζουμε πως ο σκοπός της ζωής είναι η ηδονή, δεν εννοούμε τις ηδονές των ασώτων και τις αισθησιακές απολαύσεις όπως από άγνοια ορισμένοι νομίζουν και επειδή διαφωνούν μαζί μας ή παρερμηνεύουν αυτά που λέμε, αλλά εννοούμε το να μην υπάρχει πόνος στο σώμα και ταραχή στην ψυχή. Όποιος υιοθετεί με αυτή την έννοια την ηδονή θα ζει σα θεός ανάμεσα στους ανθρώπους, εφόσον δε μοιάζει με θνητός όποιος ζει ανάμεσα σε αθάνατα αγαθά...»

Στην πραγματικότητα όμως ο φιλόσοφος εστίαζε στην ψυχική-πνευματική ηδονή η οποία οδηγεί στον απώτερο στόχο: την ευτυχία. Απλά σε αντίθεση με άλλους φιλοσόφους δεν απέρριπτε πλήρως τα υλικά αγαθά. Την ευτυχία την αντιλαμβάνονταν ως ένα ανεξάντλητο “κεφάλαιο” που ξοδεύεται μόνο σε στιγμές ευτυχίες, αφού η αναπόληση αυτών συνιστά θεραπεία για τις δύσκολες ή επώδυνες στιγμές που θα έρθουν. Από τους πλέον μάλιστα επιφανείς «οπαδούς» του ήταν ο πρόεδρος των ΗΠΑ, Τόμας Τζέφερσον ο οποίος σε προσωπική του επιστολή χαρακτηρίζει εαυτόν «επικούρειο», με την πραγματική έννοια όμως του όρου.

Προς επίτευξη της ευτυχίας πρότεινε έναν απλό τρόπο ζωής, που διακρίνεται για την καλοσύνη στον συνάνθρωπο ενώ απαραίτητα συστατικά στοιχεία είναι η φιλία, η ελευθερία και η σκέψη.

«Θα πρέπει να βρούμε με ποιον θα φάμε και θα πιούμε, πριν βρούμε τι θα φάμε και θα πιούμε».

«Μια φορά υπάρχουμε, δεν υπάρχει τρόπος να υπάρξουμε δυο φορές και μάλλον δεν θα υπάρξουμε ξανά ποτέ. Κι εσύ που δεν εξουσιάζεις το αύριο, αναβάλλεις τη χαρά. Και η ζωή πάει χαμένη με τις αναβολές και ο καθένας πεθαίνει απασχολημένος».

«Αν θέλεις να κάνεις κάποιον πλούσιο, μην του προσθέτεις χρήματα, να του αφαιρείς επιθυμίες».

Υποστήριζε πως για την ευτυχία της ζωής είναι η απόκτηση των φίλων και χωρίς αυτούς

ακόμη και ο πιο πλούσιος άνθρωπος δεν θα μπορούσε να ευτυχήσει. Δίδασκε το ιδανικό της ατομικής ελευθερίας. Ενώ πρόσβευε πως ο Κήπος του δεν ήταν παρά ένα κοινόβιο της εποχής στο οποίο ζούσε με τους μαθητές του, με ένα λιτό τρόπο, χωρίς πολλά αγαθά αλλά απελευθερωμένοι από τα «δεσμά» μορφών εργασίας που δεν τους ικανοποιούσαν.

Κατά τον Επίκουρο, η σκέψη αποτελούσε την υπέρτατη θεραπεία για μια σειρά επιβαρυντικών συναισθημάτων. Και ο στοχασμός, κατά μόνος ή σε μορφή διαλόγου με φίλους ήταν η ενδεδειγμένη μέθοδος για την κατανόηση του κάθε προβλήματος και την απελευθέρωση από τα “δεσμά” του.

Ο Επίκουρος πέθανε το 270, από πέτρα στα νεφρά που του προκάλεσε επώδυνη επίσχεση ούρων και δυσεντερία. Τις τελευταίες ώρες της ζωής του, έγραψε ένα συγκινητικό γράμμα στον παλιό μαθητή του Ιδομενέα:

«Τούτη την ευτυχισμένη μέρα, την τελευταία της ζωής μου, σου γράφω το παρακάτω γράμμα. Οι συνεχείς πόνοι στην κύστη και στην κοιλιά έχουν φτάσει στο απροχώρητο. Όμως όλα αυτά τ’ αντιμετωπίζω με τη χαρά που νιώθει η ψυχή μου καθώς αναθυμούμαι τις συζητήσεις που κάναμε μαζί. Να φανείς άξιος της στάσης που από νεαρός τήρησες απέναντι στη φιλοσοφία και σε μένα και να φροντίσεις τα παιδιά του Μητρόδωρου.»

Τον βρήκε ο θάνατος μέσα σε μια χάλκινη μπανιέρα με χλιαρό νερό, λίγο πριν ξεψυχήσει, ζήτησε να πιει λίγο ανέρωτο κρασί και με την τελευταία του πνοή παράγγειλε στους μαθητές του να θυμούνται τα δόγματά του: **Χαίρετε και μέμνησθε τα δόγματα, τουτ’ Επίκουρος ύστατον είπε φίλοις το έπος αποφθίμενος (Δ.Λ. 16).**

Ο Διάδοχος Σχολάρχης μετά τον Επίκουρο

Διάδοχος του Επίκουρου κατά την επιθυμία αυτού στη Διαθήκη του, από το 270 έως το 240 π.Χ, ήταν ο Έρμαρχος γιος του Αγεμόρτου από τη Μυτιλήνη, φίλος του φιλοσόφου από την εποχή που δίδασκε στο νησί αυτό. Η διαδοχή

αυτή έγινε κατόπιν επιθυμίας του ίδιου του Επίκουρου, όπως αυτό φαίνεται στη Διαθήκη του, στην οποία φαίνεται ότι μερίμνησε έτσι ώστε ο Κήπος να συνεχίσει να υπάρχει και μετά από αυτόν, δίνοντας την οδηγία να συνεχίσουν οι κληρονόμοι του να μεταβιβάζουν τον Κήπο.

Διάδοχοι Σχολάρχες: Πολύστρατος, από το 240 έως το 210 π.Χ., Διονύσιος, από το 210 έως το 180 π.Χ., Βασιλείδης, από το 180 έως το 150 π.Χ., Απολλόδωρος, από το 150 έως το 120 π.Χ. (συνέγραψε τετρακόσια βιβλία), Δημήτριος Λάκων, από το 120 έως το 90 π.Χ., Ζήνων Σιδώνειος, από το 90 έως το 78 π.Χ., Φαίδρος, από το 78 έως το 70 π.Χ., Πάτρων, από το 70 π.Χ. έως μ.Χ. και Σχολάρχες κατά τα έτη 121-125 μ.Χ., Ποπίλιος Θεότιμος, Ηλιόδωρος

Δεν γνωρίζουμε εάν ο Κήπος λειτουργούσε στον ίδιο χώρο στα μετέπειτα χρόνια. Το μεσαιωνικό λεξικό Σουΐδα αναφέρει ότι ο Κήπος λειτούργησε μέχρι τα χρόνια του Καίσαρα. Επί αυτοκράτορα Αδριανού με παρέμβαση της μητέρας του Αυγούστου Πλωτίνας που ήταν επικούρεια, η επικούρεια σχολή λειτουργούσε και έλαβε οικονομική βοήθεια αρκετά γενναία κατά το έτος 121 μ.χ.

Επίσης τη Σχολή, συνέδραμε και ο αυτοκράτορας Μάρκος Αυρήλιος στα χρόνια που κυβέρνησε (161-180 μ.χ.χ.), δίνοντας μια έδρα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, πλην όμως δεν έχουν σωθεί τα ονόματα των σχολαρχών του Κήπου στην περίοδο αυτή.

Με την επικράτηση του χριστιανισμού, η Σχολή σταμάτησε τη λειτουργία της και καταστράφηκαν τα γραπτά των φιλοσόφων. Όμως διασώθηκαν επιτομικές επιστολές και Κύριες Δόξεις του Επίκουρου. Ωστόσο αργότερα ανακαλύφθηκαν οι Επίκουρου Προσφωνήσεις στο Βατικανό. Ενώ διασώθηκε και το ποιητικό έργο του Ρωμαίου Λουκρήτιου, στο οποίο υμνεί τον Επίκουρο και τη φιλοσοφία του μέσα σε 7,415 στίχους. Επίσης από την έκρηξη του ηφαιστείου του Βεζούβιου και την καταστροφή, διασώθηκε μερικώς η μεγαλύτερη αρχαία βιβλιοθήκη στον κόσμο, με επικούρεια έργα. Και στα Οινόανδα της Λυκίας βρέθηκε η μεγαλύτερη επιγραφή του

αρχαίου κόσμου, όπου ο φιλόσοφος Διογένης αναφέρει τα κύρια σημεία της επικούρειας φιλοσοφίας.

Η φιλοσοφία του Επίκουρου αναδείχθηκε και έγινε γνωστή σταδιακά από τον 17ο αιώνα και έπειτα, από μελετητές. Ο Καθηγητής Χαράλαμπος Θεοδωρίδης ήταν ο πρώτος Έλληνας της σύγχρονης εποχής που μελέτησε τον Επίκουρο και έγραψε το μνημειώδες έργο ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΟΨΗ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ στα μέσα του 20ου αιώνα.

Στις αρχές του 21 αιώνα, άρχισε και πάλι να ανθεί ο Κήπος. Σήμερα λειτουργεί ο Κήπος στην Αθήνα, στην Θεσσαλονίκη, στην Χαλκίδα και στα Τρίκαλα, με φίλους της Επικούρειας Φιλοσοφίας βρίσκονται στην Ελλάδα και στον Κόσμο, επιβεβαιώνοντας και κάνοντας πράξη τα τελευταία λόγια του Επίκουρου: ΧΑΙΡΕΤΕ ΚΑΙ ΜΕΝΗΣΘΕ ΤΑ ΔΟΓΜΑΤΑ. [Να χαίρεστε και να θυμάστε τα διδάγματα].

Θα κλείσω με ένα ποίημα που θρηνεί για την εξαφάνιση του Ελληνισμού.

Ο Παλλαδάς ο Αλεξανδρεύς Έλληνας ποιητής (4ος μ.Χ. αιώνας) έγραψε

Ύρα μη θανόντες τω δοκείν ζώμεν μόνον, Έλληνες άνδρες, συμφορά πεπτωκότες

όνειρον εικάζοντες είναι τον βίον; ή ζώμεν ημείς, του βίου τεθνηκότες;

Μήπως ενώ έχουμε πεθάνει, ζούμε μόνο κατά φαντασίαν, εμείς οι Έλληνες, που έχουμε περιπέσει σε συμφορά νομίζοντας ότι η ζωή είναι όνειρο; ή ζούμε εμείς, και έχει πεθάνει η ζωή;

Τα σχόλια δικά ΣΑΣ

Βιβλιογραφία: «Αρριανός, Αλεξάνδρου Ανάβασις», εκδ. Κάκτος, «Μάρκου Αυρήλιου Εις εαυτόν, Παράφραση Στέφανος Δέλτα», βιβλιοπωλείον της Εστίας, «Αριστοτέλης, Αθηναίων Πιλιτεία», εκδ. Ζήτρος, «Διόδωρος Ιστορική Βιβλιοθήκη», εκδ. Κάκτος, «Κορδάτος Γιάννης Μεγάλη ιστορία της Ελλάδας», Διογένης Λαέρτιος, Βίοι και γνώμαι...», εκδ. Πάπυρος, «Βερέττας, Εμείς οι Επικούρειοι», εκδ. Βερέττα, «Βερέττας, ο Επικούρειος και η Εποχή του», εκδ. Βερέττα.

εις μνήμην

ΜΑΝΟΣ ΣΥΡΜΑΛΑΚΗΣ

Τον Μάιο έφυγε από κοντά μας ο επί τριάντα πέντε χρόνια συνεργάτης μας Μάνος Συρμαλάκης. Ο Μάνος, όπως τον αποκαλούσαν οι χιλιάδες δικηγόροι Πειραιώς που συνεργάστηκαν μαζί του και τον αγάπησαν.

Γεννήθηκε στον Πειραιά το 1952 και ανήκε σε δικηγορική οικογένεια, αφού ο πατέρας του Γεώργιος Συρμαλάκης ήταν διακεκριμένος δικηγόρος Πειραιώς, η αδελφή του Ελισσάβετ Συρμαλάκη είναι συνταξιούχος δικηγόρος και η θυγατέρα της αδελφής του, Ήρα Γκαβέρα, είναι δικηγόρος Πειραιώς.

Προσλήφθηκε στις διοικητικές υπηρεσίες του Συλλόγου μας το 1985 και παρέμεινε εργαζόμε-

νος ως Προϊστάμενος του Λογιστηρίου μέχρι την συνταξιοδότησή του στο τέλος Ιουλίου 2024.

Υπηρέτησε τους δικηγόρους με ευγένεια, μεθοδικότητα και συνέπεια, καθώς και όλους τους ιδιώτες και επαγγελματίες που συναλλάχθηκαν με τον Σύλλογό μας.

Εξ ιδιοσυγκρασίας, καταγωγής και καλλιέργειας, ήπιος και ευγενής, ο Μάνος πέρασε από την ιδιωτική και επαγγελματική μας ζωή καθημερινά, για 35 χρόνια και αγαπήθηκε από όλους.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΛΛΑΣ

Ήταν Οκτώβρης του 2006, όταν – θυμάμαι σαν χθες – ο αείμνηστος πατέρας μου, όλο χαρά, είχε "κλέψει" μια βεβαίωση με τη σφραγίδα του δικηγόρου και συναδέλφου Κυριάκου Πάλλα. Ήταν η ιστορική για μένα βεβαίωση με την οποία γράφτηκα ως ασκούμενος στον ΔΣΠ, έναν Σύλλογο που πρώτος ο Κυριάκος Πάλλας μου είχε επισημάνει πως σε αυτόν τον Σύλλογο δεν υπάρχουν εχθροί αλλά μόνο φίλοι!

Ποιος όμως ήταν αλήθεια ο Κυριάκος;

Ο Κυριάκος Πάλλας ήταν εν ολίγοις ένας συνάδελφος αφιερωμένος στους Σαλαμίνιους, ιδίως συναδέλφους. Έκαστος συνάδελφος μπορούσε να μπει όποτε ήθελε στο γραφείο του – άλλωστε, πάντα μη κλειδωμένο ήταν – να απευθυνθεί για οτιδήποτε νομικό τον απασχολούσε, και εκείνος να τον βοηθήσει.

Θυμάμαι όταν έγινε για πρώτη φορά προϊστάμενος στο Κτηματολόγιο τότε Σαλαμίνας, το 2004-2005, αν δεν κάνω λάθος. Ουρές συναθροιζόμασταν καθημερινά απ' έξω από το Κτηματολόγιο – συνάδελφοι αλλά και απλός κόσμος της Σαλαμίνας – για να ζητήσουμε τη συνδρομή του σε θέματα του Κτηματολογίου Σαλαμίνας. Εκείνος, πάντα εκεί, με τις αρετές του και την υπομονή να μας εξυπηρετήσει.

Στους δε συναδέλφους εκ Σαλαμίνας, του άρεσε να μας ομιλεί και κουλουριώτικα! Αξέχαστος πραγματικά.

Εμένα δε με συνδέει ιδιαίτερος δεσμός, μιας και είχα γνωρίσει τον πατέρα του από την παιδι-

κή μου ηλικία. Ακόμη θυμάμαι τη νύχτα που τον έφερε ο πατέρας μου στο σπίτι μας, τη νύχτα που εκλέχτηκε βουλευτής με λίστα, στις εκλογές του 1985.

Όπως και ο κ. Τάκης στα ίδια βήματα, έτσι και ο γιος του – και πρόσφατα αποβιώσας – Κυριάκος Πάλλας:

Πάντα στην υπηρεσία των Σαλαμινίων, θεωρώντας μάλιστα αυτήν την υπηρεσία χρέος προς το νησί.

Χαρισματική και η μητέρα του – δασκάλα από τις λίγες που πέρασαν από το νησί. Μια πραγματικά κυρία και άριστη παιδαγωγός.

Καλό ταξίδι, φίλε και συνάδελφε Κυριάκο.

Να είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει, και εμείς – ιδίως οι Σαλαμίνιοι – ευχαριστούμε για όλα:

για τις δουλειές που μας έδωσες,
για τις γνώσεις που μας μετέφερες,
για την παρέα που μας χάρισες σε κάθε μας στιγμή.

Η δε αίσθηση του χιούμορ που σε κατείχε – μοναδική και ευφυής!

Καλό ταξίδι...

Υ.Γ. Μην ξεχάσεις να δώσεις χαιρετίσματα σε όλους τους δικούς μας εκεί πάνω...

Αλέξανδρος Κριτσίκης

Capablanca J. – Vassaux

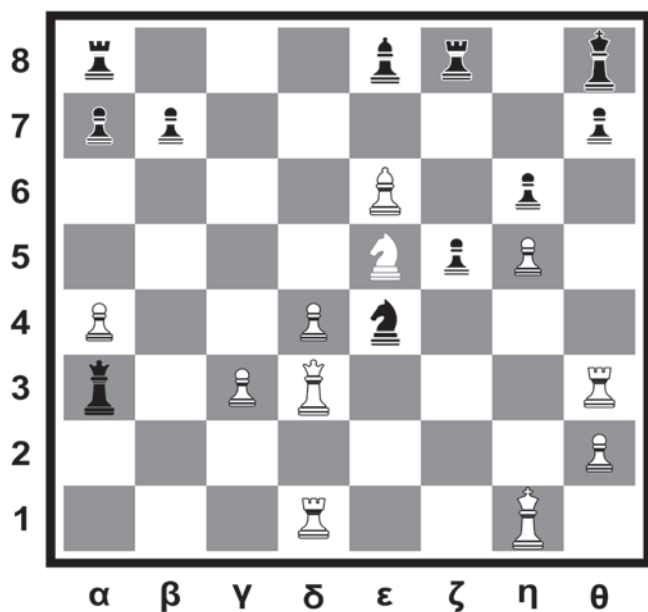
Μπουένος Άιρες 1939

παίζουν τα λευκά

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΚΑΚΙ

Επιμέλεια Θεοδώρου Σαργή
Δικηγόρου Πειραιά

Μαύρα σύννεφα και λευκά κομμάτια επισκιάζουν το Βασιλιά. Το τυπικό τέλος ήταν...;
Παίζουν τα λευκά και κάνουν MAT σε τρεις (3) κινήσεις

Λύση
1. Π03 x 07 + Ρ08 x 07
2. Β03 - Β03 + Ρ07 - Ρη7
3. Β03 - Β07 MAT

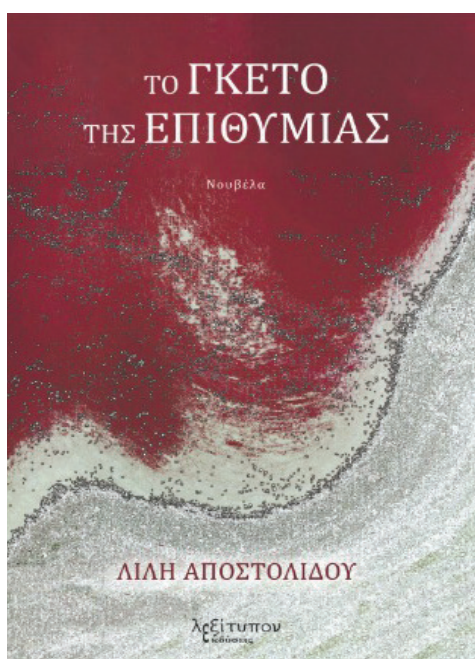
ΤΟ ΓΚΕΤΟ ΤΗΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

Νουβέλα

Στη νουβέλα αυτή της συναδέλφου **Λίλης Αποστολίδου** (εκδόσεις Λεξίτυπον) μια μυστηριώδης γυναίκα ισχυρίζεται ότι είναι το μοντέλο της πορσελάνης, η S και κατηγορεί τον ήρωα για κλοπή του προφίλ της. Στο έργο συμπρωταγωνιστεί μια περιπλανώμενη ορχήστρα, οι διάσπαρτοι στίχοι της χτίζουν την ατμόσφαιρά του. Το βιβλίο γραμμένο σε πρώτο πρόσωπο και πυκνό λόγο είναι γεμάτο από σουρεαλιστικά στοιχεία. Στο επίκεντρο του μύθου η παράδοξη ιστορία του ονόματος της S και το αίνιγμα του σχεδιασμού της.

«....Η S έπεσε κάτω με ένα βαρύ γδούπο, οι χορευτές έστρεψαν το σώμα της προς διάφορες κατευθύνσεις, έστησαν τα άκρα της με διάφορους σχεδιασμούς. Μικροί μώλωπες σχηματίστηκαν στο δέρμα της, τα επινίκιά τους, μια λεπτή σταγόνα αίματος στα χείλη της, η έμπνευσή τους. Όταν τελείωσαν η αίδουσα σείστηκε από τα χειροκροτήματα. Η S ανατρίχιασε, το σώμα της είχε μεταμορφωθεί σ' ένα οδοντωτό S, ακουμπούσε πάνω σε αγκυλωτό σταυρό. Κλαίγοντας σύρθηκε προς τα ρούχα της. Η διευθύντρια της εξήγησε. Αν ήθελε στο S της να συναιρούνται τα ονόματα όλων των ανθρώπων, θα έπρεπε να είναι έτοιμη και το σώμα της να δεχτεί όλες τις πράξεις τους....»

Πέτρος Λακούτσης

ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά και Συλλόγου Οικονομολόγων –
Λογιστών Πειραιά Ελεύθερων Επαγγελματιών

Την Πέμπτη 29 Ιουνίου 2025 υπογράφηκε στα γραφεία του ΔΣΠ Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά και του Συλλόγου Οικονομολόγων – Λογιστών Πειραιά Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΣΟΛΠΕΕ). Στην τελετή υπογραφής του Μνημονίου συμμετείχαν τα Προεδρεία των δύο Συλλόγων και μέλη των Διοικητικών τους Συμβουλίων.

Το Μνημόνιο Συνεργασίας αποτελεί επιστέγασμα της πολύ καλής θεσμικής σχέσης μεταξύ των δύο φορέων και των κοινών πρωτοβουλιών που έχουν ληφθεί σε θέματα φορολογικής νομοθετικής πολιτικής.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά διαχρονικά αναπτύσσει δεσμούς συνεργασίας με τους άλλους φορείς της ευρύτερης πόλης του Πειραιά και το Μνημόνιο Συνεργασίας με τον ΣΟΛΠΕΕ θα συμβάλει σημαντικά στην υποστήριξη των δράσεων των δύο φορέων, τη διεξαγωγή ενημερωτικών εκδηλώσεων αμοιβαίου ενδιαφέροντος και τη διαμόρφωση κοινών προτάσεων σε φορολογικά και οικονομικά θέματα που ενδιαφέρουν τους δύο συνεργαζόμενους φορείς και τα μέλη τους, δικηγόρους και οικονομολόγους-λογιστές.

Επίλυση του Κυπριακού σε Σύστημα Τύπου Ελβετίας ή Άλλο Βιώσιμο Μοντέλο

Του Δρα Δημ. Σταθακόπουλου

Η επίλυση του Κυπριακού αποτελεί μια από τις πιο σύνθετες γεωπολιτικές προκλήσεις της σύγχρονης εποχής, με βαθιές ιστορικές ρίζες και πολλούς εμπλεκόμενους παράγοντες. Η αναζήτηση ενός βιώσιμου, λειτουργικού και αποδεκτού από όλα τα μέρη συστήματος, όπως το ομοσπονδιακό μοντέλο τύπου Ελβετίας ή κάποιο άλλο, παραμένει το κλειδί για την ειρήνη και τη σταθερότητα στην περιοχή.

Το μοντέλο της Ελβετίας χαρακτηρίζεται από μια πολυεθνική, πολυγλωσσική και πολυπολιτισμική ομοσπονδία, όπου τα Καντόνια, έχουν μεγάλη αυτονομία και οι εθνότητες συνυπάρχουν σε πλαίσιο συνεργασίας και αμοιβαίου σεβασμού. Η υιοθέτηση ενός παρόμοιου ομοσπονδιακού συστήματος στην Κύπρο θα μπορούσε να επιτρέψει στους δύο κυρίαρχους λαούς, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, να συνυπάρξουν με διασφάλιση των δικαιωμάτων τους, ενώ ταυτόχρονα να διατηρηθεί η ενότητα του κράτους.

Για να γίνει αποδεκτό από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη — Ελλάδα, Κύπρος, Τουρκία, Αγγλία και ΗΠΑ — το σχέδιο θα πρέπει να πληροί συγκεκριμένες προϋποθέσεις:

1. **Ισοτιμία και Ασφάλεια:** Το σύστημα πρέπει να διασφαλίζει ισότιμη πολιτική εκπροσώπηση και ασφάλεια για όλους τους πολίτες, αποτρέποντας μονομερείς κυριαρχικές διεκδικήσεις ή περιθωριοποίηση ομάδων. Οι εξωτερικοί εγγυητές θα πρέπει να αναλάβουν ρόλο θεματοφυλάκων της ειρήνης και της εφαρμογής των συμφωνιών.

2. **Αυτονομία και Κοινή Κυριαρχία:** Η διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία θα προσφέρει στους δύο λαούς την αυτονομία τους σε τοπικά ζητήματα (εκπαίδευση, πολιτισμός, τοπική διακυβέρνηση) και την κοινή διαχείριση στα κεντρικά (άμυνα, εξωτερικές υποθέσεις, οικονομία).

3. **Επιμερισμός Εξουσιών:** Με σαφή και ισοροπημένη κατανομή εξουσιών ανάμεσα στα ομοσπονδιακά και καντονικά όργανα, αποφεύγοντας συγκρούσεις και αδιέξοδα, όπως συμβαίνει στην Ελβετία με το πολυμελές ομοσπονδιακό συμβούλιο.

4. **Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων:** Ένα ανεξάρτητο και ουδέτερο δικαστήριο για τη δια-

σφάλιση των ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων, με σεβασμό στο διεθνές δίκαιο.

5. **Συμφωνία των Μεγάλων Δυνάμεων:** Η υποστήριξη και συνεργασία της Βρετανίας, των ΗΠΑ, αλλά και της ΕΕ είναι κρίσιμη για τη διασφάλιση της εφαρμογής και της μακροπρόθεσμης σταθερότητας.

Παράλληλα, το σύστημα θα πρέπει να είναι ευέλικτο ώστε να επιτρέπει εξελίξεις, όπως η ενδεχόμενη ένταξη της Κύπρου σε διεθνείς οργανισμούς χωρίς αποκλεισμούς.

Η επιτυχία του εξαρτάται επίσης από την πολιτική βούληση και την καλή θέληση των ηγεσιών, αλλά και από την εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών, η οποία πρέπει να αντιληφθεί τα οφέλη της ειρήνης και της συνύπαρξης.

Τελικά, η υιοθέτηση ενός μοντέλου τύπου Ελβετίας ή άλλου ομοσπονδιακού συστήματος, προσαρμοσμένου στις ιδιαίτερες ανάγκες της Κύπρου, μπορεί να αποτελέσει το θεμέλιο για μια δίκαιη, λειτουργική και βιώσιμη λύση, που θα γίνει αποδεκτή από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη και θα τερματίσει την πολυετή διχοτόμηση και ανασφάλεια στην περιοχή.

Πηγές και Βιβλιογραφία

1. Joseph, John & Stedman, Stephen. (2014). *Cyprus: The Search for a Solution*. Palgrave Macmillan.
2. Hannay, David. (2005). *Cyprus: The Search for a Settlement*. I.B. Tauris.
3. Fitzduff, Mari & Stedman, Stephen John. (2012). *The SAGE Handbook of Conflict Resolution*.
4. United Nations. (2004). Annex to the Report of the Secretary-General on His Mission of Good Offices in Cyprus.
5. Kibris Research Centre (KRC). (2021). *Federalism as a Model for Cyprus: Lessons from Switzerland*.
6. United Nations Peacekeeping Force in Cyprus (UNFICYP) official website.
7. European Council on Foreign Relations (ECFR). (2020). *The Cyprus Conflict: Challenges and Prospects for a Federal Solution*.
8. Eccarius-Kelly, Vera. (2013). *The Peaceful Resolution of the Cyprus Conflict: The Role of Federalism and Consociationalism*. Journal of Peace Research.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Υπεύθυνος: Διονύσιος Πλέσσας

Συντονιστής για ψηφιακή υπογραφή: Χρήστος Πλ. Ηλιάδης

Συντονιστής για ψηφιακή Δικαιοσύνη: Δημήτριος Μελίδης

Συντονιστής για ψηφιακά Μέσα: Διονύσιος Βραχάτης

Συντονιστής Τμήματος υποστήριξης συναδέλφων σε θέματα τεχνολογίας (HelpDesk): Σωκρ. Βασιλειάδης

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Υπεύθυνος: Κυριάκος Καρυδάς - **Αναπληρωτές:** Ισμήνη Ζώρζου, Ηλίας Τζιτζικάκης

Συντονιστής: Αντώνης Κασσιμάτης

Μέλη: Ανδρέας Αβδούλης, Μαρία Κουμουνδούρου, Ιωάννης Μέξης, Ζήσης Ράπτης

Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού «ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ»

Υπεύθυνος: Ηλίας Τζιτζικάκης - **Αναπληρωτές:** Γιάννης Βούτας, Κυριάκος Καρυδάς

Επιμελητές ύλης: Λίλη Αποστολίδου, Πέτρος Λακούτσας

Μέλη: Ιωάννης Αβραμίδης, Μαρίνα Αλφειροπούλου, Μιχαήλ Βλάχος, Γρηγόρης Γαϊτανάρος, Ιωάννα Γεωργούλια, Ιωάννα Θεοδωράτου, Μιχάλης Ιωαννίδης, Ιωάννης Λυκούρης, Θεόδωρος Μιχαλακάκος, Διονυσία Παναγιωτακοπούλου, Δημήτριος Πιστικός, Γεώργιος Σαπουντζάκης, Αριάνα Στυλιανού, Θεόδωρος Σαρρής, Κυριακή Τσαγκαράκη, Διονύσιος Τσελέντης, Ευάγγελος Τσουρούλης, Μαρία Φλωροπούλου-Μακρή

Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού «ΠΕΙΡΑΪΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ»

Υπεύθυνος: Πολυχρόνης Περιβολάρης - **Αναπληρωτής:** Χρήστος Πλ. Ηλιάδης

Επιμελητές ύλης: Στέφανος Φακός, Στυλιανή Τσάκωνα

Μέλη: Μαρίνα Αλφειροπούλου, Χρήστος Γεωργακόπουλος, Ιωάννης Γιαννελάκης, Ήρα Γκαβέρα, Ελένη Δαμαλίδου, Μιχάλης Διαθεσόπουλος, Ιωάννης Δόμβρος, Φίλιππος Καμπούρης, Ιωάννης Καρδαράς, Αγγελική Κιαουλιά, Νικόλαος Κωνσταντινίδης, Κων/νος Λαμπράκης, Κων/να Λύρη, Νικόλαος Μαθιόπουλος, Ιωάννης Μέξης, Θεμιστοκλής Μεράνης, Ειρήνη Μουγιόκου, Αριστομένης Μπαλίσκας, Κων/νος Πανόπουλος, Παναγιώτης Πετρόπουλος, Ιωάννης Πιτσιρίκος, Γεώργιος Σίμος, Γεώργιος Σκορίνης, Ιωάννης Τιμαγένης, Χρήστος Τιμαγένης, Μαρία Φλωροπούλου-Μακρή, Γεώργιος Χλωρός

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ

Υπεύθυνος: Ευάγγελος Αναγνώστου - **Αναπληρωτής:** Στυλιανός Φαζάκης

Μέλη: Γεώργιος Μιχαηλίδης, Θεόδωρος Πέππας

Συντονιστής για ομαδική ασφάλιση δικηγόρων: Αντώνης Κασσιμάτης

Συντονιστής για ημερολόγιο ΔΣΠ: Δρακούλης Δρακουλιόγκωνας

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Υπεύθυνη: Παναγιώτα Μπουρλιετίδου - **Αναπληρωτές:** Αθηνά Σταμελιάκη, Ηλίας Τζιτζικάκης

Συντονιστής Θεατρικής ομάδας: Δημήτρης Παπακυριάκης

Συντονιστής Χορωδίας: Γεώργιος Αθανασόπουλος

Μέλη: Παναγιώτα Τσουνάκα, Ελένη Πατρικοπούλου, Ελένη Μπαγιονέτα, Κέλη Σταματογιάννη, Σταμάτης Σουρμελής, Νικόλαος Χαραλαμπίδης, Φωτεινή Χαλκιά, Γρηγόρης Γαϊτανάρος.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΤΕΥΚΤΗΡΙΟΥ

Υπεύθυνος: Ιωάννης Βούτας - **Αναπληρωτής:** Κίμων Γκιουλιιστάνης

Υποεπιτροπή αθλητικών ομάδων

Ομάδα ποδοσφαίρου: Παναγιώτης Σιβίθις, Ζήσης Ράπτης

Ομάδα μπάσκετ: Θύμιος Σκαρίμπας, Σταύρος Κατσούλης

Ομάδα ποδοσφαίρου βετεράνων: Δήμος Κοντοδήμος, Μιχάλης Ιωαννίδης

Υποεπιτροπή εντευκτηρίου: Σωτήρης Μπούρος, Θωμάς Σταμόπουλος, Δρακούλης Δρακουλιόγκωνας

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΕ.ΔΙ.Π.

Πρόεδρος: Ηλίας Κηάππας

Αναπληρωτής Πρόεδρος: Χρήστος Πλ. Ηλιάδης

Αντιπρόεδροι: Βασίλειος Κορκίδης (**Πρόεδρος Ε.Β.Ε.Π.**), Γεώργιος Παπαμανώλης - Ντόζας (**Πρόεδρος Β.Ε.Π.**), Ιωάννης Βουτσινάς (**Πρόεδρος Ε.Ε.Π.**)

Γραμματέας: Χρήστος Τσάλλης - **Ταμίας:** Ευάγγελος Αναγνώστου - **Τακτικό Μέλος:** Λίζα Πετρίδη

Αναπληρωματικά μέλη: Νικόλαος Μανεισιώτης (**Ε.Β.Ε.Π.**), Γεώργιος Κωνσταντόπουλος (**Β.Ε.Π.**),

Αλεξάνδρα Παντελάρου (**Ε.Ε.Π.**), Μαρίνα Αλφειροπούλου, Άννα Κούπα, Δέσποινα Λιαπάκη

Διευθυντής Φορέα: Σωτήρης Μπούρος

Συντονίστρια Ενεργειών Κατάρτισης: Μαρία - Παρθένα Γεωργιάδου

Διευθυντής Κατάρτισης και Επιστημονικός Συνεργάτης: Δημήτριος Τσικρικάς

Επιστημονική Συνεργάτης: Λία Αθανασίου

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ
PIRAEUS BAR ASSOCIATION

imlc2025piraeus.gr

11

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

INTERNATIONAL CONFERENCE
OF MARITIME LAW

Οι Κίνδυνοι της Θαλάσσιας Αποστολής,
υπό νέα οπτική γωνία

Maritime Risks Revisited

2-4 / 10 / 2025

Ίδρυμα Ευγενίδου
Eugenides Foundation

Ζωγραφικός πίνακας Πάρη Πρέκα
Painting by Paris Prekas

era | congresses
and events |

Πληροφορίες / Information
Tel: +30 210 3634944
email: info@era.gr